



## Πάσχα στά Μύρα τῆς Λυκίας

- Βιώματα -

*Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων  
κ.κ. Χρυσστόμου*

**Ο**ταν υπολογίζεις πάνω στά χαρτιά εἶναι ὅλα εὐκόλα καί δυνατά, ὅταν ὅμως ἔρθεις στήν ἐφαρμογή τότε τά πράγματα δυσκολεύουν. Θές λίγο ἀπό διάθεση γιά περιπέτεια, θές λίγο ἀπό ἱστορική εὐαισθησία καί πατριωτική φιλοτιμία, εἶχα ἀποφασίσει ἐφέτος νά κάμω ἓνα μέρος τῆς Μ. Βδομάδας καί Ἀνάσταση στά ἀλιβάνιστα τώρα καί 80 χρόνια καί ἄφαλλα χώματα τῆς γιά πολλούς αἰῶνες Ἑλληνίζουσας Μικρασίας καί φυσικά ποῦ ἄλλοῦ, γιά τήν περίπτωσή μου, στά Μύρα, ὅπου καί ὅλη ἡ προσοχή μου τώρα καί 7 χρόνια, ἀπό τότε πού τάχτηκα δεσπότης των καί κείνα ἡ θεόσωστη Ἐπαρχία μου.

Ἄλλα αὐτά τά χρόνια δέν ἄφησα τρέλλα νά μὴν τήν κάμω, γιά τό καλό ἐννοεῖται τῶν Μύρων καί τῶν σημερινῶν Μυριωτῶν, συμπαθῶν μου ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι γιά λόγους ἀνεξάρτητους τῆς θέλησῆς των αἰσθάνονται ὅτι ἔμειναν μόνοι, ξέμειναν παραμερισμένοι καί εἶναι στήν πραγματικότητα ἀπομονωμένοι, καταπιεσμένοι καί ἐγκαταλελειμμένοι στήν τύχη τους. Γι' αὐτό ἴσως μᾶς βλέπουν στά Μύρα ὡς σανίδα σωτη-

ρίας καί εἶναι ἔτοιμοι νά ὑπομείνουν πολλές ἰδιοτροπίες μας, προκειμένου νά συμβάλουμε στό ἀνοιγμά των πρὸς τά ἔξω, τῶν Μύρων ἐννοῶ, πρὸς τόν ἔξω κόσμον, μέ τήν βοήθεια καί ἐξ αἰτίας τοῦ καλοῦ συμπατριώτη τους καί προκατόχου μας ἁγίου Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ.

Ἄς ἔρθουμε ὅμως ἐμεῖς στή δική μας περίπτωση, στήν ἐπιθυμία μας νά πασχίσουμε ἐκεῖ μέ λίγους πού πιστεύουν καί συμπαρίστανται στήν προσπάθειά μας καί μᾶς ἀκολουθοῦν σέ κάθε τρέλλα μας. Καί εἶναι ἀλήθεια ὅτι χρειάζονται τραχεῖς χαρακτῆρες καί σκληραγωγημένα κορμιά γιά νά ὑποβληθοῦν σέ μιὰ ταλαιπωρία σάν τήν ἐφετεινὴ τὴ δική μας, νά μεταβοῦμε αὐτές τίς ἅγιες μέρες καί νά διατρίψουμε μέσα στή λησμονιά, συντροφιά ὅμως μόνο μέ τόν ἀόρατο καί ὄρατό πολλές φορές ἅγιο Νικόλαο στή Βασιλικὴ Του μέσα, στά διάφορα μονοπάτια τῆς Λυκιακῆς γῆς καί στά σταυροδρόμια τῶν Μύρων.

Στήν προσπάθειά μας αὐτὴ αἰσθανθήκαμε βέβαια πολλές φορές τὴν διάθεση πολλῶν τολμηρῶν νά μᾶς ἀκολουθήσουν, ἂν καί τοῦτο δέν ἦταν πάντοτε πολὺ εὐκόλο. Πάντως ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καί πρὶν ξεκινήσω προχτές Μ. Πέμπτη τό μεσημέρι μετὰ τὴν Πατριαρχικὴ καί πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία τοῦ Καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου στά Πατριαρχεῖα, πρὶν ἀκόμα μῶν μέσα στό αὐτοκίνητό μου γιά νά ξεκινήσουμε γιά τά Μύρα, τοποθέτησα καλά μέσα στό μυαλό μου τὴν σκέψη ὅτι, ἐκεῖνος πού τρέχει πρέπει νά περιμένει καί τοὺς ἄλλους πού ἔρχονται ἀπὸ πίσω ἂν θέλει νά ἐξακολουθήσει νά τρέχει!

“Όσο για μένα, ἐν ὅσω ζῶ καὶ ἀναπνέω καὶ εἶμαι δεσπότης τῶν μακρυνῶν, ἀλλὰ μυροβόλων καὶ πανέμορφων Μύρων καὶ ἔχω, ἐννοεῖται, σωστά τὰ μυαλά μου, δέν θά πάφω, προπάντων αὐτές τίς ἅγιες μέρες νά σκέπτομαι τὰ Μῦρα καὶ νά ὑμνῶ καὶ νά λατρεύω τό Χριστό μου μέσα στόν ἅγιο Νικόλαό μας! Ἄφοῦ, τό πιστεύω ὅτι, πάντα θά ὑπάρχουν μερικοί ἰδεολόγοι μή φειδόμενοι κόπων καὶ μόχθων πού θά μέ ἀκολουθοῦν ἔτοιμοι γιά θυσίες, ἀλλά καὶ γιά ἀπρόσμενες ἐκπλήξεις, γιορτάζοντας μαζί μου Θεανθρώπινες ἀναστάσεις σέ ἀσυνήθιστους τόπους καὶ χώρους. Γιατί ἕνας ὁ μόνος, ἔστω κι ἂν εἶναι δεσπότης, δέν ἀρκεῖ, χρειάζεται καὶ βοηθούς καὶ συμπαραστάτες, παπάδες καὶ ψάλτες καὶ νεωκόρους. Χωρίς βοηθούς καὶ συμπαραστάτες δέν μπορεῖ νά ῥθει Πάσχα στά Μῦρα!

Βεβαίως ὁ ἅγιος Νικόλαος τῶν Μύρων ἀπό τό σπίτι μου στήν Πόλη ἀπέχει ὀλόκληρα 974 χιλιόμετρα, πράγμα πού σημαίνει, μέ τίς καλύτερες προϋποθέσεις καὶ μέ τρεῖς-τέσσερες στάσεις γιά ξαπόστασμα, Ἡ ὥρες δρόμο, αὐτό τουλάχιστον ἐγώ ἐφέτος καλούμουν νά τό κάμω ἀπολείτουρα μέ τούς συντρόφους μου τή Μ. Πέμπτη, μέ μιὰ συντροφιά μικρή πανηγυριωτῶν!

Ἦταν μεταμεσήμερο ὅταν μπήκαμε στήν Avensis γιά νά ξεκινήσουμε γιά τό μεγάλο ταξίδι μας καὶ πού ἔτρεχε σάν δαιμονισμένη, γιατί καὶ θέληση εἶχε νά κάμει τή δουλειά της μέ μεγάλη ὀρεξη καὶ τό δρόμο ξέρει, γιατί πήγαμε ἀντάμα πολλές φορές πρός τά κεῖ. “Ὁμως ὁ δρόμος γιά τὰ Μῦρα εἶναι κουραστικός καὶ ἀτέλειωτος, γιατί διαρκεῖ μιὰ ὀλόκληρη μέρα καὶ αὐτή τή φορά ὑπολογίζαμε καὶ πήραμε πρό ὀφθαλμοῦ τήν τλαιπωρία ὅτι θά φτάναμε Μ. Παρασκευάτικα τὰ ξημερώ-

ματα, στόν προορισμό μας, ἀφοῦ θά διασχίζαμε Σαγκάριο, Βιλόκωμο, Κοτούαιο, Ἄφιόνι, Βουδούρι, Ἀντίταυρο μέ Κορκοῦτελι, Ἐλμαλί, Φοίνικα καὶ τελικά τὰ χαμηλά τῆς ἀκρογιαλιᾶς τῶν Μύρων μέ τήν ὁμορφὴ ἐκκλησιά τοῦ ἁγίου Νικολάου στό κέντρο τῆς πόλης. Εἶναι πράγματι μιὰ ὀρθόδοξη χριστιανική ρωμῆ ἐκκλησιά, ὄνομα καὶ πράγμα, πού κτίστηκε γιά νά βλέπει ἀπ’ ὅλες τίς πλευρές τό πέλαγο κι αὐτούς πού τό ἀρμενίζουν. Ἀκούει χωρίς νά μιλά τούς κτύπους τῶν κυμάτων πού δέρνουν τίς ἀκτές τῆς πόλης της καὶ διηγεῖται στούς περαστικούς, ἔστω καὶ ἀπό μακριά, 15 αἰῶνων ἱστορία μαρτυρίου καὶ μαρτυρίας.

Ἡ ὥρα ἦταν ἀκατάλληλη καὶ γι’ αὐτό δέν περάσαμε πρῶτα ἀπό τήν ἐκκλησιά γιά νά σταυροκοπηθοῦμε καὶ νά ζητήσουμε συγγνώμη ἀπό τόν σταυρωθέντα Κύριο, γιά τόν ἐξαναγκασμό μας νά ποῦμε μόνο τὰ δώδεκα Εὐαγγέλια μέσα στό αὐτοκίνητο καθ’ ὁδόν, χωρίς καλά καλά νά κάνουμε ὀλόκληρη τήν ἀκολουθία τῶν Παθῶν νά ψάλλουμε καὶ τό “Σήμερον κρεμᾶται ἐπί ξύλου...”. Αὐτό τό ἀφήσαμε γιά ἀργότερα τή μέρα, ὅπου κάμαμε τίς ἀκολουθίες τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ περιφορά μέσα στό συγκρότημα τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἕνα μοναδικό βίωμα σέ ἱεροπρέπεια καὶ θρησκευτικότητα. Πολλοί πολύ θά ἤθελαν νά τό ζήσουν, ἂν εἶχαν μυαλό καὶ κουράγιο νά μᾶς ἀκολουθήσουν.

Χρειαζόταν ἄλλωστε κάποια ξεκούραση, γιατί οἱ μέρες εἶναι μεγάλες καὶ οἱ ὑποχρεώσεις τῶν κληρικῶν πολλές καὶ ἐπίπονες, ἰδίως δέ ὅταν βρίσκεται κανεὶς σέ περιβάλλον, ὅπως τὰ μακρινὰ Μῦρα, ὅπου νύχτα μέρα δίνει ἐξετάσεις στό Θεό καὶ στούς ἀνθρώπους, σέ ὁμαίμονες καὶ ἀλλόπιστους συνάμα.

“Όταν όμως έχει κανείς αληθινούς σημαιοφόρους συντρόφους στίς εξορμήσεις του και στά πανηγύρια στή Μικρασία, όπως τούς δικούς μου, τότε δέν υπάρχει καμιά περίπτωση για άποτυχίες και τίς εξετάσεις τίς περνᾶ πάντοτε μέ ἄριστα.

Γιατί πιστεύω, ὅτι, τελικά, τίποτε δέν χάνεται, μά τίποτα! Πιστέψτε με, ὅτι προχτές ὅταν κάμαμε περιφορά τοῦ Ἐπιταφίου μέσα στήν αὐλή τοῦ ἁγίου Νικολάου στά Μῦρα, χαλάλισα ὅλους τούς κόπους μου και τίς θυσίες μου για τήν Ἐπαρχία μου, γιατί μέ ἀξίωσε ὁ Στρατηλάτης τοῦ Νότου τῆς Τουρκίας και ὅλης τῆς Μικρασίας και ὅλοι οἱ νεκροί γνωστοί και τά ὀνόματα τῶν ὁποίων μόνο ὁ Κύριος γνωρίζει, μέ επικεφαλῆς τούς θαμμένους στό νεκροταφεῖο τῆς Μονῆς και τῆς κάποτε ἀκμαζουσας Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξης κοινότητας τῶν Μύρων, νά ζήσω στιγμές ἀνεπανάληπτες πνευματικῶν σποριοῦ πού λένε και στήν πατρίδα μου. Γιατί πράγματι ὅταν θάβουμε ἕνα νεκρό πού ἔζησε μέ εὐσέβεια μέσα στήν πίστη τοῦ Χριστοῦ, εἶναι σάν νά σπέρνουμε στή γῆ ἕνα κουκούτσι στάρι κατά τήν Παπαδιαμάντεια ἔκφραση. Πόσο μᾶλλον ὅταν θάβεις τό Χριστό σέ ξενικό περιβάλλον και ἀλλόπιστο, κάποτε ὅμως ἅγιο, μέ ἀνθρώπους περίεργους και ἀδύναμους νά ἐνοήσουν αὐτά πού ποτέ ὁ φανατισμός δέν ἄφησε νά μάθουν. Τότε σπέρνεις κάτι παραπάνω ἀπό κουκούτσι, τόν ἴδιο τό Λόγο τοῦ Θεοῦ στίς καρδιές ἁδολων ἀνθρώπων.

Αὐτό μᾶς τό πιστοποιοῦσαν και μᾶς τό διαλαλούσανε τρανά και ὅλα τά φαινόμενα πού συναντήσαμε στό διάβα μας πρός τά Μῦρα, αὐτή τή φορά. Για παράδειγμα και μόνο ἔχω νά ἀναφέρω ὅτι αὐτό ἤθελαν νά μᾶς ποῦνε μέσα στό ξημέρωμα τῆς Μ. Παρασκευῆς οἱ τράγοι πού πηδοῦσαν στίς πλα-

γιές, πλάϊ στή θάλασσα, και σέ κάθε στρίψιμο τοῦ ἐλικοειδοῦς δρόμου ἀπό τόν Φοίνικα για τά Μῦρα. Και πράγματι τά ζωντανά τῆς φύσης και τοῦ καλοῦ Θεοῦ πηδοῦσαν ἀπό πέτρα σέ πέτρα, για νά μᾶς δείξουν, ὅτι δέν εἴμασταν μονάχοι μέσα στό σκοτάδι, ἀπό ὄχτιά σέ ὄχτιά, για νά μᾶς εἰδοποιήσουν για τή μεγάλη μέρα πού σέ λίγο θά ξεπρόβαλε, ἀπό λάκκωμα σέ λάκκωμα, για νά μᾶς δείξουν ὅτι μπροστά μας πήγαινε ὁ μεγάλος σύντροφός μας και ὁδηγός μας ὁ ἅγιος Νικόλαος, πού δέν ἔφυγε οὔτε στιγμή ἀπό κοντά μας μή τυχόν και συμβεῖ κάτι τό κακό και δέν φτάσουμε στόν προορισμό μας.

Ἐνῶ τά κατσίκια σκιρτοῦσαν χαριτωμένα και ἔτρεχαν ἀπό πίσω ἀπό τίς κατσίκες βελάζοντας και προμηνύοντας τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Χαιρότανε πρόωρα τήν καινούργια γι’ αὐτά ἀπόλαυση τούτου τοῦ πράγματος, πού τούς ἦταν ἄγνωστο, τή ζωή, σταχτερά και παρδαλά, ἄσπρα και μαῦρα στό τρίχωμα. Τό μόνο πού τά στενοχωροῦσε ἦταν ἡ εἶδηση ὅτι ἐφέτος δέν θά ἦταν ἀνάμεσά μας ὁ “πάρεδρος” τῶν Μύρων, εἶχε ἀποφασίσει νά μή μετακινηθεῖ ἀπό τή Ρόδο, μιά και κατάλαβε ὅτι τά Μῦρα δέν εἶναι ξέφραγο ἀμπέλι και δέν μπορεῖ ὁ καθένας νά κάμει τοῦ κεφαλιοῦ του! Αὐτό εἶναι ἕνα καλό μάθημα για ὅσους μπερδεύουν τόν προσανατολισμό τους και συγχέουν τά θεῖα μέ τά ἀνθρώπινα.

Εἴμασταν πάντως ὅλοι ἀνήσυχοι μήπως και κάπου στερήσουν οἱ ἐκδηλώσεις χωρίς φασαρίες και φωνασκίες, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες και ψέματα, τό ἕνα μετά τό ἄλλο, ὥστε νά σοῦ κάμουν νά μπερδεύεις πού βρίσκεται ἡ ἀλήθεια! Εἶναι ἀλήθεια ὅτι και χωρίς τέτοια καμώματα δέν εἶναι εὐχάριστες οἱ ἐκδηλώσεις στά Μῦρα κι ἄς εἶναι και ἡ ζημιά τους περισσότερη

ἀπό τό κέρδος. Ἐάν εἶναι ἀδιανόητο λειτουργία χωρίς φάλτη καί παπᾶ, ἐξίσου δύσκολη εἶναι ἡ ἐπιβίωση στό Μῦρα χωρίς σαματάδες. Ἰδίως ὅταν μπροστά στά μάτια σου σοῦ ὑπόσχονται λαγούς μέ πετραχήλια καί ὕστερα ξαφνικά σ' ἀφήνουν καταμεσίς καί στά κρύα τοῦ λουτροῦ. Παρ' ὅλα τά παραπάνω, ἐγώ καθ' ὅλη τή διάρκεια τῶν ἐκδηλώσεων ὅλες αὐτές τίς μέρες στό Μῦρα ἀνησυχούσα, χωρίς ἐπίτροπο, ἄν καί εἶμαι βέβαιος ὅτι καί κεῖνος, ὅσο μακρῶς κι ἄν ἀποφάσισε νά μείνει αὐτή τή φορά, ἦταν διαρκῶς ἄγρυπνος χωρίς ἐμᾶς. Πάντως καί χωρίς ἐπίτροπο ἦρθε ἡ Ἀνάσταση καί στό Μῦρα καί δέν νομίζω ὅτι ὑπῆρξε πολύξερως πού μποροῦσε νά γελάσει μέ τά καμώματά μας. Καί χωρίς μπαϊρακτάρηδες στό φετεινά πανηγύρια τῶν Μύρων ξεφτιλίστηκαν τά φιλίλια, μπῆκε λάδι στό καντήλια καί σταυροκοπηθήκαμε ὅλοι μας ἀπό καρδιάς, χωρίς πειρασμούς καί ἐνοχλήσεις συνειδήσεως.

Μπορεῖ νά μή βρήκαμε τό θυμιατό ἔτοιμο στήν ὥρα του, μπορεῖ νά μή βγήκε δίσκος ἀπ' αὐτούς πού ποτέ δέν ἔφτασε τό περιεχόμενό τους στόν δεσπότη, πού εἶχε πάντοτε τήν οἰκονομική διαχείριση ὅλων αὐτῶν τῶν ἐτῶν, βρέθηκε ὅμως ἕνα μικρό τάλαντο, ἀντί παλιόσάνιδο καί ἕνα ξύλο πού ἔμοιαζε κάπως μέ σφυρί καί χρησίμευσε ὡς πρόχειρο σήμαντρο, μιά καί λείπει ἡ καμπάνα ἀπό τό ἐτοιμόρροπο κωδωνοστάσι τοῦ ἀγίου Νικολάου. Ἀλίμονο, πᾶνε τώρα καί πολλά χρόνια ἀπό τό 1922 πού δέν χτύπησε πιά ἐκεῖ πέρα καμπάνα γιά νά ἐξυμνήσει τούς πρό αἰώνων κεκοιμημένους καί νά συγκινήσει τούς ἀντικαταστάτες τῶν κατοίκων τῆς κωμόπολης πού κάποτε, τά παλιά χρόνια, ἔζησαν κατά γενεές ἐδῶ καί εἶχαν πεθάνει ὅταν ἔφτασε ἡ ὥρα τους καί ἔσβησε τό κερὶ τους. Μέ

τό σήμαντρο αὐτό, τό λεγόμενο τάλαντο, πού χτυποῦσε ὁ παπᾶ Ἀρτέμης ὁ Γρηγοριάτης σέ πλάγιο πρῶτο καί ἔπειτα ἰάμβους καί ἔμοιαζε σάν νά ξυπνοῦσε ἀντίλαλους τοῦ μεσαίωνα καί τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς ἱστορίας!

Βάλαμε βλογητός καί φάλαμε ὅλοι μαζί, εἰδήμονες καί μή, τήν ὀλονύχτια τοῦ Πάσχα, ὅλο τό “Κύματι θαλάσσης”, θυμιάσαμε καί κάμαμε ἀπόλυση, κατόπι ντυμένοι μέ ἄμφια βγήκαμε στό ὑποτιθέμενα βημόθυρα καί ἀρχίσαμε νά φάλλουμε δυνατά τό “Δεῦτε λάβετε φῶς”. Γιατί ἔπρεπε στό Μῦρα νά φάλλουμε ὅλοι, ὅσοι μπορούσαμε, καί ἰδίως αὐτή τή φορά μέ τά πολύ δύσκολα τροπάρια καί τίς μεγάλες ἀκολουθίες, ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ ἅγιος Νικόλαος δέν ἔχει οὔτε καί σήμερα ἀκόμα τακτικό φάλτη! “Εἶναι μιά ἐκκλησιά ἐρημική, χωρίς ἐνορίτες καί δέν διαθέτει φάλτη οὐδέ παπᾶ”! Μάλιστα τώρα καί 80 χρόνια ὁ στενάζων ἅγιος Νικόλαος δέν ἔχει ἀκόμη οὔτε φάλτη, οὔτε παπᾶ, γιά τούς γνωστούς λόγους τῆς ἀπορφανισμένης πλέον ἀπό ὀμαίμονες Μικρασίας, γιά τούς λόγους πού ξέρει ὁ Κύριος, μᾶλλον γιά τίς ἁμαρτίες τῆς ράτσας μας!

“Ὅλοι οἱ παρευρεθέντες ἄναψαν λαμπάδες, πιστοί καί μεμυημένοι καί ἀντάμα βγήκαμε στό προαύλιο μέ Ἀνάσταση καί Εὐαγγέλιο καί θυμιατό καί φάλαμε “Τήν Ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ...”. Ἐπειτα ἀκουμπήσαμε τήν ἅγια εἰκόνα καί τό Εὐαγγέλιο πάνω στό Βαφτιστήρι πού ἔκαμε χρέη τρισκέλιου, πάνω στό ὁποῖο εὐλαβῆς προσκυνήτρια –ἐπέχουσα θέση μυροφόρας– ἔστρωσε μακρὺ μεταξωτό προσόψι. Ἐκεῖ, στήν αὐλή, διαβάσαμε ἀργά καί μέ στενωρία τή φωνή τό κατά Μᾶρκον “Διαγενομένου τοῦ Σαββάτου”, κατόπιν ἀνεφωνήσαμε τό “Δόξα τῇ ὁμοουσίῳ” καί ἀρχίσαμε νά φάλλουμε μέ γιορ-

τινή φωνή τό “Χριστός Ἀνέστη”. Ἀκολούθησαν τά Εἰρηνικά, μέ τίς δεήσεις, καί στή συνέχεια μέ τήν Ἀνάσταση καί τό Εὐαγγέλιο, ἐπιστρέψαμε μέσα στή Βασιλική, συνεχίσαμε μέ τό “Ἀναστάσεως ἡμέρα” καί τελειώσαμε τόν Ὅρθρο, καί μπήκαμε στή Λειτουργία τῆς Λαμπρῆς μέ ἐνδιάμεσο τήν προετοιμασία τῆς Ἀγίας Πρόθεσης.

Αἴνοι καί Θεία Λειτουργία πήγανε κανονικά, ὥστε σέ μιάμιση ὥρα νά τελειώσουν τά πάντα καί νά γίνει πραγματικότητα τό ὄνειρό μας: Πάσχα 2002 στά Μῦρα, ὕστερα ἀπό σιωπή καί διακοπή 80 ὀλόκληρων χρόνων, τούτέστι τό λιγότερο τρεῖς γενιές.

Ποῦ εἶστε, πρόγονοί μας καί προπάτορές μας, νά δεῖτε τά παιδιά καί τά ἐγγόνια σας! Ὁ ρωμηός καί ἡ πίστη του ποτέ δέν πεθαίνουν! Ἡ δέ Ἀνάσταση γίνεται πιά γλυκιά καί πιά ὁμορφη ἀνάμεσα στίς ἀνθισμένες πορτοκαλιές καί λεμονιές.

Αὐτά εἶναι μόνο λίγες ἀπό τίς ἐντυπώσεις μου καί τά βιώματά μου κατά τή Μ. Βδομάδα καί τήν Ἀνάσταση 2002 στά Μῦρα. Ὅποιος θέλει περισσότερα καί πιά ἐνδιαφέροντα ἄς κοπιάσει τοῦ χρόνου μέ τό καλό. Καί τοῦ χρόνου καλύτερα καί πάλι στά Μῦρα! Ἐμεῖς, πρῶτα ὁ Θεός καί μετὰ ὁ ἅγιος Νικόλαος, θά σέ περιμένουμε, φίλε ἀναγνώστη, στό στέκι μας!

Μῦρα τῆς Λυκίας, Πάσχα 2002.





## Ἡ προσφορά τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἠσυχαστοῦ στόν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό(\*)

*Ἀρχιμανδρίτου Ἐφραίμ  
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπαιδίου*

**Ο** ἁγιοτόκος ῥΑθωνας μέσα ἀπό τήν ὑπερχιλιόχρονη ιστορική ζωή του ἔχει ἀναδείξει πάμπολλες ὀσιακές μορφές. Ἐμεῖς στήν παρούσα ὀμιλία μας θά ἀναφερθοῦμε στόν μακάριο Γέροντα Ἰωσήφ τόν Ἠσυχαστή, ὁ ὁποῖος ἔζησε γιά σαράντα περίπου χρόνια στό ῥΑγιον ῥΟρος, καί ἀποτελεῖ μία σύγχρονη μαρτυρία ὅτι ὁ ῥΑθως δέν παύει νά ἐπιτελεῖ τό ἔργο του, νά δημιουργεῖ ἁγίους. Ἁγίους οἰκουμενικούς, πού μέ τόν φωτεινό βίο τους καί τήν κεχαριτωμένη διδασκαλία τους ἐπηρεάζουν ὅλη τήν Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία μέσω αὐτῶν σεμνύνεται, λαμπρύνεται καί δοξάζεται.

Ὁ Γέροντας Ἰωσήφ γεννήθηκε στό χωριό Λεῦκες τῆς νήσου Πάρου τό 1898. Ἦταν προορισμένος «ἐκ κοιλίας μητρός» νά ἀκολουθήσει τόν Χριστό καί νά γίνει συνεργός Του γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ἡ μητέρα του ὅταν τόν γέννησε

(\*) Ἀπόσπασμα ὀμιλίας πού ἐκφωνήθηκε στό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας κατά τούς πανηγυρικούς ἑορτασμούς τῆς ὀκτακοσιαετηρίδος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μαχαιρᾶ, τήν Κυριακή 21 Ὀκτωβρίου 2001.

εἶδε σέ ὄραμα ἕναν ἄγγελο νά τῆς παίρνει τό μωρό ὅταν ἐκείνη διαμαρτυρήθηκε, ὁ ἄγγελος τῆς ἔδειξε ἕνα σημειωματάριο μέ γραμμένη τήν ἐντολή ὅτι ὀπωσδήποτε ἔπρεπε νά πάρει τό μωρό.

Σέ ἡλικία περίπου 23 ἐτῶν εἶδε σέ ὄραμα ὅτι ὁ ἐπουράνιος Βασιλέας τόν καλοῦσε νά ὑπηρετήσῃ στά ἀνάκτορά του. Αὐτό τόν ἔκανε νά σκέφτεται συνεχῶς τήν αἰώνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί νά βιάζει τόν ἑαυτό του μέ κάθε εἶδους ἄσκησι καί κακοπάθεια στήν Πεντέλη καί στά γύρω βουνά τῆς ῥΑθήνας, ὅπου τότε ἔμενε. Ἐτσι μετά ἀπό λίγο διάστημα δοκιμασίας ἀπαρνεῖται τόν κόσμο καί ἔρχεται στό ῥΑγιον ῥΟρος, ποθώντας νά ζήσει τήν ἀσκητική ζωή. Ἦταν ἄνθρωπος ἐξαιρετικῆς σωματικῆς δυνάμεως καί ἀνδρείας μέ ἰσχυρή θέληση· ἔγινε ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς. Τό χάρισμα τῆς ἀδιάλειπτης νοερᾶς προσευχῆς τοῦ δόθηκε ἀπό τήν Παναγία, ὅταν ἦταν ἀκόμη δόκιμος μοναχός. ῥΑσκησε στό ἔπακρο τήν νηστεία, τήν ἀγρυπνία καί τήν προσευχή. Κατά τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἔτρωγε μία φορά τήν ἡμέρα 75 γραμμάρια ἁλεύρι πού τό ἔβραζε μέ λίγο νερό καί ἁλάτι. Τίς ὑπόλοιπες ἡμέρες τοῦ χρόνου ἕνα μικρό κονσερβοκούτι ἀποτελοῦσε τήν ἡμερήσια μεζούρα γιά τήν ποσότητα τοῦ φαγητοῦ του. Στά πρῶτα ὀκτώ χρόνια τῆς ἀσκήσεώς του δέν κοιμήθηκε σέ στρῶμα, πάνω σέ ἕνα σκαμί τόν ἔπαιρνε λίγο ὁ ὕπνος. ῥΑγρυπνοῦσε μέχρι περίπου τήν αὐγή τοῦ ἡλίου ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς του. Καθημερινή του ἔργασία, ἐκτός τῶν ἄλλων πνευματικῶν καθηκόντων του, ἦταν νά λείι τήν εὐχή νοερῶς ἐπί ἔξι συνεχόμενες ὤρες καί χωρίς νά μετεωρίζεται ὁ νοῦς του. Κύριο ἔργο του ἀποτελοῦσε ἡ νήψη, ἡ τήρηση τοῦ νοῦ. Αὐτή

ή νοερά εργασία τόν οδηγούσε σέ αυτομεμφία καί αυτογνωσία, σέ έντονη φλογερή προσευχή μετανοίας καί σέ συχρές άρπαγές τοῦ νοῦ μέσα στήν θεωρία τοῦ άκτίστου φωτός τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μακάριος Γέροντας ἦταν άγράφματος, άμόρφωτος κατά κόσμον, αλλά ἔγινε θεοδίδακτος καί σοφός κατά Θεόν. Βίωσε τήν θεία Χάρη, τήν πρώτη επίσκεψή της, τήν συστολή της (τήν Θεοεγκατάλειψη κατά τόν άείμνηστο Γέροντα Σωφρόνιο), αλλά καί τήν ανάκλησή της μέ μόνιμη καί αίσθητή παρουσία κατά τό τελειωτικό πνευματικό στάδιο.

Ἄξιώθηκε πολλές φορές νά δεῖ άγγέλους. Μία φορά ἕνας άγγελος τόν κοινώνησε μέ τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, κάτι πού σπάνια συναντοῦμε στους βίους τῶν Ἁγίων. Ἐπιπλέον, ἄλλη φορά τήν ἑορτή τῶν Θεοφανείων τρεῖς άγγελοι ἔμφανίστηκαν ἐνώπιόν του, τόν θυμιάζαν, τόν εὐλογοῦσαν καί ἔφαλλαν «ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε, ἀλληλουία».

Εἶχε αὐτό πού θά ἔλεγε ἀργότερα ὁ Γέροντας Παῖσιος πνευματική τηλεόραση, δηλαδή τά χαρίσματα τῆς διακρίσεως καί τῆς διοράσεως, ἄν καί ἔδινε μεγαλύτερη σημασία στήν διάκριση τῶν πνευμάτων πού τήν χαρακτήριζε ὡς ἄλλας γιά τήν ζωή τῶν μοναχῶν. Πάμπολλες φορές, ὅπως μᾶς λέει καί τώρα ὁ βιογράφος του, ὁ Γέροντάς μας Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινός –πού εἶχε τήν εὐλογία νά εἶναι ὑποτακτικός του–, ὅταν βρισκόταν γιά τίς ἀνάγκες τῆς συνοδίας σέ κάποιο μακρινό διάκονημα γιά ἀρκετό χρονικό διάστημα καί οἱ ἐκεῖ περιστάσεις τόν στενοχωροῦσαν, ἔστελνε ὁ μακάριος Γέροντας γράμμα πού τοῦ ἐξηγοῦσε τί τοῦ συμβαίνει, γιατί τοῦ συμβαίνει καί πῶς θά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἔκβαση αὐτοῦ τοῦ πειρασμοῦ. Χωρίς κᾶν

νά τοῦ μιλήσει κάποιος, λάμβανε πληροφορία γιά τήν ἐσωτερική κατάσταση τοῦ ἄλλου. Πολλές φορές διέκρινε ἔτσι τούς αἰρετικούς πού τόν πλησίαζαν, δίχως καμμία συνομιλία μέ τόν ἐπισκέπτη.

Ὅταν μία φορά ἐπέμενε ὁ Γέροντάς μας Ἰωσήφ ὁ Βατοπαιδινός νά μάθει τόν τρόπο τῆς πληροφορίας του γιά γεγονότα πού ἐλάμβαναν χώρα σέ διαφορετικό χῶρο καί χρόνο, τοῦ ἀνέφερε τό ἐξῆς περιστατικό: «Κάποτε καθόμουν ἐδῶ στό παράθυρο γονατιστός καί ἔλεγα τήν εὐχή. Σέ μία στιγμή, ὅπως κρατοῦσα τόν νοῦ μου στήν ἐνέργεια τῆς εὐχῆς μέ ἐπεσχίασε τό θεῖο φῶς καί ὁ νοῦς μου ἄρχισε νά πλατύνεται τόσο, πού ὅλα μοῦ ἔγιναν φωτεινά πλέον καί ἔβλεπα ὅλην τήν πλευρά τοῦ τόπου μας, ἀπό τά Κατουνάκια ὡς τά μοναστήρια κάτω μέχρι τήν Δάφνη. Τότε εἶδα καί τόν π. Ἀθανάσιο (κατά σάρκα ἀδελφό του) νά ἔρχεται πρὸς ἐμᾶς ἀπό τό μονοπάτι τοῦ Ἁγίου Παύλου φορτωμένος μέ τόν μεγάλο ντορβά του καί ἔμεινα νά τόν παρακολουθῶ, ἕως ὅτου ἦρθε μέχρι ἐδῶ. Τόν ἔβλεπα σέ ὅλες τίς κινήσεις του, πού καθόταν νά ξεκουραστεῖ ἢ ἀκουμποῦσε τό φορτίο του, στήν πηγὴ τῆς Ἁγίας Ἄννης, στόν μύλο ὅπου σταμάτησε νά πιεῖ νερό, καί μέχρι πού ἔφθασε στήν πόρτα μας καί πῆρε τό κλειδί, ἄνοιξε, μπῆκε μέσα καί ἦρθε μπροστά μου καί ἔβαλε μετάνοια»<sup>1</sup>.

Εἶχε φλογερή ἀγάπη πρὸς τήν Κυρία μας Θεοτόκο. Μόνο πού ἄκουγε τό ὄνομά Της, δάκρυζε ἀπό τόν θεῖο πόθο καί τόν πάναγνο ἔρωτα. Εἶχε ἄμεση ἐπαφή, γνώριζε τήν Παναγία μας –ὅπως ἔλεγε καί ὁ ἴδιος– μέ τήν διπλή της ιδιότητα, τήν μητροπαρθενική<sup>2</sup>. Συνήθως μετά ἀπό σκληρές δοκιμασίες καί περιόδους μεγάλων θλίψεων τοῦ ἐμφανίζοταν ἡ Παναγία

για νά τόν παρηγορήσει. Τοῦ τόνιζε συνέχεια «δέν σοῦ εἶπα νά ἔχεις τήν ἐλπίδα σου σέ ἐμένα, γιατί ἀποθαρρύνεσαι;»<sup>3</sup>. Μία φορά στό ἐκκλησάκι τοῦ Τιμίου Προδρόμου στίς σπηλιές τῆς Μικρῆς Ἀγίας Ἄννας, ἀπό τό τέμπλο πού βρίσκεται ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἐμφανίστηκε ζωντανή, ὀλόσωμη καί ὀλόφωτη ἡ Θεοτόκος καί εἶπε στόν Γέροντα «νά, πάρε τόν Χριστό», ὁ Γέροντας ὅμως συστάθηκε καί δέν ἔκανε καμμία κίνηση· τότε τό θεῖο Βρέφος χάιδεψε μέ τό χέρι Του τρεῖς φορές στό μέτωπο καί στό κεφάλι τόν μακάριο Γέροντα<sup>4</sup>. Μετά ἀπό μία μεγάλη θλίψη του εἶδε μέσα σέ ἄπλετο θεῖο φῶς τόν Χριστό ἐσταυρωμένο καί νά τοῦ λέει: «Ἴδέ, πόσα ἐγώ ὑπέφερα δι' ἐσένα». Καί ὅπως ἀναφέρει ὁ ἴδιος· «ὅλαι αἱ θλίψεις μου ὡς καπνός διελύθησαν»<sup>5</sup>.

Ὁ θάνατος τοῦ Γέροντος ἦταν ὀσιακός. Πολλές ἡμέρες πρὶν κοιμηθεῖ εἶχε λάβει πληροφορία ἀπό τήν Παναγία ὅτι θά τόν πάρει στήν γιορτή της. Ὅταν τόν ἐπισκέφθηκε ὁ κ. Σωτήρης Σχοινᾶς (ὁ γνωστός ἐκδότης ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἀπό τόν Βόλο), τήν παραμονή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τό 1959, τοῦ εἶπε· «αὔριον Σωτήρη, ἀναχωρῶ διά τήν αἰώνιαν πατρίδα. Ὅταν ἀκούσης τίς καμπάνες, νά θυμηθῆς τόν λόγον μου»<sup>6</sup>. Πράγματι μετά τήν ἀγρυπνία τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας μας ἀφοῦ κοινώνησε τά ἹΑχραντα Μυστήρια καί εἶπε «εἰς ἐφῶδιον ζωῆς αἰωνίου», ὕστερα ἀπό λίγες ὥρες παρέδωσε ἡρεμα τήν ψυχή του στό χέρι Ἐκείνου πού ἐπόθησε καί ὑπηρέτησε ἀπό τήν νεότητά του. Ἦταν μόλις 61 ἐτῶν, ἀλλά ἀπό τήν πολλή ἄσκηση, τήν κακοπάθεια καί τίς ποικίλες ἀσθένειες πού πλήθυναν κατά τό τέλος τῆς ζωῆς του φαινόταν ὡς ὑπέργηρος.

Ὁ θάνατος τοῦ ὀσίου Γέροντος ἀντί νά προξενήσει λύπη καί πένθος στούς ὑποτακτικούς του σκόρπισε ἀναστάσιμη αἴσθησι. Τήν ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του ἐμφανίστηκε σέ μία γνωστή του ἡγουμένη στήν Θεσσαλονίκη, ἡ ὁποία μέ ἀπορία τόν ρώτησε «πῶς βρέθηκες ἐσύ ἐδῶ Γέροντα, μήπως πέθανες;» καί τῆς ἀπάντησε «ναί, καί πέρασα νά σέ χαιρετήσω». Στόν μαθητή του, Γέροντα Ἐφραίμ τόν Κατουνακιώτη (1998), πού δέν μπόρεσε νά παρευρεθεῖ στήν κοίμησι τοῦ Γέροντος, εἶχε προειπεῖ ὅτι θά τόν ἐπισκεφτόταν μετά τόν θάνατό του. Μετά ἀπό 40 ἡμέρες ἀπό τήν κοίμησή του καί ἐνῶ ὁ Γέροντας Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης ἔκανε τό ἐργόχειρό του αἰσθάνθηκε μία ἄρρητη εὐωδία καί κατάλαβε πνευματικῶ τῶ τρόπῳ ὅτι τόν εἶχε ἐπισκεφθεῖ ὁ μακάριος Γέροντας Ἰωσήφ<sup>7</sup>. Ὁ Γέροντας Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης τόν ἔβλεπε πολλές φορές σέ μορφή ὀραμάτων, στά ὁποῖα ὁ μακάριος Γέροντας τόν καθοδηγοῦσε σέ διάφορα πνευματικά θέματα. Μάλιστα ὅταν ἔκανε συνοδία ὁ Γέροντας Ἐφραίμ, καί πάλευε μέ τούς λογισμούς του ἄν ἔκανε καλά, ἐμφανίστηκε ὁ Γέροντας Ἰωσήφ καί τοῦ εἶπε· «τώρα πού ἔκανες συνοδία ἔχεις πιό πολύ μισθό». Ἀλλά καί στόν ἀείμνηστο Γέροντα Ἀρσένιο (1983), τόν ἀγαπητό καί ἐφ' ὄρου ζωῆς συνασκητή του, ἐμφανιζόταν πολύ συχνά ὁ μακάριος Γέροντας καί τοῦ γνωστοποιοῦσε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Γέροντας Ἰωσήφ δέν εὐτύχησε νά εἶναι κάτοχος τῆς κατά κόσμον μορφώσεως, οὔτε αὐτῆς τῆς στοιχειώδους. Φοίτησε μέχρι τήν Β' Δημοτικῆς. Καί τοῦτο εὐκολα τό καταλαβαίνει κανεὶς ἄν δεῖ ἕνα ἀντίγραφο ἀπό τίς χειρόγραφες ἐπιστολές του. Ὅμως ὡς κάτοχος τοῦ πληρώματος τῆς θείας Χάριτος, κατόρθωσε διά τοῦ θείου φωτισμοῦ τοῦ κεχαριτω-



μένου νοῦ του νά ἀνέλθει στήν ὑψηλοτάτη κλίμακα τῆς ἐμπειρικῆς θεολογίας καί νά ἀναδειχθεῖ τέλειος θεολόγος. Ἡ θεολογία κατὰ τόν ὅσιο Γέροντα καί γενικῶς σύμφωνα μέ ὅλους τούς ἁγίους Πατέρες εἶναι καρπός τῆς «ἐντός ἡμῶν θείας Χάριτος». Γράφει σχετικῶς ὁ μακάριος Γέροντας: «Καί ὅταν ἐν ὑπακοῇ καί ἡσυχίᾳ καθαγνίση τάς αἰσθήσεις καί γαληνιάση ὁ νοῦς καί καθαρισθῇ ἡ καρδιά του, τότε λαμβάνει χάριν καί γνώσεως φωτισμόν. Γίνεται ὅλος φῶς, ὅλος νοῦς, ὅλος διαύγεια καί βρῦει θεολογίαν, ὅπου ἄν γράφουν τρεῖς δέν προλαμβάνουν τό ρεῦμα πού βρῦει κυματωδῶς καί σκορπίζει εἰρήνην καί ἄκραν ἀκινήσιαν παθῶν εἰς ὄλον τό σῶμα»<sup>8</sup>.

Γνωρίζουμε ὅτι ἡ ἀληθινή θεολογία εἶναι χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ὄχι ἀπλά μία ἀκαδημαϊκή μόρφωση καί παιδεία. Γι' αὐτό καί τά μοναστήρια θεωροῦνται ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες τά Πανεπιστήμια τῆς ἐρήμου. Οἱ δέ ἐπιστολές τοῦ εὐλογημένου Γέροντος εἶναι θεολογικές πραγματείες καί ἄς εἶναι γραμμένες χωρίς φιλολογική καλλιέργεια. Ἐρευνώντας κάποιος αὐτές μπορεῖ κάλλιστα νά κατανοήσει, ἔστω καί ἐν ἐσόπτρῳ τῆν μεγάλη Χάρη μέ τήν ὁποία ἦταν στολισμένος αὐτός ὁ ἐπιτυχημένος Ἀθωνίτης μοναχός.

Ὁ ὁσιώτατος Γέροντας ἦταν ἕνας μέγας ἀγωνιστής καί ἐραστής τῆς νηπτικῆς ἐργασίας. Σέ ὅλη του τήν ζωή ὁ Γέροντας εἶχε ὡς συνεχῆ ἀδολεσχία τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ. Κάθε βράδυ, ὅπως προαναφέραμε, εἶχε ὡς τυπικό νά ἀσχολεῖται μέ τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ ἀμετεώριστα, ἐπί ἕξι συνεχεῖς ὥρες. Αὐτό ἀκριβῶς ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος σέ ἐπιστολή του. «Ἐξ ὥρας καθήμενος εἰς προσευχήν τόν νοῦν δέν ἐσυγχώρουν νά ἴβῃ ἀπό τήν καρδίαν»<sup>9</sup>. Αὐτός ὁ τρόπος τῆς πνευματικῆς του ἐργασίας

σχολιαζόμενος ἀπό τούς γνωστικούς Πατέρες, δείχνει μεγάλη ἀνάπτυξη τῆς νοερᾶς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου καί ὑψηλή πνευματική κατάσταση. Διότι εἶναι πρᾶγμα σπάνιο καί ἰδιαίτερα στίς ἡμέρες μας, ὁ νοῦς τοῦ εὐχομένου νά εὐχεται ἀμετεώριστα ἐντός τῆς καρδίας σέ τόσο μακρὺ χρονικό διάστημα.

Μέ τήν νηπτική ἐργασία, δηλ. τήν ἐσωστρέφεια, τήν αὐτοεποπτεία καί τήν εὐχή, ὁ μοναχός ἀγωνίζεται ὥστε νά ἀποβάλλει τούς πονηρούς, αἰσχροὺς καί ἀκαθάρτους λογισμούς. Γράφει ὁ ἅγιος Γέροντας σέ μία μοναχή: «Ὅπως ἐργάζεσαι, λέγε διαρκῶς τήν εὐχήν ἢ μέ τό στόμα ἢ μέ τόν νοῦν. Ὅταν τήν λέγῃς συνεχῶς μέ τό στόμα, κατόπιν τήν συνηθίζει ὁ νοῦς μέ τόν ἐνδιάθετον λόγον. Ἀκολούθως ὁ νοῦς τήν κατεβάζει εἰς τήν καρδίαν. Ἐκεῖ πλέον εἶναι ὁ κόπος καί τό ἔργον τῆς νήψεως: Νά κρατήσης ἐκεῖ διά τῆς βίας τόν νοῦν ἀσχημάτιστον, καθάρων, προσέχοντα μόνον εἰς τήν ἀνακύκλησιν τῆς εὐχῆς. Τότε μή προλαμβάνων ὁ νοῦς νά σχηματίσῃ λογισμόν μετεωρισμοῦ, καθαρίζει —χάριτι τῆς εὐχῆς— σύν τῷ χρόνῳ. Καί δέν εὐχαριστεῖται πλέον εἰς πονηράς ἐνθυμήσεις, μήτε θέλει νά μένη τελείως ἀργός. Ἀλλά γίνεται ὅλος πυριφλεγῆς εἰς τήν ἐνθύμησιν τοῦ Θείου Ὀνόματος καί εἰς τήν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ»<sup>10</sup>.

Μολονότι ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ἦταν ἄκρως ἡσυχαστής, πρότασσε τήν παναρετή τῆς ὑπακοῆς ἔναντι τῶν ὁποίωνδήποτε ἄλλων ἀρετῶν καί ἀσκήσεων. Σέ μία ἐπιστολή του πρὸς τήν συνοδία ἐνός γυναικείου Κοινοβίου ἀποφαίνεται: «Τῆς ὑπακοῆς τό φορτίον λογίζεται σύνοψις τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, ὅπως καί ὁ Σταυρός τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Καί καθὼς ὁ Ληστής διά τοῦ Σταυροῦ εἰσῆλθεν εἰς τόν Παράδεισον, οὕτω καί ἡμεῖς

διά τῆς ὑπακοῆς ὡς διά Σταυροῦ, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν Βασιλείαν. Προφανῶς οἱ παρήκοοι ἔξω τῆς Βασιλείας»<sup>11</sup>.

Γνωρίζοντας ὁ Γέροντας τὴν μεγάλη σημασία τῆς παρουσίας τοῦ ἐμπείρου πνευματικοῦ πατρός γιὰ τὴν ἐπιτυχή ἐκβασῆ τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα ἔγραφε σχετικῶς: «Ταῦτα πάντα λοιπόν ἐσύ θά γευθῆς, ὅταν προσκολληθῆς εἰς Γέροντα ἔμπειρον, πνευματικόν καί ἀδολεσχήσης εἰς τὴν νοεράν προσευχήν»<sup>12</sup>. Θεωρεῖται ἀναγκαία ἡ καθαρὴ ἐξομολόγησις πού σχετίζεται ἀκριβῶς καί μέ τὴν συμπαράστασι πνευματικοῦ πατρός καθὼς προανεφέρθηκε. «Δέν εἶδα –τονίζει ὁ μακάριος Γέροντας– ψυχὴν εὐχομένην νά προσδεύσῃ χωρὶς καθαρὰν ἐξομολόγησιν τῶν κρυπτῶν λογισμῶν. Θέλεις, παιδί μου, νά συντρίψῃς τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφους; εἰπέ τούς λογισμούς σου καθαρὰ στὴν ἐξομολόγησιν».

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐραστής τῆς νηπτικῆς ἐργασίας πρέπει νά ἔχει ὡς θεμέλιο τοῦ πνευματικοῦ του ἀγώνα τὴν ταπεινοφροσύνη καί τὸν συντριμμό τῆς καρδίας. Ἡ τεταπεινωμένη καί ἡ συντετριμμένη καρδία εἶναι ἀδύνατο νά μὴν ἀποκτήσῃ ὡς «ἔνοιχο» τὸν Ἰησοῦ. Ὁ ὅσιος Γέροντας ἔφθασε σέ τέτοιο βαθμὸ ταπεινοφροσύνης ὥστε πολλές φορές μέ ἔμφαση ἀναφέρει στίς ἐπιστολές του: «Αὐτό εἶναι τὸ ὕψος καί ἡ ἀνάβασις· νά κατέβῃς εἰς τὸ μηδέν... νά γίνῃς χῶμα. Ἴδου ἡ καταγωγὴ σου. Μὴν λησμονῆς πόθεν συνελήφθης. Εἶσαι πηλός. Μὴν ἐπαίρεσαι. Εἶσαι λάσπη!»<sup>13</sup>. Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι δογματικὴ προϋπόθεσι κάθε πνευματικῆς ἐργασίας καί ἀρετῆς. «Ἔστω λοιπόν (γράφει ὁ ὀσιώτατος Γέροντας σέ ἓνα μοναχό) ἡ ταπεινώσις ὡς ἔνδυμα εἰς ὅλας σου τάς κινήσεις καί γίνου σπόγγος τῇ συνοδίᾳ καθαρίζων πάντα ὄνειδισμόν καί ἐξουδένωσιν ποτίζων

τὴν ψυχὴν σου ὄχι μέ τιμάς καί ἐπαίνους ἀλλὰ μέ ὄνειδισμούς καί κατηγορίας, ὡν ἀνεύθυνος»<sup>14</sup>.

Πρακτικὸ δεῖγμα τῆς ἀληθινῆς ταπεινώσεως κατὰ τούς ἀγίους Πατέρες εἶναι τὰ δάκρυα. Καί ὁ μακάριος Γέροντας «ἐπόμενος κατὰ πάντα τοῖς Ἁγίοις Πατράσι» γράφει σέ ἓνα πνευματικὸ τοῦ τέκνο περὶ τούτου: «Τῆς ταπεινώσεως γνώρισμα εἶναι τὰ ἀμέτρητα δάκρυα, ὅπου ἐπὶ τρία τέσσαρα ἔτη τρέχουν ἐν εἴδει πηγῆς. Ἐξ αὐτῶν γεννᾶται ἡ ἀδιάλειπτος προσευχή, ἡ λεγομένη νοερά προσευχή. Ὅπου μόλις εἶπης Ἰησοῦ μου γλυκύτατε!, τρέχουν τὰ δάκρυα. Μόλις εἶπης Παναγία μου!, δέν δύνασαι νά κρατήσῃς. Ὅποτε ἐξ αὐτῶν γεννᾶται μία γαλήνη εἰς ὅλον τὸ σῶμα καί τελεία εἰρήνη»<sup>15</sup>. Γι' αὐτό καί ὁ τρισόλβιος Γέροντας πάντοτε συνιστοῦσε στόν προσευχόμενο νά προσπαθεῖ νά ἐπιδίδεται στό κλάμα. Διότι κατὰ τὴν πατερικὴ διδασκαλία ὁ νοῦς μέ τὸ ἀδιάλειπτο πένθος τοῦ ἀνακτᾶ τὸν φυσικό του φωτισμό, καί γίνεται Χριστονοῦς, ὅποτε ἡ αἴσθησις τοῦ Θεοῦ πού μένει καί ἐνεργεῖ στὴν καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, μεταφέρει τὸν μικρὸ καί πεπερασμένο ἄνθρωπο στά πλαίσια τῆς θεοπρεπείας καί θεοειδείας. Ὁ νοῦς πού πενθεῖ, φωτίζεται, καί δέχεται ἀπὸ τὴν μητέρα θεία Χάρη ἀπερίγραπτη παράκλησις καί παραμυθία κατὰ τὸ Κυριακὸ λόγο: «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται»<sup>16</sup>. «Ὅταν κλαίῃς (γράφει ὁ Γέροντας) μέ πόνον δριμύν τῆς ψυχῆς, διότι ἡμάρτηκας, διότι ἐλύπησες τὸν Θεόν, μετὰ τὸν κλαυθμόν σέ ἐπισκιάζει παράκλησις καί παρηγορία. Καί τότε σοῦ ἀνοίγεται θύρα τῆς προσευχῆς!»<sup>17</sup>. Καί τονίζει: «Ἐάν δέν βλέπῃς τὰ δάκρυα νά χέουν εἰς κάθε ἐνθύμησιν τοῦ Θεοῦ,

ἀγνωσίαν νοσεῖς, ἐξ οὗ γεννᾶται ὑπερηφάνεια καὶ σκληρύνεται ἡ καρδιά»<sup>18</sup>.

Ἄλλη μία ἐργασία-τροφή γιὰ τὸν νοῦ εἶναι καὶ ἡ πνευματικὴ μελέτη. Ὁ ὀσιώτατος Γέροντας Ἰωσήφ, ἂν καὶ ὅπως ἀναφέρθηκε, ἦταν ἄμοιρος τῆς κατὰ κόσμον παιδείας, ἀγαποῦσε ὑπερβολικὰ τὴν πνευματικὴ μελέτη καὶ ἀνάγνωσι. Καὶ αὐτὸ τὸ βλέπουμε στὶς ἐπιστολές του, ὅπου χρησιμοποιοῦ πάρα πολλά ἀγιογραφικὰ καὶ πατερικὰ χωρία, ἀλλὰ ὅπως μᾶς διηγεῖται καὶ ὁ Γέροντάς μας πολλές φορές στὶς κατ' ἰδίαν συναντήσεις τους, ἀνέφερε ἀπὸ στήθους ὀλόκληρα ἀγιογραφικὰ καὶ πατερικὰ χωρία γιὰ νὰ τεκμηριώσῃ ἓνα πνευματικὸ θέμα πού τοὺς ἔθιγε. Ἰδιαίτερα ἐπέμενε ὁ μακάριος σὲ μία ὄχι εὐκαιριακὴ ἀλλὰ προγραμματισμένη καὶ τακτικὴ μελέτη τῶν θείων Κειμένων. Ἐγραφε σχετικῶς σὲ μία κατὰ σάρκα συγγενῆ του καθηγουμένη: «Τὴν δὲ κατὰ μόνας ἀνάγνωσιν μὴν τὴν ἀφήνεις ποτέ ὅτι πολλὴν ὠφέλειαν ἔχει. Διότι λαμβάνεις παράδειγμα ἀπὸ τοὺς Ἁγίους. Βλέπεις ὡς εἰς καθρέπτην τὰ λάθη σου, τὰς ἐλλείψεις σου, καὶ διορθώνεις τὸν βίον σου. Εἶναι ἡ ἀνάγνωσις φῶς εἰς τὸ σκότος»<sup>19</sup>.

Ἐπάρχει καὶ ἓνας βαθύτερος λόγος πού ἡ πνευματικὴ μελέτη εἶναι πάρα πολὺ ἀναγκαία γιὰ τὸν ἀσχολούμενο μὲ τὴν νηπτικὴ ἐργασία. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς τοῦ εὐχομένου, ἰδιαίτερα τοῦ ἀρχαρίου, εἶναι δύσκολο νὰ μείνῃ πολὺ στὴν εὐχή. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες συστήνουν στοὺς ἀγωνιζόμενους νὰ στρέφουν τὸν νοῦ τους σὲ διάφορες θεωρίες, μὲ τίς ὁποῖες νὰ τὸν συγκρατοῦν ἀπὸ τὸν συνήθη μετεωρισμό. Προτάσσουν τὴν μνήμη τοῦ θανάτου, τῆς κρίσεως, τὴν μνήμη τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, τῶν χορῶν τῶν Ἁγίων, τῆς ἐπουρανίου δόξης, ὅπου ὁ

Θεὸς «ἠτοίμασεν τοῖς ἀγαπῶσιν Αὐτόν»<sup>20</sup>. Τονίζει ὁ μακάριος Γέροντας ὅτι γιὰ τὴν στροφή τοῦ νοῦ σὲ αὐτές τίς θεωρίες ἀποτελεσματικὸ ρόλο διαδραματίζει ἡ πνευματικὴ μελέτη. Γράφει σχετικῶς ὁ ὀσιώτατος Γέροντας: «Ὁ νοῦς, παιδί μου, δὲν ἢμπορεῖ νὰ σταθῇ εἰς μίαν στάσιν· μάλιστα ἐκείνου πού εἶναι ἀδύνατος πνευματικὰ, θέλει ἄλλην ὥραν ἀνάγνωσιν, ἄλλην φαλμωδιάν, ἄλλοτε σιωπὴν. Σιωπῶν ὁ ἄνθρωπος, εὐρίσκει ὁ νοῦς εὐκαιρίαν νὰ ἀδολεσχήῃ εἰς διάφορα θεωρήματα τῆς Γραφῆς, ὅπου προλαβὼν ἐμελέτησεν»<sup>21</sup>.

Ἰδιαίτερη μὲν βαρύτητα ἔδινε στὴ μελέτη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης: «Ἀνάγνωθι εὐλαβῶς τὴν Παλαιάν Διαθήκην καὶ θὰ ἐξαντλήῃς θεῖον νέκταρ πίστεως καὶ ἀγάπης· ὅπου ὁ Θεὸς ἀπ' εὐθείας ὠμιλοῦσε εἰς αὐτούς καὶ οἱ ἄγγελοι τοὺς καθοδηγοῦσαν»<sup>22</sup>. Ὑπεραγαποῦσε δὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὴν ὁποία συνεχῶς εἶχε μαζί του καὶ τὸ ἴδιο δίδασκε νὰ κάνουν καὶ τὰ πνευματικὰ του τέκνα: «Τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον νὰ ἔχῃς πάντοτε εἰς τὴν τσέπην σου καὶ ὅταν βρίσκης μικράν εὐκαιρίαν, διάβαζε μίαν περικοπὴν. Σοῦ δίδει φῶς ὁ Χριστὸς καὶ σὲ ὀδηγεῖ εἰς τὰς ἐντολάς Του. Σοῦ ἀναπληροῖ τὴν ἀγάπην καὶ σὲ ὀδηγεῖ νὰ τὸν μιμηθῆς»<sup>23</sup>.

Ὁ μακάριος Γέροντας εἶχε βιώσει ὅλα τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς τελειώσεως· καὶ ὡς ἔμπειρος «εἰς τὰ θεῖα» ἔγραφε: «Εἰς τρεῖς τάξεις διαιρεῖται ἡ κατάστασις ἡ πνευματικὴ καὶ ἀναλόγως ἐνεργεῖ ἡ Χάρις εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ μία κατάστασις λέγεται καθαρτικὴ, ἡ ὁποία καθαρίζει τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὴ διεγείρει τὸν ἄνθρωπον εἰς μετάνοιαν. Ἡ κάθε προθυμία εἰς τὰ πνευματικὰ ὅπου ἔχεις, ὅλα τῆς Χάριτος εἶναι. Ἐδικόν σου δὲν εἶναι τίποτε. Αὐτὴ μυστικῶς ὅλα ἐνεργεῖ. Αὐτὴ λοιπὸν

ἡ Χάρις, ὅταν βιάζεσαι, παραμένει μαζί ὠρισμένα χρόνια. Καί, ἐάν προκόψη ὁ ἄνθρωπος διά τῆς νοεραῆς προσευχῆς, λαμβάνει ἄλλην χάριν πολύ διαφορετικὴν... Ἡ ἄλλη ὀνομάζεται φωτιστική. Κατ' αὐτὴν λαμβάνει φῶς γνώσεως, ἀνάγεται εἰς θεωρίαν Θεοῦ· ὄχι φῶτα, ὄχι φαντασίες, ὄχι εἰκονισμοί· ἀλλὰ διαύγεια νοός, καθαρότης λογισμῶν, βάθος ἐννοιῶν. Αὐτό διά νά ἔλθῃ πρέπει ὁ εὐχόμενος νά ἔχῃ πολλήν ἡσυχίαν καί ὁδηγόν ἀπλανῆ. Καί τρίτη κατάστασις –ἐπισκιάσις Χάριτος– εἶναι μετὰ ἀπὸ αὐτά ἡ Χάρις ἡ τελειωτική, ὅπου εἶναι δῶρον μεγάλον»<sup>24</sup>.

Ἡ ὀρθόδοξη ἀσκητικὴ ζωὴ ἔχει ὡς στόχο τὴν ἀπάθεια. Ὁ μοναχὸς διά τῆς ὑπακοῆς καί τῆς ἐπιμελείας στὴν ἐργασία ὅλων τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, στοχεύει νά προσελκύσει τὴν θεία Χάρη, ἡ ὁποία θά καθαρίσει τὴν καρδιά του ἀπὸ τὰ πάθη γιὰ «νά ἐνοιήσῃ καί νά ἐμπεριπατήσῃ»<sup>25</sup> σέ αὐτὴν ὁ Χριστός. «Ἐργασθῆτε, γράφει σέ ἄλλη ἐπιστολὴ του, τώρα πού εἰσθε νεοί, νά θερίσετε καρπὸν ἀπαθείας εἰς τό γῆρας. Καί ὄχι γῆρας πολύ, ἀλλ' εἰς εἴκοσιν ἔτη, ἐάν βιασθῆτε, θά ἰδῆτε αὐτά πού σᾶς λέγω... Καί θά ἰδῆτε τοιαύτην ἀκινήσιον παθῶν καί εἰρήνην ψυχῆς ὡς νά εἰσθε μέσα εἰς τὸν Παράδεισον»<sup>26</sup>.

Κατὰ τὸν μακάριο Γέροντα «ὅταν ὁ νοῦς βιώσῃ μέ τὴν βοήθεια πάντοτε τῆς θείας Χάριτος, ὅλα τὰ τῆς πράξεως, τότε γεύεται φωτισμὸν καί κινεῖται εἰς θεωρίαν» καί συνεχίζει: «Καί πρώτη θεωρία εἶναι τῶν ὄντων. Πῶς ὅλα τὰ πάντα ἐποίησεν διά τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός καί αὐτούς τούς ἀγγέλους προσέτι εἰς διακονίαν αὐτοῦ. Πόσῃν ἀξίαν, πόσον μεγαλεῖον, τί μέγα προορισμὸν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, αὐτὴ ἡ πνοὴ τοῦ Θεοῦ! Ὅχι διά νά ζήσῃ ἐδῶ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἐξορίας του,

ἀλλὰ νά ζήσῃ αἰῶνια μέ τὸν Πλάστην του. Νά βλέπῃ τούς θείους ἀγγέλους. Νά ἀκούῃ τὴν ἄρρητον μελωδίαν τους. Τί χαρά! Τί μεγαλεῖον! Μόλις λαμβάνει τέρμα αὐτὴ ἡ ζωὴ μας καί κλείνουν τοῦτοι οἱ ὀφθαλμοί, εὐθύς ἀνοίγουν οἱ ἄλλοι καί ἀρχίζει ἡ νέα ζωὴ. Ἡ ὄντως χαρά, ὅπου πλέον τέλος δέν ἔχει. Τοιαῦτα νοῶν βυθίζεται ὁ νοῦς εἰς μίαν εἰρήνην καί ἄκραν γαλήνην, ὅπου ἀπλοῦται εἰς ὅλον τό σῶμα καί τελειῶς ξεχνᾷ ὅτι ὑπάρχει εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν. Τοιαῦται θεωρίαι διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην. Ὅχι νά πλάθῃ φαντασίες στὸν νοῦν του, ἀλλ' ἡ κατάστασις εἶναι τοιαύτη –ἐνέργεια Χάριτος– ὅπου φέρνει νοήματα καί ἀδολεσχεῖ ὁ νοῦς εἰς τὴν θεωρίαν. Δέν τὰ πλάθει ὁ ἄνθρωπος· μόνα τους ἔρχονται καί ἀρπάζουν τὸν νοῦν εἰς τὴν θεωρίαν»<sup>27</sup>.

Ὑπάρχει ὅμως καί πιό προχωρημένο στάδιο· σημειώνει: «Τὸν δὲ φωτισμὸν διαδέχονται διακοπὴ τῆς εὐχῆς καί συχναί θεωρίαι· ἀρπαγὴ νοός· κατάπαυσις τῶν αἰσθήσεων, ἀκινήσιον καί ἄκρα σιγὴ τῶν μελῶν· ἔνωσις Θεοῦ καί ἀνθρώπου εἰς ἓν»<sup>28</sup>. Καί τότε ὁ ἀσκητὴς εἶναι ἔτοιμος κατὰ τὸν ὄσιο Γέροντα νά ἔχει ἐμπειρίες τοῦ ἀκτίστου φωτός. «Ὅποταν λοιπὸν (ἐρμηνεύει ὁ Γέροντας) ἡ Χάρις πληθυνθῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον καί γνωρίσῃ τὰ γεγραμμένα, ὡς εἶπομεν, ἔρχεται εἰς μεγάλην ἀπλότητα· ὁ νοῦς του ἀπλώνει ἔχων μεγάλην χωρητικότητα. Καί ὅπως ἐγεύθη τὴν ρανίδα ἐκείνην τῆς Χάριτος, ὁπότεν σοῦ ἦλθε χαρὰ πολλή καί ἀγαλλίασις, ἔτσι ἔρχεται πάλιν, ὅταν στέκῃ ὁ νοῦς εἰς τὴν προσευχήν. Ἀλλὰ πολλή, ὡς αὔρα λεπτὴ, ὡς εὐώδης βιαία πνοή. Καί πλημμυρίζει εἰς ὅλο τό σῶμα καί τέμνεται ἡ εὐχή. Παύουν τὰ μέλη. Καί μόνον ὁ νοῦς θεωρεῖ μέσα εἰς ἄπλετον φῶς. Γίνεται ἔνωσις Θεοῦ καί

άνθρώπου. Δέν δύναται νά χωρίση αὐτός ἑαυτόν. Ὅπως τό σίδηρον. Προτοῦ βληθῆ εἰς τό πῦρ λέγεται σίδηρον. Ὅταν ἀνάψῃ καί κοκκινήσῃ, εἶναι ἕνα μέ τήν φωτιά... Ἐνῶ διατελῶν ἐν τῇ θεωρίᾳ εἶναι ἄλλος ἐξ ἄλλου. Ἐνοῦται ὅλως διόλου μέ τόν Θεόν. Σῶμα δέν νομίζει πῶς ἔχει μήτε καλύβην. Ὅλος εἶναι μετέωρος. Χωρίς σῶμα ἀναβαίνει στόν οὐρανόν!»<sup>29</sup>.

Ὁ μακάριος Γέροντας πάντοτε πρότασε τήν πίστη ἔναντι τῆς λογικῆς. Χαρακτηριστική εἶναι ἡ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη πού εἶχε στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καί γιά τά πύο μικρά καί ἀσήμαντα πράγματα. Συνεχῶς τόνιζε «πού εἶναι ὁ Θεός; Πάντοτε βοηθεῖ ὁ Θεός, πάντα προφθάνει, ἀλλά θέλει ὑπομονή»<sup>30</sup>. Τήν ὑπομονή στίς θλίψεις τήν ἀξιολογοῦσε ὡς βασική προϋπόθεση ἐλεύσεως τῆς Χάριτος. Ἐλεγε: «στό τέλος τῆς ἐξαντλητικῆς ὑπομονῆς ἐμφανίζεται αἰσθητά ἡ Χάρις». Δέν ἔδινε σημασία οὔτε στά εὐχάριστα οὔτε στά λυπηρά αὐτῆς τῆς ζωῆς ὡς καθαυτό ἀληθινά γεγονότα· ἔβλεπε τά πάντα ὑπό τό πρίσμα τῆς αἰωνιότητος. Θά μπορούσε νά ὁμολογήσει καί αὐτός μαζί μέ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο «μήτε τό λυποῦν, μήτε τό εὐφραῖνον νομίζειν ἀλήθειαν· ζῆν δέ ἀλλαχοῦ, κἀκεῖσε ὄραν, καί μόνον μέν λυπηρόν εἰδέναι κακίαν, μόνον δέ ἡδύ τήν ἀρετήν καί τήν πρός Θεόν οἰκείωσιν»<sup>31</sup>. Αὐτή ἡ θέση του, ἀλλά καί ἡ ὄλη ὑπερφυσική βιοτή του, πρέπει νά παραδειγματίζει ἐμᾶς πού ζοῦμε ἐγκλωβισμένοι στήν λογικοκρατία καί στόν ἀνθρωποκεντρισμό, τά ὅποια χαρακτηρίζουν τήν ἐποχή μας.

Ὁ ὅσιος Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστής εἶχε γίνει διά τοῦ βιώματός του ὁ ἀπλανής καί διακριτικός ὁδηγός γιά τούς «θέλοντας σωθῆναι». Εἶχε γίνει ὁ τέλειος καθηγητής τῆς ἐπι-

στήμης τῶν ἐπιστημῶν καί τῆς τέχνης τῶν τεχνῶν, δηλ. τῆς μοναχικῆς βιοτῆς καί ἀσκήσεως. Σέ ἕνα νέο πού τόν ρώτησε περὶ τῆς εὐχῆς ἔγραφε: «Αἱ πληροφορίες, ὅπου ζητεῖς, δέν ἀπαιτοῦσιν καιρόν καί κόπον διά νά σκεφθῶ νά σε ἀπαντήσω. Ἡ νοερά προσευχή εἰς ἐμένα εἶναι ὅπως ἡ τέχνη τοῦ καθενός, καθότι ἐργάζομαι αὐτήν τριανταεξ καί ἐπέκεινα χρόνια»<sup>32</sup>. Γνωρίζοντας τήν πνευματική ἐργασία τοῦ Γέροντος πολλοί μοναχοί Ἀγιορεῖτες καί λαϊκοί τόν ἐπισκέπτονταν καί τοῦ ζητοῦσαν συμβουλές γιά τήν νοερά αὐτή ἐργασία, πού ὁ Γέροντας εὐχαρίστως ἔδινε. Ἐγραφε δέ περὶ αὐτῆς τῆς προσφορᾶς: «Ἐρχονται ἀπό διάφορους Μονάς καί Σκήτας τοῦ Ὁρους καί Θεῖα Χάριτι, λέγομεν τά χορηγούμενα παρά τοῦ Κυρίου»<sup>33</sup>. Ἡ προσφορά τοῦ ἁγίου Γέροντος δέν ἦταν μόνο ἐντός τοῦ Ἀγίου Ὁρους, οὔτε ἐντός μόνο τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά εἶχε μία οἰκουμενική διάσταση, ὅπως ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται: «Ἐγώ τόν καιρόν ἐτοῦτον ὅλον γράφω εἰς ὅσους ἐρωτοῦν. Ἐφέτος ἦλθαν ἀπό τήν Γερμανίαν μόνον καί μόνον νά μάθουν διά τήν νοεράν προσευχήν ἀπό τήν Ἀμερικὴν μοῦ γράφουν μέ τόσην προθυμίαν. Ἀπό τό Παρίσι εἶναι τόσοι ὅπου θερμῶς ζητοῦν»<sup>34</sup>.

Ὁ ὅσιος Γέροντας Ἰωσήφ, μέ τήν εὐλογημένη ἀπό τόν Θεό βιοτή του, μᾶς ἄφησε ἕνα δεῖγμα ὀρθοδόξου ἀσκητικῆς γνησιότητος. Πολλά προσέφερε στόν ἀγιορειτικό μοναχισμό καί γενικά στόν ὀρθόδοξο μοναχισμό στό παρελθόν καί στό παρόν, ἀλλά φρονοῦμε ὅτι θά συνεχίσει νά προσφέρει καί στό μέλλον, ἄν ἐμεῖς μελετοῦμε τόν βίο του, ἐνστερνιζόμεθα καί ἐφαρμόζουμε τήν διδασκαλία του, καί ζητοῦμε τίς ἀγιές του εὐχές.



## ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Γέροντος Ίωσήφ Βατοπαιδινού, 'Ο Γέροντας Ίωσήφ ὁ Ἡσυχαστής, ἔκδ. Ίερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, <sup>5</sup>2001, σ. 138-139.
2. Ἔνθ. ἄνωτ., σ. 156.
3. Ἔνθ. ἄνωτ., σ. 156.
4. Ἔνθ. ἄνωτ., σ. 156.
5. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 37, σ. 228.
6. Ἔνθ. ἄνωτ., σ. 23.
7. Ἔνθ. ἄνωτ., σ. 161-162.
8. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 48, σ. 279.
9. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 37, σ. 223. Βλ. καί Ἐπιστολή 25, σ. 153.
10. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 72, σ. 363.
11. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 29, σ. 169.
12. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 48, σ. 280.
13. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 31, σ. 185.
14. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 6, σ. 60.
15. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 5, σ. 57.
16. Ματθ. 5, 4.
17. Γέροντος Ίωσήφ, ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 62, σ. 332.
18. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 6, σ. 59.
19. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 26, σ. 159-160.
20. Α΄ Κορ. 2,9.
21. Γέροντος Ίωσήφ, ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 12, σ. 94.
22. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 78, σ. 381.
23. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 78, σ. 382.
24. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 2, σ. 41-42.
25. Βλ. Β΄ Κορ. 6, 16.
26. Γέροντος Ίωσήφ, ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 12, σ. 98.
27. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 10, σ. 87-88.
28. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 35, σ. 208.

29. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 35, σ. 208-209.
30. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 40, σ. 246.
31. Ἐπιστολή 165, Τῶ Αὐτῶ (Τιμοθέω), ΡG 37, 276AB.
32. Γέροντος Ίωσήφ, ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 1, σ. 35.
33. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 18, σ. 124.
34. Ἔνθ. ἄνωτ., Ἐπιστολή 2, σ. 42.





## Νίκης τοῦ λαοῦ φερώνυμος<sup>(\*)</sup>

*Ἀρχιμανδρίτου Πέτρου  
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Διονυσίου*

**Π**ανοσιολογιώτατε Ἅγιε Καθηγούμενε τῆς Ἱερᾶς ταύτης Βασιλικῆς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, περισπούδαστε καί λίαν σεβαστέ καί ἀγαπητέ μοι π. Γεώργιε. Ἐν εὐχαριστίᾳ πολλῇ καί δοξολογίᾳ πρὸς τόν ἐν Ἁγίοις ἐνδοξαζόμενον Θεόν ἡμῶν καί πρὸς τόν αὐτοῦ θεράποντα, μέγαν Ἱεράρχην, μυροβλήτην καί θαυματουργόν ἅγιον Νικόλαον, διὰ μίαν εἰσέτι φορᾶν παριστάμεθα εἰς τήν σεβασμίαν ταύτην Μονήν, τήν ὀλικῶς ἀνακειμένην εἰς τήν κραταιάν σκέπην καί προστασίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου, συμπανηγυρίζοντες καί γεραίροντες τήν πανένδοξον μνήμην αὐτοῦ.

Ὑπό τούς θόλους τοῦ ἱεροῦ τούτου σεμνεῖου τοῦ τιμωμένου ἐπί τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, δι' ὅλης τῆς νυκτός «προσκαρτερήσαντες τῇ προσευχῇ καί τῇ δεήσει», ἅπαντες ὁμοθυμαδόν ἐβίωσαμεν τό ἀποστολικόν «ἦν αὐτῶν καρδιά καί ἡ ψυχὴ μία».

Ἦκούσαμεν καί νοερῶς ἐνωτίσθημεν τούς ἱερούς Ὑμνους καί τά θεῖα ἄσματα τά ὁποῖα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀληθῶς συν-

(\*) Μέ τόν τίτλο αὐτό δημοσιεύουμε τήν ὁμιλία τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου, Ἀρχιμανδρίτου κ.κ. Πέτρου, εἰς τήν Τράπεζαν τῆς Μονῆς μας κατὰ τήν Πανήγυριν τοῦ Ἁγίου Νικολάου 2001, τῆς ὁποίας προέστη.

έθεσαν οἱ πλέον ἔγκριτοι ἱεροὶ ὑμνογράφοι καί ποιηταί τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἵνα ἐγκωμιάσωσι καί μακαρίσωσι τόν ἅγιον Νικόλαον. Τόν Ἅγιον, τόν ὁποῖον πολύ πρό αὐτῶν ἐμακάρισεν τό Ἅγιον Πνεῦμα διὰ στόματος τοῦ προφήτου Δαβίδ λέγοντος «μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τόν Κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα». Ἀλλά καί αὐτός ὁ Κύριος εἰς τήν ἐπί τοῦ Ὅρους ὁμιλίαν αὐτοῦ, μακαρίζων τόν ἔχοντα τάς ἀρετάς, τάς ὁποίας εἰς τοσοῦτον μέτρον κατέκτησεν ὁ ἅγιος Νικόλαος. Ἀλλά ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τό Εὐαγγέλιον τῶν μακαρισμῶν ἀναγινώσκει ἐπί τῇ μνήμῃ αὐτοῦ, θεωροῦσα αὐτόν τηρητὴν καί πληρωτὴν πασῶν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν καί προσφυῶς εἰς τό κοντάκιον αὐτοῦ φάλλουσα «τοῦ Χριστοῦ γάρ ὅσιε τό Εὐαγγέλιον πληρώσας».

Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι εἴμεθα λίαν ἰσχνόφωνοι καί ἄκομφοι εἰς τήν τέχνην τοῦ λόγου καί ἀνάξιοι ἵνα διὰ τῶν ρυπαρῶν χειλέων ἡμῶν ἐγκωμιάσωμεν καί τιμήσωμεν τόν Ἅγιον. Ὅμως διὰ νά φυλάξωμεν τήν τάξιν ἀπευθύνομεν τούς ταπεινούς τούτους λόγους πρὸς τήν ὑμετέραν ἀγάπην, τελοῦντες ἐν γνώσει ὅτι ἅπας ἐγκωμίων ἔπαινος πρὸς τόν Ἅγιον προσφερόμενος, μᾶλλον τιμᾶται παρ' αὐτοῦ ἢ τιμᾶ αὐτόν. Ταπεινῶς μόνον καταθέτομεν ἐπί τῶν ἱερῶν βαθμίδων τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου αὐτοῦ νοερῶς, τήν ἐπίγνωσιν τῆς ἀτελείας ἡμῶν, τῆς μικρότητος καί τῆς ἀμαρτωλότητος καί ἐκ βαθέων ψυχῆς ὑποκλινόμενοι καί προσκυνοῦντες τήν ἱεράν αὐτοῦ εἰκόνα καί τό χαριτόβρυτον καί μυροβλῦζον αὐτοῦ λείψανον, ἐξαιτούμεθα τήν ταχεῖαν ἀντίληψιν τῆς ὀξυτάτης αὐτοῦ πρεσβείας πρὸς Κύριον καί παρακαλοῦμεν αὐτόν ὅπως ἰκετεύσῃ τόν Θεόν, ἵνα παρατείνῃ τό ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καί δώσῃ

ἡμῖν καιρόν μετανοίας εἰς εὐαρέστησιν αὐτοῦ. Ὅπως παρατείνῃ τό ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τόν κόσμον, τόν πολυειδῶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τυραννούμενον καί δυναστευόμενον καί χαρίσει εἰς πάντας τήν πρός αὐτόν καί πρός ἀλλήλους ἀγάπην, ἣτις «ἐφύγη, σήμερον, διὰ τό πληθυνθῆναι τήν ἀνομίαν τῶν πολλῶν» καί εἰς ἡμᾶς εἰσέτι, τούς ὀνομαζομένους ἀνθρώπους τῆς Ἐκκλησίας. Τήν ἀγάπην τήν ὁποίαν εἰς τοσοῦτον μέτρον εἶχεν ὁ Ἅγιος, ὅστις χριστομιμητῶς «διῆλθεν, τόν βίον αὐτοῦ, εὐεργετῶν καί ἰώμενος», ὑπάρχων ἰσοβίως μία θυσία ζῶσα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῆς πρός τόν Θεόν καί τόν πλησίον ἀγάπης.

Ἰκετεύομεν αὐτόν ὅπως μεταδώσῃ πρός ἡμᾶς τούς μοναχούς τοῦ σήμερον ρανίδα θείου φόβου, ὃν ἐκεῖνος πλουσίως ἔσχεν, καί ὑπακοήν εἰς τό ἅγιον θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅπως χαρίζεται σύνεσιν καί διάκρισιν εἰς ἡμᾶς τούς ἀναλαβόντας ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων ὤμων ἡμῶν τό βαρύτερον φορτίον τῆς ἐπιμελείας τῶν ψυχῶν καί τῆς μεγίστης εὐθύνης ἔναντι Θεοῦ καί ἀνθρώπων, ἀλλά καί εἰς πάντας τούς ποιμένας καί ὁμοσχήμεους αὐτοῦ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἵνα κατευθύνωσι τόν περιούσιον λαόν τοῦ Θεοῦ «ὑπέρ οὗ Χριστός ἀπέθανε» εἰς νομάς σωτηρίου. Εἰς πάντας δέ ἡμᾶς τούς ἐκ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐλθόντας ἐνταῦθα ὅπως τιμήσητε τόν Ἅγιον, χαρίσῃται ὡς «νίκη τοῦ λαοῦ φερώνυμος» νίκας κατὰ τοῦ κόσμου, τῶν παθῶν καί τῆς ἀμαρτίας.

Καί νῦν στρέφω τόν λόγον πρός Ὑμᾶς Πανοσιολογιώτατε καί λίαν σεβαστέ μοι Γέροντα, ἐκφράζω πρός τήν ὑμετέραν ἀγάπην τάς πολλάς καί ἀπό καρδίας εὐχαριστίας μου διὰ τήν τιμήν, ἣν ἐποιήσατε πρός τό ταπεινόν μου πρόσωπον. Ἡ τιμή

αὕτη μεγεθύνεται, καθότι γνωρίζομεν ὅτι εἴμεθα ἔλλιπεις προσόντων ἀρμοδίων διὰ χοροστασίαν τοιαύτης πανηγύρεως, ἀλλ' ἡ περίσσεια τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀγάπης πρός ἐμέ ὑπερίσχυσε παραβλέψασα τήν ἔλλειψιν.

Σήμερον δέ διὰ τῆς εὐκαιρίας ταύτης αἰσθάνομαι ὅτι ἐνίσχυνται οἱ ἔκπαλαι ἰσχυρότατοι πνευματικοί δεσμοί τῶν Ἱερῶν ἡμῶν Μονῶν, τούς ὁποίους ἰδιαιτέρως ἐνίσχυσαν μεθ' ὑμῶν οἱ ἀλήστου μνήμης προκάτοχοί μου, τόσον ὁ μακαριστός Γέρον Γαβριήλ, ὅσος καί ὁ προσφάτως μεταστάς πρός Κύριον Γέρον ἡμῶν Χαράλαμπος, ὅστις ἰδιαιτέρως ἠγάπα, ὑπελείπτετο καί ἐσέβετο τήν Ὑμετέραν Πανοσιολογιότητα. Πάλιν καί πολλάκις εὐχαριστῶν Ὑμᾶς εὐχομαι ταπεινῶς ὅπως Κύριος ὁ Θεός πρεσβείαις τῆς Ἐφόρου καί κοινῆς Γεροντίσσης καί Καθηγουμένης τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου Κυρίας Θεοτόκου καί τοῦ παναγιωτάτου Πατρός ἡμῶν Νικολάου, δωρητῆται εἰς Ὑμᾶς ὑγείαν ἀκλόνητον καί μακροήμερευσιν, εἰς δέ τήν περί Ὑμᾶς ἱεράν καί σεμνήν ἀδελφότητα τό «αὐτό φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστόν Ἰησοῦν», πάντα τά πρός σωτηρίαν αἰτήματα καί τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν τήν ἀπόλαυσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τούς αἰῶνας Ἀμήν.







## Ἡ Ἑλληνική καί ἡ κατά Χριστόν μόρφωσις κατά τούς τρεῖς Ἱεράρχας<sup>(\*)</sup>

*Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου  
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου*

**Ε**ὐορτάζουμε σήμερα τήν μνήμη τῶν τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν καί οἰκουμενικῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Τῶν τριῶν μεγίστων φωστήρων τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

Οἱ ἄμβωνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, τῆς Ναζιανζοῦ ἔγιναν αἰώνιοι ἄμβωνες τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τούς ὁποίους οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι κηρύττουν τήν Ὀρθόδοξο θεολογία καί πίστι μας καί μᾶς ὑποδεικνύουν τήν γνησία Χριστιανική ζωή.

Γι' αὐτό καί σέ κάθε ἀκολουθία καί θεία Λειτουργία τούς μνημονεύουμε. Ὁ μακαρισμός καί ἔπαινός τους στήν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι πολύς, ἀδιάκοπος καί αἰώνιος.

Τιμῶνται ἰδιαίτερα ὁ καθένας τήν ἡμέρα τῆς μνήμης του καί ὅλοι μαζί σήμερα, ὥστε οἱ Χριστιανοί νά τούς θεωροῦν ἰσαξίους καί ἰσοτίμους.

(\*) Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα εἰς τήν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἀθωσιάδα Σχολήν τῇ 30ῃ Ἰανουαρίου 2001, ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Μετά τήν ἀπελευθέρωσι τοῦ Γένους ἀπό τήν φοβερή τουρκική σκλαβιά, ἡ νεοελληνική πολιτεία καθιέρωσε ἡ σημερινή ἑορτή τους νά ἐορτάζεται καί ὡς ἑορτή τῆς Παιδείας.

Ἡ καθιέρωσις τῆς ἑορτῆς αὐτῆς ὡς ἑορτῆς τῶν Γραμμάτων καί τῆς Παιδείας ἦταν ἐπιβεβλημένη. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μετά τήν ἀπελευθέρωσι οἱ ἡγεσίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐπηρεασμένες ἀπό τά δυτικά ρεύματα καί πρότυπα καί μάλιστα κατά τήν περίοδο τῆς Ἀντιβασιλείας τῶν Βαυαρῶν, δέν ἐτίμησαν καί δέν ἀξιοποίησαν δεόντως τήν Παράδοσι τοῦ Γένους καί κάποτε ἀσέβησαν ἀπέναντί της, ἐκτός ἐξαιρέσεων.

Ὅμως ἡ ἀνακήρυξις τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ὡς προστατῶν τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παιδείας ἦταν πρᾶξις ἀξία τῆς Παραδόσεως τοῦ Γένους, ἀφοῦ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι συνδυάζουν τήν Χριστιανική διδασκαλία μέ τήν θύραθεν καί μάλιστα τήν Ἑλληνική μόρφωσι.

Τόν 4ον αἰῶνα πού ἔζησαν οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι, ὑπῆρχε διαμάχη μεταξύ Χριστιανισμοῦ καί Ἑλληνισμοῦ. Ὑπῆρχαν δύο ἀντίθετα ἄκρα. Τό ἓνα ἐκ μέρους Χριστιανῶν πού ἀπέρριπταν τελείως τήν Ἑλληνική σοφία, λόγῳ τοῦ φόβου τῆς εἰδωλολατρείας. Τό ἄλλο ἐκ μέρους τῶν φανατικῶν ἑλληνολατρῶν εἰδωλολατρῶν, πού ὄχι μόνο ἀπέρριπταν τήν Χριστιανική πίστι ἀλλά καί θεωροῦσαν τούς Χριστιανούς ἀναξίους νά σπουδάσουν τά Ἑλληνικά Γράμματα. Κύριος ἐκπρόσωπός των ἦταν ὁ εἰδωλόλατρης Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης, συμμαθητής τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καί τοῦ ἁγίου Γρηγορίου στήν Ἀθήνα, πού ὅταν ἔγινε αὐτοκράτωρ ἐξέδωκε διάταγμα κατά τῶν Χριστιανῶν διδασκάλων, νά μή διδάσκουν τήν Ἑλληνική φιλοσοφία.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι δέν παρασύρθηκαν ἀπό αὐτά τὰ ἄκρα, ἀλλά προχώρησαν σέ ἕνα μεγαλειώδη συνδυασμό - σύζευξι Χριστιανισμοῦ καί Ἑλληνικῆς σοφίας.

Γράφει σχετικῶς ὁ ἅγιος Γρηγόριος: «*Νομίζω ὅτι ὅλοι οἱ φρόνιμοι ἔχουν ὁμολογήσει, ὅτι ἡ μόρφωσις εἶναι τό πρῶτον ἀγαθόν πού ἔχομεν. Ὅχι μόνον αὐτή ἡ εὐγενεστέρα καί ἰδική μας πού περιφρονοῦσα κάθε κομψότητα καί κάθε φιλοδοξίαν τῶν λόγων κρατᾶ μόνον τήν σωτηρίαν καί τό κάλλος τῶν νοητῶν, ἀλλά καί ἡ ἐξωτερική μόρφωσις τήν ὁποίαν πολλοί Χριστιανοί ἀπό κακήν ἐκτίμησιν ἀπορρίπτουν, διότι τάχα εἶναι ὑπουλή καί ἀπατηλή καί ἀπομακρύνει ἀπό τόν Θεόν*». (Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, Ἐπιτάφιος εἰς τόν Μέγαν Βασίλειον, II, Ε.Π.Ε. τ. 6, σελ. 145).

Μέ τόν φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατενόησαν δύο βασικές ἀλήθειες τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Πρῶτον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν ἤμπορεῖ νά ἀδιαφορήσῃ γιά τόν κόσμο καί ἐν προκειμένῳ γιά τόν προχριστιανικό Ἑλληνισμό. Πρέπει νά τόν προσλάβῃ στό Σῶμα Τῆς, δηλαδή τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γιά νά τόν θεραπεύσῃ, γιατί ὅπως εἶχε διδάξει ὁ Μ. Ἀθανάσιος (τόν ὁποῖο ὁ Μ. Βασίλειος εἶχε προσωπικά γνωρίσει) «*τό γάρ ἀπρόσληπτον καί ἀθεράπευτον*».

Καί δεύτερον, ὅτι αὐτή ἡ πρόσληψις ἔπρεπε νά γίνῃ μέ διάκρισι, σύμφωνα μέ τό ἀποστολικόν τά «*πάντα δοκιμάζετε τό καλόν κατέχετε*» (Α΄ Θεσ. 5, 21). Θά ἔπρεπε λοιπόν νά γίνῃ δεκτόν ὅ,τι καλόν εἶχε ἡ ἀρχαία σοφία καί νά ἀπορριφθῇ ὡς ἄχρηστο καί ἐπικίνδuno γιά τήν ψυχή ὅ,τι ἀντίθετο πρὸς τήν χριστιανική πίστι καί ἠθική ὑπῆρχε σ' αὐτήν. Ἄν καί ἀπό τά ἀρνητικά θά μπορούσαν νά διδαχθοῦν οἱ Χριστιανοί, ἀφοῦ ἀπό τήν σύγκρισί τους μέ τά καθ' ἡμᾶς θά φανερωνόταν ἡ

ἀλήθεια καί ἀνωτερότης τῆς πίστεώς μας, ὅπως π.χ. ἀπό τίς διηγήσεις περὶ τῶν ἐρώτων καί τῶν ἀντιζηλιῶν τῶν θεῶν.

Δέν θά μπορούσαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι νά κάνουν αὐτή τήν κάθαρσι καί πρόσληψι τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας, ἐάν οἱ ἴδιοι δέν τήν εἶχαν σπουδάσει ἢ δέν εἶχαν ἀντιμετωπίσει κατά τρόπον ὄχι μόνο διανοητικό ἀλλά καί ὑπαρξιακό τό πρόβλημα. Οἱ δύο κόσμοι ἀντιπάλαιαν καί αὐτή ἡ ἀντιπαλότης ζητοῦσε νά λάβουν οἱ ἴδιοι μία ὑπεύθυνη στάσι.

Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἔλαβαν ἀνωτέρα πανεπιστημιακή μόρφωσι. Ὁ Μ. Βασίλειος καί ὁ Ἁγιος Γρηγόριος σέ διάφορα μορφωτικά κέντρα τῆς ἐποχῆς των καί τελικά εἰς τὰς “*χρυσᾶς Ἀθήνας*”, ὅπου ὑπῆρχαν οἱ ἀνώτερες πανεπιστημιακές σπουδές.

Ἦσαν ἀκόμη κατηχούμενοι. Ἀλλά διεκρίνοντο γιά τό ἦθος τους. Δέν συμμετεῖχαν σέ διασκεδάσεις καί ἄλλες ἐκδηλώσεις τῶν συμφοιτητῶν τους. Δύο δρόμους ἐγνώριζαν: τόν ἕνα πρὸς τήν χριστιανική Ἐκκλησία καί τόν ἄλλο πρὸς τήν Σχολή.

Ἐδειξαν ἔτσι ἀπό τότε ὅτι, ἐνῶ ἦσαν πιστοί Χριστιανοί νεοί, ἐκτιμοῦσαν καί τήν Ἑλληνική σοφία. Πόσο καλά τήν ἔμαθαν, φαίνεται καί ἀπό τά συγγράμματα πού κατόπιν ἔγραψαν. Μάλιστα τόν ἅγιο Γρηγόριο, ὅταν τελείωσε τίς σπουδές του, δέν τόν ἄφησαν νά ἀναχωρήσῃ ἀπό τήν Ἀθήνα μαζί μέ τόν Μ. Βασίλειο, ὅπως εἶχαν συμφωνήσει, ἀλλά οἱ φοιτητικοί σύλλογοι τόν κράτησαν καί τόν ἀνεβίβασαν στό καθηγητικό ἀξίωμα, ὅπου μόλις μετά δύο χρόνια ἠμπόρεσε νά ἀναχωρήσῃ.

Εἶναι γνωστό ἀκόμη ὅτι ὁ ἅγιος Χρυσόστομος ἐμαθήτευσε καί στόν περίφημο Λιβάνιο στήν Ἀντιόχεια, ὁ ὁποῖος, ὅταν

ρωτήθηκε ποιόν θά ἄφηνε διάδοχό του, ἀπήντησε: τόν Ἰωάννη, ἐάν δέν τόν εἶχαν συλήσει οἱ Χριστιανοί.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἦταν ἄριστος φιλόλογος. Ἐχειρίζετο θαυμάσια προφορικά καί γραπτά τήν ἀττική διάλεκτο καί ἔγραφε ποιήματα στό γλωσσικό ἰδίωμα καί στά μέτρα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν. Συνολικά ἔγραψε 19.000 στίχους.

Ὁ Μ. Βασίλειος ἐσπούδασε καί ἐγνώριζε ὄχι μόνο τήν φιλοσοφία καί ρητορική ἀλλά καί τήν ἀστρονομία καί τήν ἱατρική καί φυσική. Αὐτή ἡ γνῶσις του φαίνεται καί στήν γνωστή Ἑξαήμερο, δηλαδή τήν ἐρμηνεία τῶν ἕξ ἡμερῶν τῆς Δημιουργίας τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Γενέσεως.

Ὁμιλῶν ὁ ἅγιος Γρηγόριος γιά τήν μόρφωσι τοῦ Μεγ. Βασιλείου γράφει:

*«Ποῖος ἦτο τόσο ἰκανός εἰς τήν ρητορικήν πού πνέει φλόγα, ἂν καί ὁ τρόπος του δέν εἶναι ρητορικός; Ποῖος ἦτο τόσο ἰκανός εἰς τήν γραμματικήν ἢ ἐξελλήνιζε τήν γλῶσσαν; Ποῖος συνεκέντρωνε τόσας γνώσεις, ἦτο κάτοχος τῆς στιχουργικῆς καί ἔθετε νόμους εἰς τήν ποίησιν; Ποῖος ἦτο τόσο ἰκανός εἰς τήν φιλοσοφίαν αὐτήν, πού εἶναι ὑψηλή πράγματι καί τείνει εἰς τά ἄνω, εἴτε ἀναφέρεται εἰς πρακτικά καί ἐπιστημονικά θέματα εἴτε ἀσχολεῖται μέ λογικάς ἀποδείξεις καί ἀντιθέσεις καί ἀμφισβητήσεις καί ἔχει ὡς γνωστόν τό ὄνομα διαλεκτική; Ἔτσι εἶναι εὐκολώτερον νά περάσης μέσα ἀπό λαβυρίνθους παρά νά διαφύγῃς ἐάν ἐχρειάζετο, ἀπό τά δίκτυα τῶν λόγων ἐκείνου. Ἀπό τήν Ἀστρονομίαν, τήν γεωμετρίαν καί τάς σχέσεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐπῆρε τόσην μόρφωσιν, ὥστε νά μή κλονίζεται ἀπό τά παράδοξα τῶν Ἐπιστημῶν αὐτῶν. Περιεφρόνησε τό περισσόν ὡς ἄχρηστον δι' ὅσους ἐπιδιώκουν τήν εὐσέβειαν.*

*Ἔστε ἡμπορεῖ νά θαυμάσῃ κάποιος αὐτό πού ἐπροτιμήθη περισσότερο ἀπό ἐκεῖνο πού ἐπεριφρονήθη καί ἐκεῖνο πού ἐπεριφρονήθη περισσότερο ἀπό αὐτό πού ἐπροτιμήθη. Τήν ἱατρικήν πού εἶναι καρπός τῆς φιλοσοφίας καί τῆς φιλοπονίας του, τήν ἔκαμαν ἀπαραίτητον καί ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματός του καί ἡ περιποίησης τῶν ἀσθενῶν. Ἀπό αὐτά ἤρχισε καί ἐπέτυχε τήν κατοχήν τῆς τέχνης, κατοχήν πού δέν περιορίζεται εἰς τήν ἐπιφάνειαν καί τό χαμηλότερον ἐπίπεδον, ἀλλά ὑψώνεται εἰς τάς ἀρχάς καί τήν ἐπιστήμην. Τί σημασίαν ὅμως ἔχουν ὅλα αὐτά, καί ἄς εἶναι τόσον ἀξιόλογα, διὰ τήν διάπλασιν τοῦ χαρακτήρος του;» (Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἐπιτάφιος εἰς τόν Μ. Βασίλειον, 23, Ε.Π.Ε. τ. 6, σελ. 169-171).*

Τίς ἀπόψεις τοῦ Μ. Βασιλείου γιά τήν Ἑλληνική σοφία βρίσκουμε στόν λόγο του *«Πρός τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων»*. Τόν λόγο αὐτό ἔγραψε σάν ἀπάντησι στήν ἀπαγόρευσι πού ἐπέβαλε ὁ Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης στους Χριστιανούς νέους, νά μή σπουδάζουν τά Ἑλληνικά γράμματα, ἀλλά καί γιά καθοδήγησι τῶν Χριστιανῶν νέων πῶς νά σπουδάζουν αὐτά.

Δέν εἶναι ὑπερβολή νά εἰποῦμε, ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἦσαν ὅσο ὀλίγοι ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς των μορφωμένοι. Παρ' ὅλα αὐτά στήν θύραθεν, τήν κοσμική, μόρφωσι ἔδιναν σχετική μόνο σημασία καί ἀξία.

Κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο, ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶναι *«κυρία»*, ἐνῶ ἡ σοφία τοῦ κόσμου *«θεραπαινίς»* (Γ. Σωτηρίου, Οἱ ἅγιοι Τρεῖς Ἱεράρχαι, Μυτιλήνη 1993, σελ. 48).

Κατά δέ τόν Μ. Βασίλειο, ἡ Χριστιανική παιδεία εἶναι *«ὁ καρπός»*, ἐνῶ ἡ Ἑλληνική παιδεία εἶναι *«τά φύλλα»*, πού ὅμως

καί αὐτά χρειάζονται γιατί προσδίδουν ὡραιότητα στόν καρπό (Μ. Βασιλείου, Λόγος πρὸς τοὺς νέους, Ε.Π.Ε. τ. 7, σελ. 323).

Ἐγνώριζαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Δημιουργοῦ καί ὅτι μέ τήν ἁμαρτία τῶν πρωτοπλάστων καί ὅλων τῶν ἀνθρώπων τό κατ' εἰκόνα ἀρρώστησε, ἐφθάρη, ἔχασε τήν ἀρχική του ὡραιότητα καί λαμπρότητα καί ἔτσι δέν ἤμπορεῖ νά ἐπιτύχη τόν τελικό του σκοπό, πού εἶναι τό καθ' ὁμοίωσιν, δηλαδή νά ὁμοιάσῃ μέ τόν Θεό καί ἔτσι νά γίνῃ Θεός κατά Χάριν.

Τώρα ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει τήν εὐμορφίαν τοῦ κατ' εἰκόνα. Εἶναι παραμορφωμένος ἀπό τά πάθη. Ὅσο καί ἂν μορφωθῇ μέ ἀνθρωπίνη σοφία, ἡ παραμόρφωσις δέν θεραπεύεται. Πρέπει νά ξαναβρῆ τήν ἀληθινή εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πού εἶναι ὁ Χριστός, ὥστε παίρνοντας τήν μορφή τοῦ Χριστοῦ νά θεραπευθῇ ἀπό τίς παραμορφώσεις τῶν παθῶν καί τῆς ἁμαρτίας, νά ἐπιτύχη τόν ὕψιστο προορισμό του, τό καθ' ὁμοίωσιν, τήν θέωσι.

Πράγματι τά πάθη, ὁ ἐγωισμός, ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀπιστία, παραμορφώνουν καί ἀσχημίζουν τόν ἄνθρωπο.

Αὐτό εἶχαν πάθει καί οἱ Γαλάται, πού ἂν καί εἶχαν πιστεύσει μέ τό κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἐξέπεσαν καί γι' αὐτό ὁ Ἀπόστολος πονοῦσε μέχρις ὅτου μέ τήν μετάνοια λάβουν πάλι τήν μορφή τοῦ Χριστοῦ: «*Τεκνία μου, οὗς πάλιν ὠδίνω, ἄχρισ οὐ μορφωθῆ Χριστός ἐν ὑμῖν*» (Γαλ. 4, 19). Γράφει σχετικῶς ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Διεφθείρατε... τήν εἰκόνα, ἀπωλέσατε τήν συγγένειαν, τήν μορφήν ἠλλοιώσατε· ἀναγεννήσεως ἐτέρας ὑμῖν δεῖ καί ἀναπλάσεως*» (Ὁμιλία εἰς τήν πρὸς Γαλάτας, κεφ. δ', Ε.Π.Ε. τ. 20, σελ. 332).

Αὐτή τήν μόρφωσι ποθοῦσαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι. Νά λάβουν τήν μόρφωσι τοῦ Χριστοῦ. Νά γίνουν Χριστοειδεῖς. Αὐτή, κατὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας, εἶναι ἡ ἀνωτέρα μόρφωσις, ἡ ἀληθινή φιλοσοφία, ἡ σώζουσα μόρφωσις.

Αὐτή τήν μόρφωσι ἀποκτᾷ ὁ Χριστιανός μέσα στήν Ἐκκλησία.

Ἡ Ἐκκλησία, μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, εἶναι ἰατρεῖον, ὅπου μπαίνουμε οἱ παραμορφωμένοι καί ἀρρωστοὶ ἄνθρωποι γιά νά ἰαθοῦμε.

Στήν Ἐκκλησία τά ἄγρια θηρία ἡμερώνονται. Οἱ λύκοι γίνονται ἀμνοί (βλ. Ὁμιλία εἰς τό ρητόν «*Οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτοῦ ποιεῖ ὁ Υἱὸς οὐδέν...*», Ε.Π.Ε. τ. 27, σελ. 590).

Ἡ Ἐκκλησία μᾶς θεραπεύει ἀπό τήν παραμόρφωσι μέ τήν διδασκαλία Της, τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τήν ἄσκησι, τά ἱερά Της Μυστήρια, μέ τό ποιμαντικό ἔργο τῶν ποιμένων Της.

Στό ἅγιο Βάπτισμα ἐγκεντριζόμεθα στόν Χριστό, στό ἅγιο Χρῖσμα λαμβάνουμε τήν δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στήν θ. Εὐχαριστία ἐνωνόμαστε μέ τόν Χριστό. Μέ τήν μετάνοια ὄλο καί περισσότερο πάσχουμε τήν καλήν ἠλλοίωσιν καί ὁμοιάζουμε μέ τόν Χριστό.

Κατὰ τόν ἅγιο Χρυσόστομο, εἶναι δυνατόν καί μετά τήν ἁμαρτία μας νά μορφωθῇ ὁ Χριστός ἐν ἡμῖν, ἐφ' ὅσον «*μόνον ἀψώμεθα τῆς μετανόιας*» (Ὁμιλία θ' εἰς τήν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολήν, Ε.Π.Ε. τ. 24, σελ. 438).

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι τονίζουν ὅτι πολύ μᾶς βοηθεῖ ἡ προσευχή καί ἡ μελέτη τῶν θείων Γραφῶν. Μέ ὅλα αὐτά τά μέσα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ οἱ ταπεινές καί δεκτικές ψυχές μορ-

φώνονται, λαμβάνουν τήν μορφή του Χριστού. Αυτή κατά τον άγιο Γρηγόριο είναι και η λαμπρότης του γένους, «*ή τής εικόνας τήρησις και ή προς τό άρχέτυπον έξομοίωσις, όσον έφικτόν τής σαρκός δεσμύοις*» (Είς τον άγιον Κυπριανόν, Ε.Π.Ε. τ. 6, σελ. 118).

Αυτή ή έν Χριστώ μόρφωσις του Χριστιανού δέν γίνεται από τήν μία ώρα στήν άλλη. Χρειάζεται ισόβιος άγώνας. Στόν άγώνα αυτό βοηθεϊ και ή μίμησις του Χριστού. Γράφει ό Μ. Βασίλειος: «*Διά τουτο ή μετά σαρκός έπιδημία Χριστού, αί τών εύαγγελικών πολιτευμάτων ύποτυπώσεις, τά πάθη, ό σταυρός, ή άνάστασις· ώστε τον σωζόμενον άνθρωπον διά μιμήσεως Χριστού τήν άρχαίαν εκείνην υίοθεσίαν άπολαβεϊν. Αναγκαία τοίνυν έστί προς τελείωσιν ή Χριστού μίμησις*» (Περί του Άγίου Πνεύματος, κεφ. ιε', Ε.Π.Ε. τ. 10 σελ. 366).

Η μίμησις του Χριστού, πού δέν γίνεται μέ πνεύμα ήθικιστικό αλλά μέ φρόνημα ταπεινό, βοηθεϊ τον άγωνιζόμενο Χριστιανό νά αποκτή τις άρετές του Χριστού. Τήν αγάπη, τήν ταπεινώσι, τήν πραότητα, τήν συγχωρητικότητα, τήν άγνότητα, ώστε νά μορφώνη στόν έαυτό του τον Χριστό. Έτσι γίνεται αυτό πού λέγει ό θεϊος Παύλος: «*Ζω δέ ούκέτι έγώ, ζή δέ έν έμοί Χριστός*» (Γαλ. 2, 20).

Ό Χριστιανός αλλάζει τον παραμορφωμένο νοϋν μέ νοϋν Χριστού, τήν παραμορφωμένη καρδιά του μέ καρδιάν και εύσπλαγχίαν Χριστού, τό παραμορφωμένο ήθος του μέ ήθος Χριστού.

Ό πιστός ένδύεται τον Χριστόν και γίνεται άλλος Χριστός. Γράφει ό Μ. Βασίλειος: «*Διότι, άν δι' ήμᾶς ή ζωή είναι ό Χριστός, κατά συνέπειαν και ό λόγος μας πρέπει νά είναι περί Χριστού και ή σκέψις μας και κάθε πράξις μας νά έχουν άμεσον σχέσιν μέ τάς*

*έντολάς Του, καθώς και ή ψυχή μας νά έχη λάβει μορφήν ανάλογον προς Αυτόν*» (Επιστ. 309, Προς Εύπατέριον και τήν θυγατέρα αυτού, Ε.Π.Ε. τ. 3, σελ. 507).

Όμως αυτή ή διά του Χριστού άποκατάστασις τής εικόνας του Θεού στόν παραμορφωμένο άνθρωπο δέν θά έγίνετο, εάν ό Χριστός δέν έλάμβανε δούλου μορφήν, όπως θεολογεϊ ό Μ. Βασίλειος στήν άγία Άναφορά τής Θ. Λειτουργίας του, ακολουθών τον θεϊον Παύλον, και δέν έγίνετο «*σύμμορφος τῶ σώματι τής ταπεινώσεως ήμῶν, ίνα ήμᾶς συμμόρφους ποιήση τής εικόνας τής δόξης αυτού*».

Εϊναι φανερό από όσα έλέχθησαν, ότι ή έν Χριστώ μόρφωσις προϋποθέτει ένωσι και κοινωνία μέ τον Χριστό. Σ' αυτή τήν κοινωνία καλεϊ ό Χριστός τον πιστό, όπως γράφει ό ιερός Χρυσόστομος: «*Εγώ πατήρ, έγώ αδελφός, έγώ νυμφίος, έγώ οικία, έγώ τροφή, έγώ ίμάτιον, έγώ ρίζα, έγώ θεμέλιος, πᾶν όπερ άν θέλης έγώ· μηδενός έν χρεία καταστῆς. Έγώ και δουλεύσω· ήλθον γάρ διακονήσαι, ού διακονηθῆναι. Έγώ και φίλος, και μέλος, και κεφαλή, και αδελφός, και αδελφή, και μητηρ, πάντα έγώ· μόνον οικείως έχε προς έμέ. Έγώ πένης διά σέ· και αλήτης διά σέ· επί σταυρου διά σέ· επί τάφου διά σέ· άνν υπέρ σου έντυγχάνω τῶ Πατρί, κάτω υπέρ σου πρεσβευτής γέγονα παρά του Πατρός. Πάντα μοι σύ, και αδελφός, και συγκληρονόμος, και φίλος, και μέλος. Τί πλέον θέλεις;*» (Όμιλία οστ', Ε.Π.Ε. τ. 12, σελ. 34).

\* \* \*

Η σύζευξις Έλληνισμού και Χριστιανισμού πού έπραγματοποίησαν οι Τρεϊς Ίεράρχαι όχι μόνο δέν έβλαφε τά δύο αυτά μεγέθη, αλλά άντιθέτως και τά ώφέλησε.

Τόν μὲν Ἑλληνισμό, ὅπως δέχεται ὁ ἔθνικός μας ἱστορικός Κωνσταντῖνος Παπαρηγόπουλος, διότι, ἐνῶ τόν βρῆκε ὁ Χριστιανισμός ἡμιθανή, τόν ἐζωοποίησε καί ἀνέστησε.

Τήν δέ Ἐκκλησία, διότι ἡ Ἑλληνική γλῶσσα καί φιλοσοφία τῆς ἔδωσε τήν δυνατότητα νά ἐκθέση κατά τρόπο ἀριστοτεχνικό τήν πίστι καί θεολογία της, χωρίς νά ἀρνηθῆ τίποτε ἀπό τήν εὐαγγελική διδασκαλία.

Ἡ ἄποψις τοῦ μεγάλου Ρώσου θεολόγου, π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὅτι ὁ Ἑλληνισμός κατέστη μόνιμος κατηγορία τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἶναι τολμηρή ἀλλά ἀληθινή. Μπορεῖ κανεὶς νά φαντασθῆ τήν Ὁρθοδοξία χωρίς τήν Ἑλληνική της ἔκφρασι;

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος πού καί τά ἄλλα Ὁρθόδοξα ἔθνη, πού παρέλαβαν τήν Ὁρθοδοξία ἀπό τό Βυζάντιο, ἐθεώρησαν ὅτι καθόλου δέν μειώνονται ἀπό τήν συνεργασία Ὁρθοδοξίας καί Ἑλληνισμοῦ, ἀλλά ἀντιθέτως καί ἐμπλουτίζονται. Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἔθεσαν τά θεμέλια τῆς Ἑλληνορθοδοξίας. Ἔγιναν οἱ πρωτεργάται τῆς ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἑλληνορθόδοξου πολιτισμοῦ μας.

Αὐτός ὁ πολιτισμός δοκιμάσθηκε ἔκτοτε μέσα στοὺς αἰῶνας καί ἄντεξε. Καί εἶναι ζωντανός καί δημιουργικός μέχρι σήμερα.

Παρ' ὅλα αὐτά ὑπάρχουν καί αὐτοὶ πού τόν ἐπιβουλεύονται καί θέλουν νά χωρίσουν τόν Ἑλληνισμό ἀπό τήν Ὁρθοδοξία, γιατί θέλουν νά διώξουν τόν Χριστό ἀπό τήν Πατρίδα μας. Καί τό ἀκόμη χειρότερο, νά ἐπαναφέρουν τήν ἀθεΐα ἢ τήν ἀρχαία εἰδωλολατρική θρησκεία μέ τοὺς ψευδεῖς Ὀλυμπίους θεοὺς, τίς θυσίες καί τίς τελετές της.

Θέλουν δηλαδή νά ἐπαναφέρουν αὐτά, ἀπό τά ὅποια ὁ Χριστός μᾶς ἐλύτρωσε καί αὐτά πού μέ ἀγῶνες πολλοὺς οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι καί τό μέγα νέφος τῶν Χριστιανῶν Μαρτύρων μέ τό αἶμα τους ἐκαθάρισε.

Ἡ Ἐκκλησία προσέλαβε τόν Ἑλληνα ἄνθρωπο, τόν ἐβάπτισε, τόν ἐκαθάρισε, τόν ἐφώτισε καί τόν ἔκανε Χριστιανό Ἑλληνα. Τώρα θέλουν τόν φωτισμένο Ἑλληνα νά τόν ξεβαπτίσουν καί νά τόν ὑποτάξουν καί πάλι στό σκοτάδι τῆς εἰδωλολατρίας καί τῆς ἀθεΐας.

Ἄπορεῖ κανεὶς γιά τό τόλμημα.

Ὁ σοφός Blaise Pascal γράφει κάπου ὅτι ὁ ἄνθρωπος (προφανῶς ὁ ἄπιστος) εἶναι πρόθυμος νά πιστεύσῃ τήν οἰανδήποτε ἀνοησία ἐκτός ἀπό τήν προφανῆ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου.

Σέ ὅλους αὐτούς πού διά τῶν αἰώνων προσπάθησαν νά γκρεμίσουν τήν Ἐκκλησία καί τόν ἐξ αὐτῆς πηγάσαντα Ἑλληνορθόδοξο πολιτισμό της λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος: «*Ἡ Ἐκκλησία πολεμουμένη νικᾷ ἐπιβουλευομένη περιγίνεται· ὑβριζομένη λαμπροτέρα καθίσταται· δέχεται τραύματα, καί οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν· κλυδωνίζεται, ἀλλ' οὐ καταποντίζεται· χειμάζεται, ἀλλὰ ναύαγιον οὐχ ὑπομένει· παλαίει, ἀλλ' οὐχ ἠττᾶται· πυκτεύει, ἀλλ' οὐ νικᾶται*» (Ὁμιλία Β' πρὸς Εὐτρόπιον, Ε.Π.Ε. τ. 33, σελ 110).

Εὐχαριστοῦμε τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχαις γιά τό πολύτιμο δῶρο πού μᾶς παρέδωσαν, τήν ἀγία Ἑλληνορθόδοξο Παράδοσί μας. Ζητοῦμε τήν εὐλογία τους, νά μὴ φανοῦμε ἀχάριστοι στήν προσφορά τους, ἀλλά νά τήν κρατήσουμε, νά τήν ἀξιοποιήσουμε καί νά τήν παραδώσουμε στοὺς μεταγενεστέρους ὡς πολύτιμο κληρονομία.



Ὁ λόγιος Ἱερομόναχος Ραφαήλ ὁ  
Ἀκαρνάν ὁ Κausοκαλυβίτης  
καί ὁ ἐγκωμιαστικός του λόγος  
εἰς τόν Ἅγιον Μεγαλομάρτυρα Γεώργιον

*Παταπίου Μοναχοῦ Κausοκαλυβίτου*

Στόν ὀρθόδοξο χριστιανικό κόσμο, εἶναι γνωστό ὅτι στό Ἅγιον Ὅρος, τό ὄρητήριο αὐτό τῶν πνευματικῶν ἀναβάσεων, ὑπῆρξαν ἱστορικές περίοδοι, ὅπως ὁ 10ος, 14ος καί 18ος αἰώνας, ὅπου ἡ ἀκμή τῆς ἀγιορειτικῆς πνευματικῆς ζωῆς, μέ τίς ἀπροσμέτρητες διαστάσεις της, σηματοδότησε τό μέλλον τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ τόπου.

Εἰδικότερα, κατά τόν 18ο αἰώνα, πού θεωρεῖται ὡς ὁ χρονικός σύνδεσμος μεταξύ τοῦ δύνοντος Βυζαντίου καί τῆς ἀνισταμένης ψυχῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γνωρίζουμε ὅτι σημειώθηκε ἡ λεγομένη «φιλοκαλική ἀναγέννηση» μέ κύριους ἐκπροσώπους της τούς ἀγίους Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη, Μακάριο τόν Νοταρά, Νικηφόρο τόν Χίο καί Ἀθανάσιο τόν Πάριο.

Ἐντονη καί ἀξιοσημείωτη εἶναι ἡ φιλολογική δραστηριότητα πού ἀναπτύσσεται τόσο ἀπό τούς Ὁσίους αὐτούς καί τούς στενοῦς τους συνεργάτες λογίους ἀγιορεῖτες μοναχοῦς ὅσο καί ἀπό ἐκείνους πού ἐμπνέονταν ἀπό τή ζωή καί τό ἔργο τους. Τά ἀποστάγματα τῆς ἀγιοπατερικῆς σοφίας τῶν αἰώ-

νων πού προηγήθηκαν, ἀπαθανατίζονται καί ἐκδίδονται σέ ἀνθολογίες καί συλλογές τόσο στήν πρωτότυπη μορφή τους ὅσο καί σέ γλωσσική διασκευή, μέ πλούσιο ὑπομνηματισμό, γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ. Τέλος, συγγράφονται, συλλέγονται καί μεταγράφονται στήν ἀπλοελληνική, ἀγιολογικά καί ὕμνολογικά κείμενα, πού τιμοῦσαν Ἀγίους παλαιούς ἢ καί τῆς ἐποχῆς τους.

Ἡ ἀσκητική καί ἀγιοτόκος Ἱερά Σκήτη Ἁγ. Τριάδος τῶν Κausοκαλυβίων, ὅπου κατά τήν φωτεινή διαδρομή τῶν τριῶν αἰῶνων τῆς ἱστορίας της, πραγματώθηκε –ὅπως καί σ' ὅλο τόν ἱερό Ἅθωνα– τό μοναχικό ἰδεῶδες, ἄν καί βρίσκεται “εἰς τήν ἐσχατιάν τῆς ἀθωΐτιδος χερσονήσου”, προσείλκυσε, ἀπό τίς ἀρχές ἀκόμη τῆς ἰδρύσεώς της ἀπό τόν ἅγιο Ἀκάκιο τόν Κausοκαλυβίτη<sup>1</sup>, πολλές λόγιες πνευματικές μορφές, θεράποντες τῶν χριστιανικῶν γραμμάτων καί ἐκφραστῆς τῆς πλούσιας καί γνήσιας ἀγιοπνευματικῆς παραδόσεως πού κληρονόμησαν.

Στή σεπτῆ χορεία τῶν Κausοκαλυβιτῶν λογίων<sup>2</sup>, πού ἔδρασαν κατά τόν 18ο αἰώνα, καί σέ σημαίνουσα θέση, βρίσκουμε τόν παπα-Ἰωνᾶ τόν Κausοκαλυβίτη<sup>3</sup>, τόν Νεόφυτο τόν Κausοκαλυβίτη, τόν Θεόκλητο τόν Βυζάντιο, τόν Φιλόθεο τόν

1. Παταπίου Μον. Κausοκαλυβίτου, Ἁγ. Ἀκάκιος ὁ Κausοκαλυβίτης, Ἀπό τό Περιβόλι τῆς Παναγίας στόν κῆπο τοῦ Θεοῦ, Ἅγιον Ὅρος 2001.
2. Παταπίου Μον. Κausοκαλυβίτου, Οἱ λόγοι τῆς ἀγιορειτικῆς Σκήτης Ἁγ. Τριάδος Κausοκαλυβίων κατά τόν 18ο αἰ., “Θεοδρομία” τ. 8, Θεσσαλονίκη 2000.
3. Παταπίου Μον. Κausοκαλυβίτου, Ἰωνᾶς ὁ Κausοκαλυβίτης, Ὁ βίος καί τά ἔργα μιᾶς πνευματικῆς μορφῆς τοῦ 18ου αἰ., Ἅγιον Ὅρος 1999.

Σμυρναῖο καί τόν Ραφαήλ τόν Ἀκαρνᾶνα. Στίς παρακάτω γραμμές καί γιά τίς ἀνάγκες αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου, θά ἐπιχειρήσουμε μία ὄχι λεπτομερῆ ἀναφορά στό βίο καί τά ἔργα αὐτῆς τῆς λαμπρῆς ἀγιορειτικῆς μορφῆς.

Ραφαήλ ὁ Ἀκαρνάν ὁ Καυσοκαλυβίτης.

Ὁ ἱερομόναχος Ραφαήλ ὁ Ἀκαρνάν, ὁ “διδάσκαλος”, εἶναι ἀπό τούς πολυγραφοτέρους Καυσοκαλυβίτες λογίους. Καταγόταν ἀπό τήν Ἀκαρνανία καί σπούδασε στή Σχολή τῆς Ἄρτας ὑπό τόν διδάσκαλο Χρύσανθο τόν Ἡπειρώτη, ἔχοντας ὡς συμμαθητή του τόν Εὐγένιο Βούλγαρη. Ἀκολούθως δίδαξε ὡς ἱεροδιδάσκαλος στή Ζαγορά<sup>4</sup>. Στά Καυσοκαλύβια ἤρθε στά 1757 καί ἀσκήθηκε στήν ἀρχαία Καλύβη τοῦ ἀγίου Μαξίμου<sup>5</sup>.

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι ὅτι μαζί μέ ἕτερο Καυσοκαλυβίτη λόγο, τόν Θεόκλητο τόν Βυζάντιο, ἔλαβε μέρος –ἀνάμεσα σέ ἄλλους ἐπιφανεῖς ἀγιορεῖτες– στή τοπική Σύνοδο τοῦ 1776, στή Κωνσταντινούπολη, ἐπί Σωφρονίου Πατριάρχου, πού ἀφοροῦσε στήν ἔριδα περί τῶν μνημοσύνων<sup>6</sup>, ἐνῶ καθῶς διαφαίνεται μέσα ἀπό ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Σκήτης, σημαντική θεωρεῖται καί ἡ συμβολή του στήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς Σκήτης ὡς θεσμοῦ. Ἐπιπλέον καί σύμφωνα μέ ἀναφορά τοῦ γνωστοῦ ἀγιορείτου λογίου Καισάρου Δαπόντε, ὁ Ραφαήλ «ἐπίσημος δι' ἀρετήν καί προκοπήν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξήγησεν ἀπό τό Ἑλληνικόν καί τόν Βίον τοῦ ὁσίου Λαζάρου τοῦ ἐν Γαλησίῳ Ὁρει».

4. Βαγ. Σκουβαρά, *Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρίγγος, ἡ Σχολή καί ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ζαγοράς*, Ἀθήναι 1964, σελ. 227-231.

5. Σώζεται καί τό “ὁμολογο” πού τοῦ δόθηκε ἀπό τή Μεγ. Λαύρα.

6. Μαν. Γεδεών, *Ὁ Ἄθως*, Ἀθήναι 1992, β' ἔκδ., σελ. 155.

Ἀπό τά ὑπόλοιπα γνωστά ἔργα τοῦ Ραφαήλ, μπορούμε νά ἀναφέρουμε τά ἐξῆς: Οἱ Βίοι τῶν ἀγίων Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί Φιλοθέου Κοκκίνου, καθῶς καί ἐγκώμια πρὸς τούς αὐτούς Ἀγίους «μετενεχθέντα εἰς ἰδιωτικὴν φράσιν», πού βρίσκονται στόν κώδικα 107 τοῦ ἔτους 1782 τῆς Μονῆς Ἐσφιγμένου.

Στόν κώδικα ἀρ. 92 Π (Καταλόγου Παταπίου μον. βιβλιοφύλακος) τοῦ ἔτους 1821, πού εἶναι ἰδιόγραφος τοῦ Ραφαήλ, ἀνάμεσα σέ ἄλλα κείμενα, ὑπάρχουν τά ἐξῆς ἔργα τοῦ Ραφαήλ:

α) «Προσκυνητᾶριο σύν Θεῷ Ἀγίῳ τό ὅποῖον περιέχει ἅπαντα τά τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ προσκυνήματα... εἰς τήν καθομιλουμένην» μέ ἀρχή τοῦ λόγου: «Ἀκούσατε πάντες οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ ἄνδρες τε καί γυναῖκες μικροὶ τε καί μεγάλοι ταύτην...».

β) «Λόγος θαυμαστός καί ἐξαίσιος τοῦ ἀγίου Δικαίου Ἀβραάμ λεγόμενον ἰδιοθέσιον αὐτοῦ».

γ) «Λόγος εἰς τά θαύματα καί πολιτεία τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καί πανευφήμου Ἀποστόλου Θωμᾶ τοῦ διδύμου», μέ ἀρχή: «Κατά τούς χρόνους ἐκείνους ὅπου ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι...».

Ἀπό τό ἐξίσου ἀξιόλογο ὑμνογραφικό ἔργο τοῦ Ραφαήλ μπορούμε νά ἀναφέρουμε τούς Οἴκους “κατ' ἀλάβητον εἰς τόν ἅγ. Ἰωάννην τόν Εὐαγγελιστήν”<sup>7</sup>, μέ τό ἐξῆς κοντάκιο: «Τόν ἀετόν θεολογίας τόν ὑφήγορον, ὡς ἐπιστήθιον τοῦ Λόγου καί ἐκφάντορα,

7. Οἱ Οἴκοι αὐτοὶ βρίσκονται στόν κώδικα 33Κ (Καταλόγου Εὐστρατιάδου-Κουρίλα) τοῦ Κυριακοῦ τῶν Καυσοκαλυβίων καθῶς καί σέ χειρόγραφο τῆς Καλύβης Ἀγ. Παντελεήμονος τῆς ἴδιας Σκήτης καί παρουσιάζουν ὁμοιότητες μέ αὐτούς τοῦ Ἰωάννου Εὐγενικοῦ πρὸς τόν ἴδιο Ἅγιο (ἔκδ. Λειψίας 1779).



*ὅπως ὑμνήσω σε ἀπορῶ, ἠγαπημένε· διὰ τοῦτο σοι προσπίπτω, ὦ Θεολόγε, ἄγνισόν μου τόν νοῦν παντός ἐκ πάθους, ἵνα κράζω σοι, Χαῖρε Λόγου ὦ σύγγονε».*

Ὁ Ραφαήλ συνέθεσε επίσης Χαιρετισμούς εἰς τήν ἁγίαν Βαρβάραν, πού ἐκδόθηκαν στή Βενετία τό 1780, καθώς καί ἕναν κανόνα στή μετέορτη Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου, κτίτορος τῆς Σιμωνόπετρας. Ὁ κανών φέρει ἀκροστιχίδα «Σίμωνα ὑμῶν θεῖον ἄνθος τοῦ Ἄθω, Ραφαήλ», καί μέ ἀρχή τοῦ α' τροπαρίου: «Σέ πρέσβυν προβάλλομαι πρὸς τόν τεχθέντα...»<sup>8</sup>.

Στόν κώδικα 271 (Λάμπρου 5778) τῆς Ἱ. Μ. Ἁγίου Παντελεήμονος καί στήν ἀρχή του, περιέχεται μία ἐπιστολή τοῦ Ἐπισκόπου Μύρων Ἰωάννου «Πρὸς τόν ἱεροδιδάσκαλον κυρ Ραφαήλ τόν ἐν τῷ Καυσοκαλυβίῳ», καθώς καί δύο ἐπιστολές τοῦ «ἱεροδιδασκάλου κυρ Ραφαήλ πρὸς τόν Μύρων κυρ Ἰωάννην». Δυστυχῶς δέν καταφέραμε νά μελετήσουμε τίς ἐπιστολές αὐτές, ἀπό τίς ὁποῖες πιθανόν νά πλουτίζαμε τά βιογραφικά δεδομένα τοῦ Καυσοκαλυβίτου αὐτοῦ λογίου.

Ὁ Ἐγκωμιαστικός Λόγος πρὸς τόν Ἁγ. Γεώργιο.

Ἐνα ὅμως ἀπό τά πιό “χαριτωμένα” ἔργα τοῦ ἀείμνηστου κυρ Ραφαήλ, εἶναι καί ὁ ἀνέκδοτος «Λόγος ἐγκωμιαστικός εἰς τόν Ἅγιον καί πανένδοξον τοῦ Χριστοῦ μεγαλομάρτυρα καί τροπαιοφόρον Γεώργιον». Ὁ Λόγος αὐτός, πού μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ παρουσιάζουμε στήν ἀγάπη τῶν φιλαγίων ἀναγνω-

8. Ὁ κανών αὐτός ἐκδόθηκε τό 1924 στήν Ἀθήνα ἀπό τόν τότε Καθηγούμενο Ἱερώνυμο Σιμωνοπετρίτη στόν τόμο «Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καί θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος τοῦ Μυροβλύτου...».

στῶν, σώζεται σέ τρία χειρόγραφα τῆς Σκήτης τῶν Καυσοκαλυβίων: α) Στόν κώδικα 29 Π (ἢ 219K), προερχόμενον ἀπό τήν Καλύβη τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου καί τώρα εὑρισκόμενον στή Βιβλιοθήκη τοῦ Κυριακοῦ Καυσοκαλυβίων. β) Στόν κώδικα 164K μέ ἀρχή τοῦ Λόγου “*Μάρτυρες καρτερόψυχοι, ὁποῦ μέ τούς ἀγῶνας σας ἐμεγαλύνετε καί τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ...*”. γ) Στόν κώδικα 168K, μέ ἀρχή: “*Μάρτυρες Χριστοῦ καρτερόψυχοι, ὁποῦ μέ τούς ἀγῶνες ὑμῶν ἐμεγαλύνετε καί τό ὄνομα αὐτοῦ καί τήν πίστιν...*”. Οἱ δύο τελευταῖοι κώδικες, προερχόμενοι ἀπό τήν Καλύβη Ἁγίου Γεωργίου (Ἰωασσαφαίων), βρίσκονται τώρα στή Μεγίστη Λαύρα.

Στήν παρούσα ἐργασία καί σάν ἔξοχο κειμήλιο τῆς πνευματικῆς κληρονομιάς τῆς Καυσοκαλυβιτικῆς ἐρήμου, παρουσιάζουμε τόν Λόγο αὐτό βάσει τοῦ πρώτου χειρογράφου κώδικος πού εἶναι τοῦ XIX αἰώνα, χαρτῶος, μέ διαστάσεις 0,22 X 0,165 καί ἔχει συνολικά 454 φύλλα. Ὁ Λόγος βρίσκεται στά φύλλα 189 ἕως 202, καί εἶναι καλλιγραφημένος διά χειρός τοῦ ἀείμνηστου παπα-Χαρίτωνος τοῦ Πνευματικοῦ (1836-1906)<sup>9</sup>, πού ἐκοιμήθη ὀσιακῶς στό Σπήλαιο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου. Εὑρισκόταν στή Καυσοκαλυβίτικη Καλύβη τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, πού ἴδρυσαν οἱ διάδοχοι τοῦ Χαρίτωνος στά 1910 καί τώρα –μέ πολλούς ἄλλους προερχόμενος ἀπό τήν ἴδια Καλύβη– κοσμεῖ τήν μικρή πλὴν ἀξιόλογη Βιβλιοθήκη τοῦ Κυριακοῦ τῆς Σκήτης.

Ὁ Λόγος, καθὼς αὐτό φαίνεται ἀπό τήν προσφώνηση “*Εὐλόγησον Πάτερ*” καί ἀπό τό ἴδιο τό κείμενο “*...εὐλογημένοι μου*

9. Παταπίου Μον. Καυσοκαλυβίτου, *Παπα-Χαρίτων ὁ Πνευματικός*, “Πρωτᾶτον” ἀρ. 80, Ἁγ. Ὅρος 2000.

ἀδελφοί καί Πατέρες ... προσέχετε λοιπόν παρακαλῶ, διότι αὐτή ἐστὶ τοῦ λόγου μου ἢ ὑπόθεσις...”, προοριζόταν γιὰ ἀνάγνωση κατὰ τὴ διάρκεια ἀγρυπνίας τελουμένης πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Ραφαήλ Ἱερομονάχου Ἀκαρνᾶνος (18ος αἰών)  
τοῦ ἐκ τῆς Σκίττειος τῶν Καυσοκαλυβίων  
Ἐγκώμιον εἰς τὸν πανένδοξον Μεγαλομάρτυρα  
τοῦ Χριστοῦ Γεώργιον τὸν Θαυματουργόν.  
Εὐλόγησον Πάτερ.

**Μ**άρτυρες Χριστοῦ καρτερόψυχοι, ὅπου μέ τούς ἀγῶνας ὑμῶν, ἐμεγαλύνετε καί τό ὄνομα Αὐτοῦ καί τήν πίστι, μή φανῆ εἰς ὑμᾶς ἔξω τοῦ πρέποντος ἄν ὁ λόγος σήμερον ἤθελε χαρίση τό βραβεῖον τῆς νίκης, εἰς τὸν πανένδοξον Μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Γεώργιον, Γεώργιον λέγω, τόν πολύν ἐν τοῖς ἄθλοις καί θαύμασι.

Ἐσεῖς βέβαια εἶστε ἀστέρες μυστικοί, οἱ ὅποιοι λαμπρύνετε τῆς Ἐκκλησίας τό πρόσωπον. Εἶναι δέ ὅμως ἥλιος ἀναμέσον σας ὁ μέγας Γεώργιος, ὅπου ἀκτινόβολον τῆς χαρίζει λάμψιν.

Ἐσεῖς εἶστε τούτου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ παραδείσου τά τερπνότατα ἄνθη. Εἶναι δέ καί ὁ μέγας Γεώργιος τό πορφυροῦν ρόδον ὅπου τοῦ δίδει τήν εὐμορφίαν.

Ἐσεῖς εἶστε οἱ χρυσόμορφοι λίθοι, ὅπου στολιζέτε τοῦ Παραδείσου τās θύρας. Εἶναι δέ καί ὁ Γεώργιος, ἀδάμας πολύτιμος, ὅπου τοῦ αὐξάνει τό κάλλος.

Ἐσεῖς εἶστε τῆς μυστικῆς Σιών οἱ ἀκαθαίρετοι πύργοι. Ὁ δέ μέγας Γεώργιος εἶναι ἀκρόπολις ἄσειστος, ὅπου τῆς διαφεντεύει τήν δόξαν.

Ἐσεῖς εἶστε οἱ μεγαλόψυχοι στρατιῶται ὅπου ἐνίκησατε τόν θυμόν τῶν τυράννων. Ὁ δέ μέγας Γεώργιος, εἶναι γενναῖος στρατάρχης, ὅπου ἀφάνισε τούς Ναούς τῶν εἰδώλων καί τό σέβας.

Ἐσεῖς εἶστε οἱ ἔνδοξοι γίγαντες, ὅπου ὑπερμαχήσατε διά τό κλέος τῆς πίστεως. Ὁ δέ μέγας Γεώργιος, εἶναι ὁ ἄτλας ὁ ἀκούραστος, ὅπου ἀναμέσον τῶν βασάνων, ἐβάστασε στερεάν τήν εὐσέβειαν.

Ἐσεῖς εἶστε οἱ ἀγρυπνοὶ φύλακες ὅπου μέ τήν ἰδίαν σας ζωὴν ἐδιαφυλάξατε τήν ἀλήθειαν. Ἀλλά πολυόμματος ἄργος εἶναι ὁ μέγας Γεώργιος ὅπου μέ τόσα ὄμματα, ὅσας ἔλαβεν εἰς τό σῶμα πληγᾶς, τηρῶν τήν ἄμωμον πίστιν.

Τέλος πάντων, ἐσεῖς εἶστε οἱ ἀληθινοὶ ἥρωες, οἱ ἀνίκητοι ἀθληταί, οἱ ἀεισέβαστοι Μάρτυρες. Ἀλλά νικητῆς βασιλικός εἶναι ὁ μέγας Γεώργιος, ὑπέρλαμπρος τρισαριστεύς καί ὑπερθαύμαστος Μεγαλομάρτυς.

Ἐγώ, μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τοιοῦτον ἐτοιμάσθηκα νά τόν παραστήσω εὐλογημένοι ἀδελφοί καί Πατέρες, ἀνώτερον δηλαδή ἀπό ὅλους ἐκείνους ὅπου διά τήν δόξαν τῆς πίστεως, ἀπάντησαν ἀνάμεσα εἰς τās τιμωρίας ἀνδρειωμένοι τόν θάνατον. Προσέχετε λοιπόν παρακαλῶ, διότι αὐτή ἐστὶ τοῦ λόγου μου ἢ ὑπόθεσις καί ἄρχομαι θαρρῶντας εἰς τήν βοήθειαν τοῦ Ἁγίου.

Διά νά δειχθῆ εἰς ὅλον τόν χορόν τῶν ἀθλοφόρων, ἀνώτερος ἀπό ὅλους τούς Μάρτυρας ὁ μέγας Γεώργιος, ἤθελεν

είναι απόδειξις αρκετή, ἡ ἀψευδής μαρτυρία τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία θέλοντας καί ἀγαπώντας νά ἐγκωμιάσῃ τοῦτον τόν Τροπαιοφόρον τρισαριστέα, φέρει εἰς τό μέσον τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς τόν μακάριον Παῦλον καί συγκρίνουσα τόν μέγαν Γεώργιον μέ αὐτόν τόν οὐρανόφωτον καί οὐρανοβάμονα ἀπόστολον, βεβαιώνει ὅτι *“Κατά Παῦλον ὑπέρ πάντας ἐν Μάρτυσιν, ὡς οὗτος ἐν Ἀποστόλοις...”*, ἤγουν καθώς ὁ Παῦλος εἶναι ἀνώτερος τῶν Ἀποστόλων, διότι ὅλους τούς ὑπερβαίνει καί εἰς τούς κόπους τοῦ κηρύγματος καί εἰς τās κακοπαθείας τοῦ σώματος, τοιαύτης λογῆς εἶναι καί ὁ μέγας Γεώργιος, ἀνώτερος τῶν Μαρτύρων. Διότι καί εἰς τούς ἀγῶνας τοῦ μαρτυρίου καί εἰς τήν σκληρότητα τῶν βασάνων, δέν ἔχει ἄλλον παρόμοιον.

Ὅμως ἐγώ, διά νά λάμψη περισσότερο καί σαφέστερον, τοῦτο τό ἐξαίρετον προνόμιον τοῦ μεγάλου Γεωργίου, ἀφήνω εἰς ἕνα μέρος τήν μαρτυρίαν τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, μέ ὅλον πού εἶναι θεόπνευστος, ἀφήνω καί τās ἄλλας λαμπράς ὁποῦ τῷ δίδει ἐπωνυμίας.

Τώρα μέν τόν κράζει *μυριόνικον ἀθλητήν* καί ἄλλοτε τόν ὀνομάζει *πρωτοστράτηγον τοῦ Χριστοῦ*. Ποτέ μέν κελαδεῖ τοῦτον μετά τῶν μυστικῶν ἀηδόνων, *μέγαν Πρωταθλητάρχην*, ποτέ δέ, *τοῦ Χριστοῦ μονομάχου*. Ὅλα λοιπόν αὐτά, ἐγώ τά σιωπῶ καί μέ τόν λογαριασμόν ἀποδείχνω μόνον τόν λόγο μου.

Καί πρῶτον μέν, ἰδέτε σᾶς παρακαλῶ τόν μέγαν Γεώργιον ὁποῦ αὐτοπροαιρέτως, χωρίς τινός τήν παρακίνησιν, χωρίς νά τόν ἀναγκάσει ἄλλος, παρὰ ὁ ζῆλος μόνον τῆς πίστεως, τρέχει προθύμως ἀφ’ ἑαυτοῦ του εἰς τόν ἀγῶνα. Παρρησιάζεται αὐτοθελήτως ἐνώπιον τοῦ Διοκλητιανοῦ. Κηρύττει τόν ἑαυτόν του

Χριστιανόν μετά πολλῆς γενναιότητος καί χωρίς καμμίαν δειλίαν, μυκτηρίζει καί τά εἰδῶλα καί τούς προσκυνητάς τῶν εἰδώλων.

Τοῦτο τό ἔργον τοῦ ἀθλοφόρου, πῶς τό κρίνετε Πατέρες σεβάσμιοι; Ἐάν τό ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς, εἶναι ἀναμφιβόλως μία ἀπόδειξις μεγάλη τῆς ἐδικῆς μου προτάσεως. Καί ἰδέτε το φανερά. Βέβαια πῶς οἱ Μάρτυρες, συρόμενοι μέ βίαν ἔμπροσθεν εἰς τά κριτήρια τῶν μισοχρίστων τυράννων, νά ἐδέχθησαν μετά ἄκρας καρτερίας τόν θάνατον, ἐγώ δέν τό ἀρνοῦμαι, τό ἠξεύρω πῶς δι’ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καί τῆς πίστεως, ἄλλοι ἔγιναν εἰς τά θέατρα τροφή τῶν θηρίων, ἄλλοι ἐθάφθησαν ζῶντες μέ πέτρας, ἄλλοι ἐφήθησαν ἐπάνω εἰς ἐσχάρας, ἄλλοι ἐφλέχθησαν μέ ἀναμμένας λαμπάδας, ἄλλοι διά πυρός καί ἄλλοι διά ξίφους, ἔλαβον πολυδύνον θάνατον.

Τοῦτο ὁποῦ εἶπα, τό βεβαιώνει καί τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος, λέγων: *“Ἐλιθάσθησαν, ἐπίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον”*.

Καί πάλιν πῶς οἱ περισσότεροι, μέ τό νά ἔβλεπον τούς ἀθλητάς νά ἀγωνίζονται διά τήν πίστιν, νά ρίπτονται εἰς τās φλόγας τοῦ πυρός, νά βυθίζονται εἰς τήν θάλασσαν, νά μαστιγώνονται, νά κόπτωνται, νά σαγιτεύωνται, ἔτρεξαν καί αὐτοί μετά γενναιότητος εἰς τόν ἀγῶνα καί ἀνάμεσα εἰς τās τιμωρίας, ἐτελείωσαν τήν ζωήν αὐτῶν, ὡς καί τοῦτο τό ὁμολογεῖ καί τό βεβαιώνει πανταχοῦ ἡ Ἐκκλησιαστική ἱστορία.

Ὅμως τούς πρώτους τούς ἔφερον εἰς τό μαρτύριον ἡ βία τῶν διωκτῶν, ἠνωμένη μέ τοῦ Χριστοῦ τήν ἀγάπην, τούς δέ δευτέρους, τούς ἐπαρακίνησε τῶν ἄλλονῶν τό παράδειγμα καί ὁ πόθος τοῦ οὐρανοῦ στεφάνου.

Ἄλλά πὼς αὐτοὶ ἀπὸ λόγου τους νὰ ἔτρεξαν αὐτοπροαιρέτως εἰς τὰς βασάνους, χωρὶς νὰ τοὺς βιάσουν οἱ τύραννοι ἢ χωρὶς νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ τῶν ἄλλων τὸ παράδειγμα, τοῦτο δὲν θέλομεν τὸ εὖρει εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν Μαρτύρων. Διότι ἠξεύρομεν πὼς μόλις ἐκηρύττετο κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὁ διωγμός, ἄλλοι ἔφευγον εἰς τὰς ἐρήμους καὶ ἄλλοι εἰς τὰ ὄρη. Ἄλλοι ἐκρύπτοντο εἰς τὰ σπήλαια καὶ ἄλλοι εἰς τοὺς πλέον ἀγνώστους τόπους.

Ἔχομεν καὶ εἰς τοῦτο μάρτυρα τὸν Ἀπόστολον: *“Ἐν ἐρημίαις (λέγει) πλανώμενοι, καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς”*. Μάλιστα ὁ ἴδιος αὐτός τὸ ἐβεβαίωσε μὲ τὸ ἐδικό του παράδειγμα. Ἐπειδὴ καὶ ὅταν εἰς τὴν Δαμασκόν, ὁ ἐθνάρχης τοῦ βασιλέως Ἀρέτα ἔβαλε εἰς κάθε μέρος τῆς πόλεως φύλαξες, διὰ νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὰς χεῖρας του, ὅχι μόνον δὲν ἔδραμεν αὐτοπροαιρέτως ὁ Παῦλος εἰς τὸ στάδιον τοῦ μαρτυρίου, ἀλλὰ καὶ τὴν νύκτα κρυφίως μέσα εἰς ἕνα κοφίνι τὸν ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον καὶ ἐξέφυγε τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου. *“Καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ (λέγει) ἐχαλάσθη διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ”*.

Τώρα ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὁποῦ δὲν ἔκαμε τὸ τόσον ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἄλλων Μαρτύρων, μόνος τὸ ἐκατόρθωσεν ὁ μέγας Γεώργιος, ἔδειξε μόνος μίαν τοιαύτην γενναιότητα, ὁποῦ δὲν ἔχει ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἄλλους Ἀθλοφόρους σύγκρισιν καὶ παράδειγμα. *Αὐτὸς ἑαυτὸν προσήγαγε*, καθὼς ψάλλει ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ὥρμησεν αὐτόκλητος εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἐδωκε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τυράννου, χωρὶς βίαν, χωρὶς ἐναγωγὴν, χωρὶς παρακίνησιν. Δὲν ἀκολοῦθᾶ ἀπὸ τὸ

τοιούτον ἐξαίρετον ἔργον, ὅτι εἶναι τῶν ἄλλων Μαρτύρων καὶ μεγαλύτερος καὶ ἀνώτερος;

Ἄλλά ἅς τὸ ἰδοῦμεν ἔτι παρακαλῶ σαφέστερα. Διὰ νὰ κατασταθῇ ἕνας ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ ἀνώτερος τῶν ἄλλων Μαρτύρων, πρέπει νὰ εἶναι πλουτισμένος μὲ τὰ πέντε αὐτὰ προτερήματα. Δηλαδή, πρῶτον, νὰ ἔχη τὴν ταπείνωσιν ἐξαίρετον, δεύτερον, νὰ ἔχη ζῆλον ὑπέρμετρον, τρίτον, νὰ ἔχη πίστιν ἀσύγκριτον, τέταρτον, νὰ ἔχη καρτερίαν παράδοξον, πέμπτον, νὰ ἔχη πρὸς τὸν Θεόν ὑπερβολικὴν τὴν ἀγάπην. Καὶ εἰς ποῖον Ἀθλητὴν ἔλαμψαν ποτέ περισσότερον αὐτὰ τὰ πέντε χαρίσματα, καθὼς ἔλαμψαν εἰς τὸν μέγα Γεώργιον;

Ποῖος περισσότερον ἀπὸ λόγου του, ἔδειξε μεγαλυτέραν ταπείνωσιν νέος εἰς τὴν ἡλικίαν, περίβλεπτος διὰ τὴν ἀξίαν, λαμπρὸς ἀπὸ τοῦ γένους, πρῶτος εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν, μέγας Ἄρχων εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατευμάτων; Καὶ μὲ ὅλα ταῦτα, ἐταπεινώθη ἕως σφόδρα κατὰ τὸν Δαυῖδ. Ἐκαταπάτησε καὶ δόξαν καὶ μεγαλεῖα. Ἐπρόκρινεν ἀπὸ ὅλα τὸν Σταυρόν τοῦ Σωτῆρος. Εὐχαριστήθη νὰ εἶναι Χριστιανὸς πλέον καταφρονημένος, παρά ἔνδοξος εἰδωλολάτρης.

Καὶ πάλιν, ζῆλον διὰ τοῦ Σωτῆρος τὴν δόξαν, τίς ἔδειξεν περισσότερον; Ἐκείνη ἡ αὐτοπροαίρετος παρακίνησις, ὁποῦ τὸν ἔφερε εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἐκείνη ἡ παρρησία, μὲ τὴν ὁποίαν ἠλεγξε κατὰ πρόσωπον τὸν ἄθεον τύραννον, ἔπτυσε τὰ εἰδῶλα ἐνώπιον τῶν ἀπίστων, ἐκείνη ἡ ἐλευθερία, ὁποῦ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς φυλακῆς τὸν ἠνάγκαζε νὰ κηρύττῃ φανερά τὴν εὐσέβειαν, δὲν μαρτυροῦσιν ὑπέρμετρον τὸν ζῆλον τοῦ Γεωργίου;

Ἄλλά τάχα εἰς τὴν πίστιν δὲν εἶναι ὅλος ἄξιος νὰ θαυμάζεται ὁ μέγας Γεώργιος; Καὶ ποῖον ἄλλο δηλωτικώτερον ση-

μεῖον μιᾶς ἀσυγκρίτου πίστεως, ὡσάν τό νά ἀναστήσῃ τινάς νεκρούς, ὄχι ὡσάν τόν Λάζαρον τεταρταίους, ἀλλά πρό πολλοῦ τεθαμμένους; Τοῦτο ὅμως τό ἔκαμεν ὁ μέγας Γεώργιος, ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως καί τοῦ ἐπάρχου Μαγνεντίου. Μέ τήν πίστιν ὅπου εἶχεν, ἔδωκε τήν ζωήν τοῦ Ἑλληνοῦ, ὅστις μέ τό σῶμα ἦτον εἰς τόν τάφον καί μέ τήν ψυχήν εἰς τόν Ἄδην. Καί μέ τό ἴδιον θάρρος τῆς πίστεως, ἐφύλαξε τόν ἑαυτόν του ἀβλαβῆ εἰς τόν λάκκον τῆς ἀσβέστου, ἔπιε χωρίς βλάβην τά θανατηφόρα φάρμακα, ἐχάριζε τήν ζωήν καί εἰς αὐτά τά ἄλογα ζῶα.

Καί πάλιν εἰς τήν καρτερίαν, ποῖον ἀπό τούς Μάρτυρας εἶχεν παρόμοιον; Ἐάν οἱ δῆμιοι μέ δεινούς ραβδισμούς τόν μαστιγώνουν εἰς ὄλον τό σῶμα, ἄν τοῦ πληγώνουν μέ λόγχην σκληράν τήν κοιλίαν, ἄν τοῦ πλακώνουν τό στῆθος μέ μίαν πέτραν ὑπέμετρον εἰς τό βάρος, ἄν τοῦ κατακαίουν τούς ἱερούς πόδας μέ ὑποδήματα σιδηρᾶ πυρωμένα, ἄν τοῦ ξεσχίζουν εἰς ἕνα τροχόν μέ σίδηρα εἰς κάθε μέρος τάς σάρκας, ὁ μέγας Γεώργιος μέ τόσην καρτερίαν ὅλα τά ὑπέμεινε, ὥστε ὅπου οὐδέ κἄν μικρόν στεναγμόν δέν χαρίζει εἰς ὅλους τούς πόνους του.

Τέλος πάντων, εἰς τήν ἀγάπην, ποῖον ἄλλον εὐρίσκομεν πλέον ἐξαίρετον καί ἀσύγκριτον; “*Ἐπιθυμῶ* (ἔλεγεν ὁ μακάριος Παῦλος) *ἀναλῦσαι καί σύν Χριστῶ εἶναι*”. Ἐδίψα ὁ Ἀπόστολος πότε νά ἔλθῃ ἐκεῖνη ἡ μακαρία ὥρα τοῦ θανάτου, διά νά πετάξῃ ἡ μακαρία αὐτοῦ ψυχή εἰς τάς ἀγκάλας τοῦ γλυκυτάτου Σωτῆρος ὅπου τόσον ἠγάπα. Ἄλλ’ ὁ μέγας Γεώργιος, ἐξ ἐναντίας, διατί πολλά ἀγαπᾶ, πολλάς ἐπιθυμᾶ τάς βασάνους.

Ποθεῖ περισσοτέρας τάς πληγᾶς καί τούς πόνους, διά νά δοκιμάζῃ εἰς κάθε βάσανον, διά τήν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος του, τήν σκληρότητα τοῦ θανάτου. Καί τοιοῦτος μεγαλομάρτυς, εἰς τόν ὅποιον μέ τόσην ὑπερβολήν λάμπει καί ἡ ταπεινώσις καί ὁ ζῆλος καί ἡ πίστις καί ἡ ἀγάπη, ἡμποροῦμεν νά εἰποῦμεν πῶς νά μὴν ἔχει ἐπάνω εἰς ὅλους τούς Ἀθλητάς τοῦ Χριστοῦ καί Μάρτυρας τά πρωτεῖα;

Βέβαια δέν γνωρίζει τό φῶς τοῦ ἡλίου, ὅποιος ἀρνεῖται τέτοιον προνόμιον τοῦ Ἀθλητάρχου Γεωργίου. Τούς ἄλλους Ἀθλοφόρους, μία ἢ ἄλλη βάσανος τούς ἀνέδειξε στεφανηφόρος. Οἱ λίθοι μέ τούς ὁποίους ἐλιθοβολίθη ὁ Στέφανος, τόν ἔκαμαν Πρωτομάρτυρα. Οἱ λέοντες οἱ ὁποῖοι ἐξέσχισαν τοῦ Θεοφόρου Ἰγνατίου τάς σάρκας, τόν ἔδειξαν ἀγωνιστήν. Αἱ λόγχαι αἱ ὁποῖαι ἐσπάραξαν τόν Δημήτριον, τόν ἐβεβαίωσαν λαμπρόν ἀριστέα. Αἱ σαγίται αἱ θανατώσασαι τόν Σεβαστιανόν, τόν ἔκαμαν ἀθλητήν. Αἱ φλόγαι ὅπου ἐκατάκαυσαν τόν Πολύκαρπον, τόν ἐφάνέρωσαν Ἀθλοφόρον καί ἡ μάχαιρα ὅπου ἔκοψε τάς κεφαλᾶς τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου καί τοῦ Νέστορος καί τόσων ἄλλων ἀναριθμητῶν Ἀγίων, ὅλους τούς ἐφήφισε Μάρτυρας. Εἰς δέ τόν μέγαν Γεώργιον, συνέπραξαν ὅλα ὁμοῦ τῶν βασάνων τά εἶδη, ἐδῶ αἱ φυλακαί, ἐδῶ αἱ ἀλύσεις, ἐδῶ αἱ λόγχαι, οἱ ραβδισμοί, αἱ πέτραι, ἡ φωτιά, οἱ τροχοί, ὁ ἀσβέστης, τά φάρμακα καί τέλος πάντων ἡ μάχαιρα ὅπου τοῦ ἐθέρισε τήν σεβάσμιον κεφαλήν.

Καί ἐπειδή τά κολαστήρια, ὅπου ἔδειξαν Μάρτυρας κατά μέρος τούς ἄλλους Ἀγίους, ὅλα τά ἐδοκίμασεν ὁ μέγας οὗτος τρισαριστεύς, ὑπέφερε μόνος του ὅσους θανάτους ἔλαβον οἱ ἐπίλοιποι Ἀθλοφόροι, πῶς λοιπόν νά μὴν εἶναι ἀνώτερος ἀπό ὅ-

λους τούς Ἀθλοφόρους; Πῶς νά μὴν ἔχη ἐπάνω εἰς ὄλους τό βραβεῖον τῆς νίκης;

Δέν ἔχει λοιπόν, ὄχι, καμμίαν ἀμφιβολίαν ὁ λόγος. Ὁ Γεώργιος εἶναι ὁ μέγας τρισαριστεύς. Αὐτός εἶναι ὁ ἔνδοξος Μεγαλομάρτυς, αὐτός εἶναι ὁ θαυμαστός ὑπὲρ πάντας τούς Ἀθλοφόρους.

Καί μέ τό νά εἶναι τοιοῦτος, ὡ μέ πόσον ἐξάίρετον τρόπον, ἐσύντρεξεν ὁ οὐρανός ἄνωθεν μέ τῶν θαυμάτων τήν Χάριν νά τόν μεγαλύνῃ καί κάτωθεν ἡ γῆ νά τόν δοξάσῃ μέ τήν πολλήν αὐτῆς εὐλάβειαν!

Ἦτον ἀκόμη εἰς τήν ζωήν ὁ μέγας Γεώργιος καί ἔδειξε τόσα θαύματα. Καί τώρα μετά θάνατον, πόσα θαύματα ἐπιτελεῖ καθ' ἑκάστην! Τῶν ἄλλων Μαρτύρων θαυματουργοῦν τά λείψανα. Τοῦ Μεγάλου Γεωργίου καί τά λείψανα θαυματουργοῦν καί αἱ εἰκόνες ἐπιτελοῦσι θαυμάσια καί αὐτό τό ὄνομα ἔχει θαυματουργοῦσαν τήν δύναμιν.

Ἀλλά τί νά εἰπῶ διά τήν γῆν, ὅπου μόλις ἐνθυμᾶται τῶν ἄλλων Μαρτύρων καί μόνον διαφερόντως τιμᾶ πανταχοῦ τόν μέγαν Γεώργιον; Αἱ ἄλλαι χῶραι ἢ ἕναν ἢ ἄλλον μεγαλύνουσι ἀπό τούς πολλούς ἀθλητάς τοῦ Σωτῆρος. Τιμοῦν χάριν λόγου αἱ Παλαιαί Πάτριαι τόν Πρωτόκλητον Ἀνδρέαν, αἱ Ἀθηναί τόν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον, τόν Μυροβλύτην Δημήτριον ἢ Θεσσαλονίκη, ἢ Λάρισα τόν Ἀχίλλιον, τόν Πολύκαρπον ἢ Σμύρνη, τόν Ἰγνάτιον ἢ Ἀντιόχεια, τήν Αἰκατερίναν ἢ Ἀλεξάνδρεια, ἢ Κρήτη τήν δεκάδα τῶν ἀθλητῶν της Μαρτύρων, τόν δέ μέγαν Γεώργιον, ὅλα τόν μεγαλύνουν τῆς οἰκουμένης τά πέρατα. Κάθε χώρα τοῦ κτίζει Ναούς, κάθε ἐπαρχία τόν ἔχει προστάτην, κάθε οἶκος τιμᾶ τάς εἰκόνας του,

κάθε τόπος πανηγυρίζει τήν μνήμην του. Τί ἄλλο περισσότερον; Καί αὐτοί οἱ ἀσεβεῖς, αὐτοί οἱ ἴδιοι οἱ ἐχθροί τοῦ Σταυροῦ καί τῆς πίστεως καί τιμοῦν καί θαυμάζουν τόν θαυμαστόν καί μέγαν Γεώργιον. Τόσον εἶναι θαυμαστός, τόσον εἶναι περιβόητος πανταχοῦ, ὁ ἔνδοξος τροπαιοφόρος.

Ἄλλο δέν μένει τώρα, σεβάσμιοι Πατέρες, παρά μόνον νά ἀποδειχθῇ μέγας καί εἰς τήν προστασίαν ὁ μέγας Γεώργιος, καθὼς καί εἰς τούς ἀγῶνας καί εἰς τήν Χάριν, εἶναι ἀνώτερος ἀπό ὄλους τούς Μάρτυρας.

Ἴδού λοιπόν ἐδῶ ὑπερθαύμαστε Μεγαλομάρτυς, τοῦτο τό βασίλειον ἱεράτευμα, ἡ ποίμνη ἢ χριστώνυμος πάντων τῶν εὐσεβῶν. Ἴδού καί ὁ ἱερός οὖτος Ἄθως, ὅπου καί μέ τά χεῖλη καί μέ τήν καρδίαν, ἐπικαλοῦνται καί τό μέγα σου ὄνομα καί τήν θερμήν σου ἀντίληψιν. Μήν ἀφήσης ἔνδοξε Ἀθλητά ἀμέτοχον τινά ἢ τῶν θεϊκῶν σου εὐεργεσιῶν ἢ τῶν πολλῶν σου χαρίτων. Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής, ἐλευθέρωσον τούς εὐσεβεῖς αἰχμαλώτους, ὡς τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής, ὑπεράσπισον μέ τήν βοήθειάν σου, πάντας τούς ὀρθοδόξους πτωχοῦς, ἐξ ὀρατῶν καί ἀοράτων ἐχθρῶν. Ναί Χριστέ Βασιλεῦ, ταῖς τοῦ Μεγαλομάρτυρος Τροπαιοφόρου καί θαυματουργοῦ Γεωργίου Σου πρεσβείαις, ἐλέησον καί σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.





## Χριστοῦ Γέννα Θεοῦ Δῶρον(\*)

**Ο** Κτίστης καὶ Δημιουργὸς τῶν πάντων, ὁ Πανάγιος Τριαδικὸς Θεὸς μᾶς ἔκαμε τὸ πιό πολυτιμὸ δῶρο, τὴν ἐνανθρώπησι τοῦ Μονογενοῦς Τοῦ Υἱοῦ. Δέν μᾶς ἔδωσε κάποιον ἐκπρόσωπό Του ἢ κάτι ἄλλο ἐκτός τοῦ ἑαυτοῦ Του, ἀλλὰ τὸν ἴδιο τὸν ὁμοούσιο καὶ σύνηθρονο Υἱό Του. Κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου «οὐ πρέσβυς οὐδέ ἄγγελος ἀλλ' αὐτός Κύριος ἔσωσεν αὐτούς διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτούς» (Ἠσ. 63, 9). Αὐτό τὸ μοναδικὸ δῶρο τὸ ἔδωσε σέ μᾶς, πού τὸν πικράναμε καὶ τὸν πικραίνουμε, πού ἀθετήσαμε καὶ περιφρονήσαμε τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο μᾶς ἔπλασε καὶ παραβήκαμε καὶ παραβαίνουμε τίς ἅγιες καὶ σωτήριες ἐντολές Του. Καὶ ὅπως θεολογεῖ ὁ Μέγας Παῦλος «συνίστησι δέ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε» (Ρωμ. ε', 8). Ὁ Ἅγιος Θεὸς καὶ ὅταν ἐμεῖς ἐγίναμε ἀπὸ υἱοὶ ἐχθροὶ Του δέν μᾶς ἀποστράφηκε, δέν ἔγινε

(\*) Ἐόρτιος χαιρετισμὸς τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων 2001.

κι' Αὐτός ἐχθρὸς μας ἀλλὰ ἔμεινε καὶ φέρθηκε ὡς εὔσπλαγχνος πατέρας.

Θαυμάζουμε καὶ ἐξιστάμεθα γιὰ τὸ Μυστήριον τῆς ἀπείρου ἀγάπης Του καὶ ψάλλουμε μέ τὴν ἁγία Ἐκκλησία:

«Ὁ ἀχώρητος παντί, πῶς ἐχωρήθη ἐν γαστρὶ;  
 »ὁ ἐν κόλποις τοῦ Πατρὸς, πῶς ἐν ἀγκάλαις τῆς Μητρὸς;  
 »πάντως ὡς οἶδεν, ὡς ἠθέλησεν καὶ ὡς ἠδύοκῆσεν  
 »ἄσαρκος γὰρ ὢν, ἐσαρκώθη ἐκῶν  
 »καὶ γέγονεν ὁ Ὡν, ὃ οὐκ ἦν δι' ἡμᾶς  
 »καὶ μὴ ἐκστάς τῆς φύσεως, μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φερά-

ματος.

»Διπλοῦς ἐτέχθη,

»Χριστὸς τὸν ἄνω, κόσμον θέλων ἀναπληρῶσαι»

(*Μηναιὸν Δεκεμβρίου, κε'*)

Γιὰ μᾶς τὰ ἁμαρτωλά παιδιά Του ἔφερε τὰ ἄνω κάτω, ὥστε νὰ ἀναβιβάσῃ τὰ κάτω ἄνω. Ἐλαβε ὅ,τι ἔπλασε ἀλλὰ δέν εἶχε —τὴν ἀνθρώπινη φύσι—, γιὰ νὰ μᾶς χάριση αὐτό πού δέν εἶχαμε καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο μᾶς ἔπλασε —τὴν θέωσι—.

Θά μπορούσε τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ συνοφισθῇ στὸν λόγο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου: «Αὐτὸς γὰρ ἐνηθρώπησε, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν» (*Περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου*, κεφ. 54). Αὐτό εἶναι τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον. «Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Ἀ' Τιμοθ. γ' 16). Κατὰ δέ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν: «Θεὸς ὢν τέλειος, ἀνθρωπος τέλειος γίνεται, καὶ ἐπιτελεῖται τὸ πάντων καινὸν καινότατον, τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν Ἥλιον, δι' οὗ ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ ἐμφανίζεται δύναμις· τί γάρ

μεϊζον τοῦ γενέσθαι τόν Θεόν ἄνθρωπον;» (*Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως*, κεφ. 46). Ὁ οὐράνιος Πατέρας μας ἔκανε ὅ,τι ἡ ἀγάπη Του ἐπέβαλε. Τώρα ἀναμένει τήν ἰδική μας ἀνταπόκρισι, τό ἰδικό μας δῶρο, ἀντίδωρο τῆς ἀγάπης Του.

Μᾶς ἀνοιξε τόν δρόμο καί μᾶς καλεῖ νά τόν ἀκολουθήσουμε. Μᾶς θέλει κοντά Του γιά νά μᾶς ἀναπαύσῃ. Ὅ,τι καί νά κάνουμε μακρῶς Του δέν μᾶς πληρώνει. Τά ἐπιτεύγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου δέν μποροῦν νά μᾶς δώσουν τό πλήρωμα πού λαχταρᾷ ἡ ψυχὴ μας. Εἴμαστε πλασμένοι γιά τήν θέωσι καί χωρίς αὐτήν δέν θά ἀναπαυθοῦμε ὅ,τι ἄλλο καί ἐάν ἐπιτύχουμε σ' αὐτόν τόν κόσμο.

Ὁ δρόμος γιά τήν θέωσι τώρα μετά Χριστόν εἶναι ἀνοικτός. Εἶναι ἰδική μας εὐθύνη νά τόν βαδίσουμε.

Ὅσοι πιστοὶ Χριστιανοὶ ἀγωνίζονται τόν καλόν ἀγῶνα τῆς μετανοίας, τῆς προσευχῆς καί τῆς τηρήσεως τῶν ἀγίων ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ μιμοῦνται τούς ἐξ ἀνατολῶν μάγους, πού προσέφεραν στόν νεογέννητο Κύριο τά δῶρα τῶν χρυσόν, λίβανον καί σμύρναν. Μιμοῦνται ἀκόμη τούς θεῖους ἀγγέλους πού τόν δοξολογοῦσαν, τούς ταπεινοὺς ποιμένας πού τόν προσκύνησαν μέ πίστι, καί πρό πάντων τήν Κυρία Θεοτόκο καί τόν δίκαιο Ἰωσήφ πού ὑπηρέτησαν καί συνήργησαν στό μυστήριον τῆς Σαρκώσεως τοῦ Κυρίου.

Υπάρχουν ὅμως αὐτοὶ πού δέν προσκυνοῦν καί δέν δέχονται τόν Χριστό. Γι' αὐτούς, γράφει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ἐρμηνεύων τροπάριον τῆς ἕκτης ὠδῆς τοῦ Κανόνος τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ: «Ὅρα δέ, ὅτι ὁ Μελωδός λέγει, ὅτι τό παιδίον τοῦτο ἐδόθη εἰς ἡμᾶς τούς πιστεύ-

οντας· διότι αὐτό δέν ἐδόθη εἰς τούς ἀπίστους· δι' αὐτούς γάρ ὁ Χριστός δωρεάν ἐγεννήθη καί δωρεάν ἀπέθανεν. Ὅθεν δικαίως κατηγορεῖ αὐτούς ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων “Πρὸς ταῦτα τί φασίν ἡμῖν οἱ συκοφάνται; οἱ πικροὶ τῆς θεότητος λογισταί; (οἱ ἄπιστοι καί αἰρετικοί) οἱ κατήγοροι τῶν ἐπαινουμένων; οἱ σκοτεινοὶ περὶ τό φῶς; οἱ περὶ τήν σοφίαν ἀπαίδευτοι; ὑπὲρ ὧν ὁ Χριστός δωρεάν ἀπέθανε; τά ἀχάριστα κτίσματα; τά τοῦ πονηροῦ πλάσματος;” (*Λόγος εἰς τήν Χριστοῦ Γέννησιν*)».

Ὅταν ὁ Χριστός, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, γίνῃ δεκτός ἀπό τούς ἀνθρώπους, τούς ἐλευθερώνει ἀπό τήν ἀλογία τῶν παθῶν. Ὅπου δέν βασιλεύει ὁ Χριστός τά πάθη κυριεύουν καί βασιανίζουν τούς ἀνθρώπους. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος προειδοποιεῖ ὅτι στοὺς ἐσχάτους καιροὺς οἱ ἄνθρωποι θά γίνουν «φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι (ἀσεβεῖς), ἄστοργοι, ἄσπονδοι (ἀδιάλλακτοι), διάβολοι (διαβολεῖς), ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι (σκληροί), ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι» (Β' Τιμοθ. γ' 2-4).

Παρόμοια συμπτώματα διαπιστώνουμε καί στήν ἐλληνική κοινωνία μας. Συμπτώματα πού φανερώνουν καί τήν ἀχαριστία μας πρὸς τόν εὐεργέτη μας Κύριο.

Δέν θέλω νά σκιαῶ τήν χαρά τῆς ἐορτῆς ἀλλά νά ἀναφερθῶ ἐπιγραμματικά σέ ἀμαρτωλές καταστάσεις, γιά τίς ὁποῖες ὅλοι πρέπει νά μετανοοῦμε, νά ἀνησυχοῦμε, νά ἀγωνιζόμαστε, νά προσευχόμαστε.

Ἀντίθεες δυνάμεις προσπαθοῦν φανερώς καί ἀφανῶς νά ἀποχριστιανίσουν τούς ὀρθοδόξους λαούς. Σύγχρονοι Ἡρῶδαι



ζητοῦν νά ἀποκτείνουν «τήν ψυχὴν τοῦ παιδίου» (Ματθ. β', 20). Νά σκοτώσουν τὴν πίστι τῶν Χριστιανῶν στό «νέον παιδίον, τόν πρό αἰώνων Θεόν». Ἀποτελεσμα τῆς ἀμβλύνσεως τῆς πίστεως στόν Θεό εἶναι ἡ ἀμβλυνσις τῶν ἡθῶν. Ἀντιχριστιανικά ἤθη προβάλλονται ὡς ἀπελευθέρωσις τοῦ ἀτόμου καί ἐπιδιώκουν νά ἀντικαταστήσουν τὰ ἑλληνορθόδοξα ἤθη μας. Πολλά ἀπό τὰ Μ.Μ.Ε. συναγωνίζονται στήν προβολή τῆς διαφθορᾶς. Οἱ ἴδιες οἱ μητέρες σκοτώνουν τὰ ἔμβρυά τους μέ τίς ἐκτρώσεις ὑπερβαίνοντας καί αὐτόν τόν Ἡρώδη. Οἰκογένειες διαλύονται γιά ἀσήμαντες αἰτίες. Ἡ συζυγική πίστις θεωρεῖται παρωχημένη. Τά καζίνο καί τά τυχερά παιγνίδια σπρώχνουν τούς ἀνθρώπους στήν ἐξαθλίωσι καί στίς αὐτοκτονίες. Πεινασμένες γυναῖκες ἀπό τίς ἀνατολικές χῶρες ἐξαπατῶνται καί ρίπτονται στά διαφθορεῖα. Ὁ παράνομος χρηματισμός ὑπευθύνων προσώπων καί ἡ δωροδοκία εἶναι συνήθης πρακτική. Τά νειάτα μας σαπίζουν μέ τὰ ναρκωτικά καί ὀδηγοῦνται ὡς πρόβατα ἐπί σφαγὴν στά νυκτερινά καταγῶγια. Οἱ ντισκοτέκς, στίς ὁποῖες ξενυχτοῦν οἱ περισσότεροι νέοι, ἀνοίγουν στίς 12 τό μεσονύκτιο καί κλείνουν στίς 6 τό πρωί γιά νά ἐμποδίζονται ἀπό τόν ἐκκλησιασμό τῆς Κυριακῆς. Τά παιδικά ἔντυπα, παιγνίδια καί προγράμματα τηλεράσεως προβάλλουν μάγους, μάγισσες καί σατανάδες, γιά νά ἐθίσουν τὰ παιδιά στήν σατανολατρία καί μάλιστα κατά τὴν ὥρα τῆς κυριακάτικης Θείας Λειτουργίας. Ἡ χριστιανική κατεύθυνσις τῆς παιδείας καί τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ὄλο καί περισσότερο ὑποβαθμίζονται, ὄχι μόνον ἀπό ἄνωθεν κατεύθυνσι ἀλ-

λά καί ἀπό κάποιους ἐκπαιδευτικούς πού μεταδίδουν στοὺς μαθητάς τόν ἀθεϊσμό.

Πολλά νέα παιδιά πάσχουν ἀπό ἔλλειψι νοήματος, γιατί ἡ κοινωνία μας δέν τοὺς προσφέρει στόχους ὑψηλοῦς, γιά τοὺς ὁποῖους ἀξίζει νά ζῆ καί νά ἀγωνίζεται ἕνας νέος ἄνθρωπος, οὔτε καί πρότυπα ἀνωτέρας ζωῆς. Ἡ κρίσις νοήματος καί ἡ ἀνεργία ὀδηγεῖ πολλοὺς νέους στήν ἀπελπισία καί σέ ἀπονενομημένες διεξόδους.

Ἡ κατάστασις γίνεται ἀκόμη πιό ἀνησυχητική, ὅταν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὴν διάδοσι τῶν ποικίλων αἱρέσεων πού κατευθύνονται ἀπό ἰσχυρά ἐξελληνικά κέντρα, τὴν προσπάθεια τῆς παπικῆς διπλωματίας νά διεισδύσῃ στόν ὀρθόδοξο χῶρο, τοὺς κινδύνους πού μᾶς ἀπειλοῦν ἀπό τὴν παγκοσμιοποίησι καί τὴν Νέα Τάξι Πραγμάτων πού προϋποθέτει τὴν ἐπικράτησι τῆς πανθηρησκείας μέσω πανθηρησκειακῶν ἐκδηλώσεων. Τὴν Νέα Τάξι καί τὴν Νέα Ἐποχὴ ὑπηρετεῖ καί ἡ κίνησι ἐπιστροφῆς στήν θρησκεία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, διότι τάχα ὁ Χριστιανισμός εἶναι ξενόφερτος στόν τόπο μας ὡς ἔχων ἰουδαϊκὴ τὴν προέλευσι. Σοβαρὴ ἀπειλή γιά τὴν ἑλληνορθόδοξη ταυτότητα τοῦ λαοῦ μας ἀποτελεῖ ὁ ἐπερχόμενος κίνδυνος ἐκμουςουλμανισμοῦ τῆς χώρας καί ἡ ἀνοχή πού ἐπιδεικνύεται γι' αὐτό.

Ὅλα αὐτὰ μαρτυροῦν γιά τὴν κρίσι πού περνᾷ ἡ κοινωνία μας. Κρίσι πού στό βάθος ἐκφράζει καί ἀποστασία ἀπὸ τόν Θεό τῶν Πατέρων μας. Τό φαινόμενο δέν εἶναι μόνον ἑλληνικό, εἶναι δυστυχῶς παγκόσμιο. Καθὼς γράφει ὁ μακαριστός π. Σωφρόνιος Σαχάρωφ: «Ἐκτός ἀπὸ σπάνιες σχεδόν περιπτώ-

σεις, ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα ζεῖ σέ κατάστασι ἀκηδίας. Οἱ ἄνθρωποι ἔγιναν ἀδιάφοροι γιά τήν σωτηρία τους. Δέν ἀναζητοῦν τή θεία ζωή. Περιορίζονται στά σχήματα τῆς σαρκικῆς ζωῆς, στίς καθημερινές ἀνάγκες, στά πάθη τοῦ κόσμου καί τίς συμβατικές πράξεις» («Περί Πνεύματος καί Ζωῆς», σελ. 21). Παρ' ὅλα αὐτά ὁ Κύριος δέν ἔχει πάρει τό ἔλεός του ἀπό μᾶς. Ὑπάρχει ἀκόμη λαός πιστός, λαός μετανοῶν, λαός προσευχόμενος, λαός πού δέν κλίνει τό γόνυ στούς συγχρόνους Βάαλ. Χάριν αὐτῶν ὁ Κύριος σώζει τήν πατρίδα μας.

Προσερχόμεθα καί ἐμεῖς ταπεινοί προσκυνηταί στήν ἀγία φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Μέ εὐγνώμονα καρδιά δοξολογοῦμε καί προσκυνοῦμε τόν νηπιάσαντα Κύριο. Τόν παρακαλοῦμε νά δεχθῆ τήν μετάνοια καί τήν πτωχή μας ἀγάπη. Νά μᾶς χαρίσῃ τόν θεῖο φωτισμό Του, ὥστε νά ἀνταποκριθοῦμε στήν ἄπειρη ἀγάπη καί συγκατάβασί Του. Νά ἐπιβλέψῃ ἰλέω ὄμματι σέ ὅλη τήν ἀνθρωπότητα, καταπραῦνων τούς δυνάστας τῶν λαῶν καί τά ἔθνη τά τούς πολέμους θέλοντα. Νά ὀδηγήσῃ τούς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας σέ ἀγιότητα βίου καί σταθερή ὁμολογία τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ὥστε τά ὀρθόδοξα ποίμνια νά τούς ἀκολουθοῦν θεαρέστως. Νά λάμψῃ τό Φῶς τοῦ Εὐαγγελίου στούς λαούς πού λόγῳ ἀπιστίας τό ἔχασαν καί στούς λαούς πού δέν τό ἐγνώρισαν. Νά ἔλθῃ ἡ ἐπί γῆς εἰρήνη καί ἡ τοῦ Θεοῦ εὐδοκία στίς καρδιές μας, στήν πατρίδα μας, στόν κόσμο μας.

*Ἅγια Χριστούγεννα 2001*



“Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν ἐνιαυτόν...”(\*)

**Η** εἴσοδος μας στό νέο ἔτος μᾶς δίδει τήν ἀφορμή νά σκεπτόμεθα περί τοῦ χρόνου. Ὅλοι βιώνουμε τό πόσο γρήγορα περνᾷ ὁ χρόνος ἢ μάλλον πόσο γρήγορα ἐμεῖς περνᾶμε μέσα στό χρόνο.

Νοιώθουμε ὅτι πλέουμε, ταξιδεύουμε στήν ἀπέραντη θάλασσα τοῦ χρόνου.

Μακάριοι ὅσοι στό ταξίδι τους αὐτό ἔχουν συμπλέοντα καί κυβερνήτη τόν Χριστό.

Μακάριοι ὅσοι γνωρίζουν ὅτι τό ταξίδι τους ἔχει ὡς τελικό προορισμό τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Αὐτοί ἔχοντες μαζί τους τόν Χριστό ὄχι μόνο πορεύονται πρὸς τήν Βασιλεία ἀλλά καί προγεύονται τήν χαρά τῆς Βασιλείας.

Ἔτσι ὁ χρόνος δέν μπορεῖ σάν ἄλλος Κρόνος οὔτε νά τούς ἐξουδετερώσει οὔτε νά τούς καταφάγη.

Ἔχοντες κοινωνία μέ τόν Ἄκτιστο καί Αἰώνιο ὑπερβαίνουν τόν χρόνο καί τόν μεταμορφώνουν.

(\*) Ὁμιλία τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπί τῇ εἰσόδῳ εἰς τό Νέον Ἔτος τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου 2002

Πόσο διαφορετικά εἶναι τά πράγματα γιά ὅσους ταξιδεύουν στόν χρόνο χωρίς τόν Χριστό καί χωρίς τό ὄραμα τῆς Βασιλείας.

Ὁ χρόνος γίνεται ἡ φυλακή τους, ἂν μή καί ἡ κόλασίς τους.

Ἀλλά καί ἐμεῖς πού ἔχουμε τόν Χριστό κυβερνήτη κινδυνεύουμε ἀπό τήν λήθη, τήν ἀκηδία, τήν πνευματική ὀκνηρία, ἔνεκα τῶν ὁποίων δέν ἀρνούμεθα μέν τόν Χριστό ἀλλά καί διακόπτουμε τήν ζωντανή μαζί Του κοινωνία.

Τότε καί ἐμεῖς ταξιδεύουμε ἀκυβέρνητοι.

Χάνουμε καί τό σκοπό τοῦ ταξιδιοῦ μας.

Αὐτό περιμένει ὁ ἐχθρός τῆς σωτηρίας μας καί ὁ χωρίς Χριστό κόσμος γιά νά μᾶς καταποντίσει.

Ὅσο ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἶχε τήν ἀκράδαντη πίστι καί ἔνωσι μέ τόν Χριστό περπατοῦσε ἐπί τῶν κυμάτων. Μόλις ὠλιγόρησε καί ὠλιγοπίστησε, ἄρχισε νά καταποντίζεται.

Κύριε, σῶσε μας ἀπό τήν ἀκηδία καί ὀλιγωρία.

Βοήθησέ μας πάντα νά ἔχουμε ζωντανή τήν σχέσι καί κοινωνία μαζί Σου καί πάντα ἐσύ νά μᾶς κατευθύνῃς πρὸς τήν Βασιλεία Σου.

Βοήθησέ μας, ὥστε ποτέ νά μή μᾶς ἐγκαταλείπη ἡ μνήμη Σου καί ἡ μνήμη τοῦ θανάτου, μέ τήν ὁποία συνειδητοποιοῦμε τό σύντομο τέλος τοῦ ἐπιγείου ταξιδιοῦ μας.

Ἡ λήθη Σου εἶναι ὁ ἐχθρός μας.

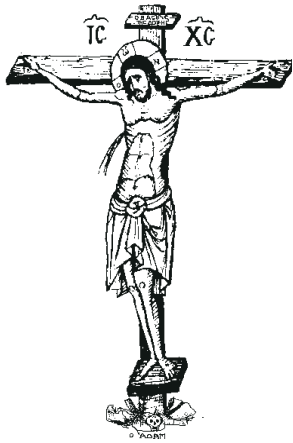
Ἡ μνήμη Σου ὁ εὐεργέτης μας.

Βοήθησέ μας Κύριε μέ τήν ἐπίκλησι τοῦ Ἁγίου Ὀνόματός Σου, τήν τήρησι τῶν ἁγίων ἐντολῶν Σου, τήν ὑπακοή μας,

τήν ἄξια συμμετοχή μας στά Ἅγια Μυστήριά Σου, νά κρα-  
τᾶμε ἀδιάλειπτο τήν μνήμη Σου καί τήν Χάρι Σου.

Σέ εὐχαριστοῦμε, Κύριε, γιατί μέσα στά λίγα ἢ στά πολλά  
χρόνια τοῦ ἐπιγείου ταξιδιοῦ μας μποροῦμε μέ τήν χάρι Σου  
νά κερδίσουμε τήν δυνατότητα τοῦ ἀτελειώτου ταξιδιοῦ μας  
στήν αἰώνια καί ἄκτιστη Βασιλεία Σου σύν πᾶσι τοῖς Ἁγίοις,  
μεταξύ τῶν ὁποίων λάμπει καί ὁ σήμερον ἑορταζόμενος θεο-  
φάντωρ Μ. Βασίλειος, τοῦ ὁποίου τήν εὐλογία ἐπικαλοῦμαι  
ἐπί πάντας ἡμᾶς.





Ὁ σταυρωθεὶς καὶ  
Ἀναστάς Ἰησοῦς  
ὁ μόνος Σωτὴρ  
τοῦ κόσμου<sup>(\*)</sup>

*«Ἐσταυρώθης δι' ἐμέ, ἵνα ἐμοὶ πηγάζῃς τὴν ἄφεσιν· ἐκεντήθης τὴν πλευράν, ἵνα κρουνοὺς ζωῆς ἀναβλύσῃς μοι· τοῖς ἡλίοις προσήλωσαι, ἵνα ἐγὼ τῷ βάθει τῶν παθημάτων σου, τό ὕψος τοῦ κράτους σου πιστούμενος κράζω σοι· ζωοδότα Χριστέ, δόξα καὶ τῷ Σταυρῷ, Σῶτερ καὶ τῷ Πάθει σου».*

**Κ**ατὰ τὸν Ὅρθρο τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἀτενίζουμε νοερῶς τὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ κρεμάμενον Κύριον τῆς Δόξης καὶ φάλλουμε μέ τὴν ἀγία μας Ἐκκλησία τοὺς λόγους τοῦ ἀνωτέρω τροπαρίου τῶν Μακαρισμῶν.

Πράγματι ὁ Κύριος ἔπαθε, «ἐσταυρώθη δι' ἐμέ».

Οἱ ἁμαρτίες ὄλων τῶν ἀνθρώπων καὶ οἱ ἰδικές μου ἁμαρτίες εἶναι ὑπεύθυνες γιὰ τὰ ἅγια Πάθη τοῦ Κυρίου.

(\*) Ἑόρτιος χαιρετισμὸς τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα 2002.

Ὅταν συνειδητοποιήσουμε καὶ ὅσο συνειδητοποιοῦμε αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, ἔρχεται στὴν ψυχὴ μας μετάνοια, κατάνυξις καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν θυσιασθέντα Κύριο.

Ἀπὸ τὸν Σταυρὸ τοῦ Κυρίου πηγάζει ἡ ἄφεσις. Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας» (Α' Ἰω. α' 7). Τρώγουμε καὶ πίνουμε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του κατὰ τὴν θεία Εὐχαριστία εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ποιὸς ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ὅσο ἁμαρτωλὸς καὶ ἂν εἶναι, ὅταν μετανοῇ καὶ ζητῇ συγχώρησι ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένο, δέν θά λάβῃ πλουσιοπάροχα ἄφεσι καὶ δέν θά νοιώσῃ τὴν συγχωροῦσα ἀγάπη Του;

Εὐλαβὴς Ἀγιορείτης μοναχός, πού μεσηλιζ ἀπέθνησκε ἀπὸ ἀνίατη ἀσθένεια, εἶπε: «Μέ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ ἀγωνίσθηκα, ὅπως ὦφειλα ὡς μοναχός. Τώρα δέν ἐλπίζω στίς ἀρετές μου καὶ στὸν ἀγῶνά μου. Μόνο στό αἷμα τοῦ Ἐσταυρωμένου ἐλπίζω».

Πράγματι, τί θά εἴμεθα χωρὶς τὴν θυσία τοῦ Χριστοῦ; Θά μᾶς ἔσωζαν οἱ πραγματικές ἢ ὑποτιθέμενες ἀρετές μας, χωρὶς τὸ ἔλεός Του, πού τόσο πλούσια φανερώθηκε στὴν σταυρική Του θυσία;

Ὁ βουδιστὴς μοναχός Soma Ram Thero, πού καταδικάστηκε σέ θάνατο γιὰ πολιτικούς λόγους, ἐζήτησε τὴν παραμονὴ τῆς ἐκτελέσεώς του νά βαπτισθῇ, γιατί, ὅπως εἶπε, συνάντησε τὴν συγχώρησι μόνο στὸν Ἰησοῦ Χριστό καὶ σέ καμμία ἄλλη ἀπὸ τίς γνωστές θρησκείες.

Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ὁ Κύριος μᾶς καλεῖ κοντά Του, γιὰ νά μᾶς παράσχῃ τὴν ὄντως ἀνάπαυσι συγχωρώνοντας τίς ἁμαρτίες

μας: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια' 28).

*«Ἐκεντήθης τὴν πλευράν, ἵνα κρουνοὺς ζωῆς ἀναβλύσης μοι».*

Ὁ Κύριος μέ τόν Σταυρό καί τήν Ἀνάστασί Του ὄχι μόνο μᾶς συγχωρεῖ ἀλλά καί μᾶς ζωοποιεῖ. Ἐάν μόνο μᾶς συγχωροῦσε, τό ἔργο Του θά ἦταν ἡμιτελές. Ἡ ἁμαρτία μας προεκάλεσε τόν χωρισμό μας ἀπό τήν Ὀντως Ζωή, τόν Τριαδικό Θεό, καί ἔτσι μᾶς κατέπτε ὁ θάνατος, καθώς θεολογεῖ καί ὁ θεοφάντωρ Μέγας Βασίλειος.

Κοινωνοῦντες κατὰ τό δυνατόν ἀξίως τό πανάγιο καί ζωοποιό Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ συγχωρούμεθα καί ζωοποιούμεθα. Ἡ αἰώνιος ζωή, δηλαδή ἡ Θεία Ζωή Του, γίνεται καί ἰδική μας ζωή. Ἡ σωτηρία μας ἀρχίζει μέ τήν συγχώρησι τῶν ἁμαρτιῶν μας καί ὀλοκληρώνεται μέ τήν ζωοποίησί μας ἀπό τόν Χριστό. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἶναι ὁ Ζωοδότης, καθώς ὁ ἴδιος τό εἶπε: «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωή. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται» (Ἰω. ια' 25).

Πιστεύουμε στόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό, τόν Θεάνθρωπο, ὡς τόν μοναδικό Σωτήρα καί Λυτρωτή μας, γιατί μόνο αὐτός ἐνίκησε τόν θάνατο, τήν ἁμαρτία καί τόν διάβολο καί δι' Αὐτοῦ καί ἐν Αὐτῷ μετέχουμε καί ἐμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ στήν νίκη Του καί γινόμεθα αἰώνιοι καί ἀθάνατοι. Τά πρῶην τέκνα τοῦ θανάτου γινόμεθα «υἱοὶ τῆς Ἀναστάσεως» (Λουκ. κ' 36). Αὐτή εἶναι ἡ χαρά μας, πού κατὰ τόν λόγο τοῦ Κυρίου εἶναι «πεπληρωμένη» (Ἰω. ιστ' 24), δηλαδή τελεία.

*«Τοῖς ἡλοῖς προσήλωσαι, ἵνα ἐγὼ τῷ βάθει τῶν παθημάτων σου, τό ὕψος τοῦ κράτους σου πιστούμενος κράζω σοι· ζωοδότα Χριστέ, δόξα καί τῷ Σταυρῷ, Σῶτερ καί τῷ Πάθει σου».*

Τό βάθος τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνύει τό ὕψος τοῦ κράτους του. Κατῆλθε στόν Ἄδη, ἀλλά γιά νά τόν ἐξουδετερώσῃ, νά τόν καταργήσῃ. «Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον (τό κεντρί πού δηλητηριάζει ὄλους τούς ἀνθρώπους), πού σου Ἄδη τό νῆκος;».

Θανάτω (μέ τόν θάνατό Του) θάνατον (τό δικό μας θάνατο) ἐπάτησε.

Στόν Σταυρό Του φανερώνεται ἡ ἄπειρος ἀγάπη Του, ἀλλά καί ἡ παντοδυναμία Του. Αὐτεξουσίως ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἔτσι, κατὰ τό ἅγιο Εὐαγγέλιο, δόξα τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ Σταυρός Του.

Παρακαλοῦμε τόν Κύριο νά μᾶς δώσῃ εὐγνώμονα καρδία καί αἴσθησι τοῦ μυστηρίου τοῦ Πάθους καί τῆς Ἀναστάσεώς Του.

Οἱ Χριστιανοί, καί μάλιστα οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, εἴμεθα ἰδιαίτερα ἠλεημένοι ἀπό τόν Κύριο, ἀφοῦ «εὐρομεν πίστιν ἀληθῆ». Μόνον ἐμεῖς παρελάβαμε ἀπό τούς αὐτόπτας τοῦ Λόγου, τούς Ἁγίους Ἀποστόλους, τήν ἀλήθεια περί τοῦ Κυρίου, ὅπως βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἐγὼ γάρ παρελάβον ἀπό τοῦ Κυρίου, ὃ καί παρέδωκα ὑμῖν» (Α' Κορ. ια' 23).

Υπάρχουν πολλές θρησκείες, ἀλλά μόνο μία Ἐκκλησία τοῦ σταυρωθέντος καί ἀναστάντος Χριστοῦ.

Υπάρχουν πολλοὶ ἰδρυταὶ θρησκειῶν, ἀλλά μόνον ἕνας Σωτήρας.

Υπάρχουν πολλά θεωρούμενα ως ιερά βιβλία, αλλά μόνο μία Διαθήκη, Παλαιά και Νέα, συμφωνίας Θεοῦ και ἀνθρώπων, και ἕνα Εὐαγγέλιο.

Υπάρχουν πολλοί πιστευόμενοι ως θεοί, αλλά μόνον ἕνας ἐσταυρωμένος και ἀναστημένος Θεάνθρωπος.

Υπάρχουν μονοθεϊστικές θρησκείες, αλλά μόνον ὁ Θεός τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι Θεός Τρισυπόστατος, πού ἀπό ἄπειρο ἀγάπη ἐξίσταται τοῦ ἑαυτοῦ Του και προσφέρεται στά πλάσματά Του.

Μόνον ὁ ἄκτιστος Θεός τοῦ Εὐαγγελίου εἰσέρχεται στόν κόσμο μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειές Του γιά νά γίνη μεθεκτός ἀπό τά πλάσματά Του κατ' ἀναλογίαν τῆς δεκτικότητός των.

Καί μόνον ὁ Θεός, ὅπως πιστεύεται ἀπό τούς Ὁρθοδόξους, δέν ἔχει ἀνάγκη νά τιμωρήσῃ τούς ἁμαρτωλούς ἀνθρώπους γιά νά τούς συγχωρήσῃ, ὅπως δικανικά ἀποφαίνονται οἱ ἐτερόδοξοι Χριστιανοί.

Σέ ἐποχές πού διαθρησκειακές συναντήσεις και ἐκδηλώσεις τείνουν νά δώσουν τήν ἐντύπωσι ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες λυτρῶνουν κατὰ κάποιον τρόπο τούς πιστούς τους και πολλοί ἀστήρικτοι και χλιαροί στήν πίστι παρασύρονται, ἐμεῖς, καθώς παρελάβουμε παρά τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων και τῶν Ἀγίων Πατέρων, ὁμολογοῦμε τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τόν σταυρωθέντα και ἀναστάντα, μοναδικό Σωτήρα και Λυτρωτή μας και τοῦ σύμπαντος κόσμου. Αὐτόν πιστεύουμε, αὐτόν ὁμολογοῦμε, αὐτόν κηρύσσουμε, σ' αὐτόν ἐλπίζουμε. Ἐπαναλαμβάνουμε και ἐμεῖς οἱ ἐλάχιστοι τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου πρός τό ἰουδαϊκό Συνέδριο: «*Οὗτός ἐστιν (ὁ Χριστός) ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθείς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν*

*γωνίας. Καί οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἢ σωτηρία· οὐδέ γάρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπό τόν οὐρανόν τό δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς*» (Πράξ. δ' 11-12). Ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ ἦταν και εἶναι γιά τούς Ἰουδαίους σκάνδαλο και γιά τούς Ἑλληνες μωρία. Γιά τούς πιστούς ὅμως Χριστιανούς Θεοῦ σοφία και δύναμις (Α' Κορ. α' 23-24).

Γνωρίζουμε ὅτι ἡ πίστις σέ Θεό ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα και ἀναστάντα δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεσις. Οἱ Ἰουδαῖοι και οἱ ὀπαδοί ὅλων τῶν θρησκειῶν πρέπει νά ξεπεράσουν τήν ἔννοια τοῦ ἀπροσίτου και ἀκοινωνήτου Θεοῦ και νά παύσουν νά θεωροῦν ὅτι ἡ πίστις σέ Υἱό Θεοῦ ἀποτελεῖ βλασφημία, γιάτι ὑποβιβάζει τόν ἀνευδεῆ Θεό σέ ἀνθρώπινα μέτρα. Καί οἱ ἔλληνες, δηλαδή οἱ οὐμανισταί φιλόσοφοι, πρέπει νά ξεπεράσουν τήν ἀδυναμία τους νά δεχθοῦν Θεόν ὑπερβατικό ἐνανθρωπήσαντα. Στά σημεῖα αὐτά ὁ ἀνθρώπινος λόγος πρέπει νά σταυρωθῇ, γιά νά δεχθῇ τόν θεῖο Λόγο. Πῶς νά δεχθοῦν ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ, ὅσοι δέχονται τόν Θεό ὡς ἀξία ἢ ἰδέα ἢ ὡς πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον και πιστεύουν ὅτι «Θεός ἀνθρώπων οὐ μείγνυται» (Πλάτων);

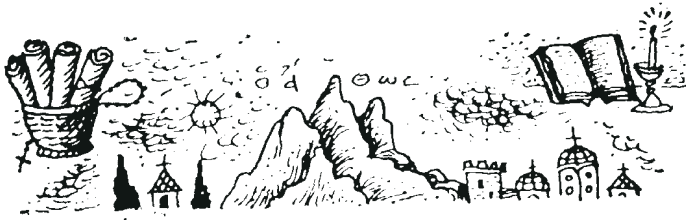
Διά τῆς πίστεως στόν Χριστό ξεπερνοῦμε τά ἀδιέξοδα τῆς φθαρμένης λογικῆς μας και ὑψωνόμαστε στήν ἐν Χριστῷ ἐλευθερία.

«Τόν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, Δέσποτα, και τήν Ἀγίαν σου Ἀνάστασιν δοξάζομεν».

Κύριε, φώτισε ὅλους τούς ἀνθρώπους και ἐμᾶς μέ τό ἄκτιστο φῶς τῆς Ἀναστάσεώς σου.

Χριστός Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη!

*Ἁγιον Πάσχα 2002*



## ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

Οί διαθρησκευτικές εκδιλώσεις  
καί ή παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ἅγια μας Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων. Γι' αὐτό στήν Ἐκκλησία μας δέν αὐτοσχεδιάζουμε οὔτε ἀκολουθοῦμε τόν λογισμό μας, ἀλλά «ἐπόμεθα τοῖς θείοις Πατέρασιν» (Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος), ὅπως καί ἐκεῖνοι ἤποντο τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις καί Προφήταις.

Θά πρέπει λοιπόν καί στό θέμα τῶν διαθρησκευτικῶν σχέσεων καί ἐκδηλώσεων νά ἀκολουθοῦμε τούς Προφήτας, τούς Ἀποστόλους καί τούς Πατέρας. Ὅπως διδάσκει καί ὁ ἱερός Ἰωσήφ Βρυέννιος: «Ἀμήχανον ἄλλως τήν ἀλήθειαν γνῶναι ἢ θεολογίας ἄπτεσθαι, μή τοῖς ἁγίοις ἐπόμενον».

Εἶναι γνωστόν ὅτι τό κήρυγμα τῶν Προφητῶν ἦταν κήρυγμα ἀνενδότου καί ἀνυποχωρήτου ἀγῶνος κατά κάθε μορφῆς ἀναμίξεως ἢ θρησκευτικοῦ συγχρωτισμοῦ μέ τούς περιβάλλοντες τότε τόν Ἰσραήλ εἰδωλολατρικούς λαούς. Καί μόνο τό παράδειγμα τοῦ προφήτου Ἠλία, τοῦ ὁποίου κατ' αὐτάς ἐορτάζουμε τήν μνήμη, φθάνει νά μᾶς πείση γιά τήν ἀλήθεια αὐτή.

Ἀνένδοτοι ἐπίσης ἦσαν καί οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὄχι μόνον κατά τῶν εἰδωλολατρικῶν θρησκευτικῶν ἀλλά καί κατά τοῦ ἀρνούμενου τόν

Χριστόν ὡς Θεόν ἐναθρωπήσαντα καί μοναδικόν Σωτήρα τῶν ἀνθρώπων Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος κηρύττει: «Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καί πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τόν Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καί τοῦτό ἐστι τό τοῦ ἀντιχρίστου ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καί ἐν τῷ κόσμῳ ἐστίν ἤδη». (Α' Ἰω. 4, 2-3).

Οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐπίστευαν ὡς γνωστόν ἀκραδάντως ὅτι μόνον ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός σώζει τόν ἄνθρωπο, ὅτι κάθε παραχώρησις πρὸς τίς ἄλλες θρησκείες ἢ αἵρέσεις ἀποτελεῖ ἄρνησι καί προδοσία τοῦ Χριστοῦ καί γι' αὐτό ἀκυρώνει τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

Λόγω τῆς πίστεως αὐτῆς οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐτέλεσαν μεγάλους ἀγῶνας κατά τῆς εἰδωλολατρίας καί κατά τῶν λεγομένων μονοθεϊστικῶν θρησκευτικῶν, τίς ὁποῖες θεωροῦσαν ἐξίσου ἐπικίνδυνες μέ τήν εἰδωλολατρία καί ὡς «μία κεκαλυμμένη ἀσέβεια πού εύκόλως δύναται νά ἀπατήσῃ τόν νοῦν» (ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης).

Ἐτέλεσαν ἐπίσης μεγάλους ἀγῶνας κατά τῶν αἰρετικῶν παραχαράξεων τῆς ὀρθῆς Πίστεως καί ὑπέστησαν χάριν τῆς Ἀληθείας διωγμούς, φυλακίσεις, ἐξορίες, βασανιστήρια καί πικρούς θανάτους. Ὅλοι αὐτοί οἱ ἅγιοι Πατέρες μακαρίζονται ἀπό τήν Ἐκκλησία ὡς Ὁμολογηταί τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως καί ἰσοστάσιοι μέ τούς ἁγίους Μάρτυρας, παλαιούς καί νέους.

Μελετῶντες τούς βίους τῶν Ἀγίων πού ἤρθαν σέ ἐπαφή καί συζητήσεις μέ τούς Μουσουλμάνους, ὅπως ὁ ἅγιος Φώτιος καί ὁ μαθητής του Κωνσταντῖνος (μετέπειτα ἅγιος Κύριλλος, ἀπόστολος τῶν Σλαύων), ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ ἱερός Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, διαπιστώνουμε ὅτι ἐνώ ἡ μουσουλμανική πλημμυρίς ἀπειλοῦσε τό Βυζάντιο, οἱ θεοφόροι αὐτοί ἄνδρες στίς συζητήσεις τους μέ τούς μουσουλμάνους ἐτόνιζαν ὅτι ἀληθής Θεός εἶναι ὁ Τριαδικός Θεός, ὅτι ὁ μόνος Σωτήρ τῶν ἀν-



θρώπων είναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός καί ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ψευδοπροφήτης.

Τίς ἀλήθειες αὐτές ὑπεστήριξαν γιά νά μή ἀθετήσουν τήν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ καί φανοῦν ἔνοχοι ἀρνήσεώς Του, ἀλλά καί ἐξ ἀγάπης πρὸς τοὺς μουσουλμάνους μήπως τυχόν πιστεύσουν στόν Χριστό καί σωθοῦν.

Στούς συγχρόνους διαλόγους δίδεται δυστυχῶς ἡ ἐντύπωση ὅτι τό θέμα τῆς Πίστεως εἶναι δευτερεῦον ἢ καί μπορεῖ τελειῶς νά παρασιωπᾶται, προκειμένου νά ἐπιτύχουμε πρακτικούς σκοπούς, ὅπως εἶναι ἡ συνεργασία γιά τήν εἰρήνη ἢ τήν οἰκολογία.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες τονίζουν ὅτι ὅπου ὑπάρχει ἀληθινή καί ζῶσα πίστις, δέν μπορεῖ νά μή ὁμολογῆται ὁ Τριαδικός Θεός καί ὁ Θεάνθρωπος Χριστός. «*Θρησκείαν οἶδα καί τῶν δαιμόνων σέβας. Ἡ δ' εὐσέβεια, προσκύνῃς τῆς Τριάδος*», γράφει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (ποίημα ΛΔ'). Μάλιστα ὁ ἅγιος Συμεών Θεσσαλονίκης στήν «*Ἐπιστολήν στηρικτικήν*» γράφει πρὸς τοὺς ὑποδουλωθέντας Χριστιανούς τίς παραμονές τῆς πτώσεως τῆς Θεσσαλονίκης, ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἀνάγκη τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ «*πρό πάντων ἀναγκαιότερον φυλάσσειν αὐτοῦ καθαρὰν καί ἀκλινῆ τήν ὁμολογίαν. Χωρίς γάρ τούτου τά πάντα εἰσὶ νεκρά... Οὕτω χωρίς τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως οὐδέν ὄφελος ἔσται...*» καί «*ὃ δοκεῖ ἐνεργεῖν (χωρίς τήν ὁμολογία τοῦ Χριστοῦ) τοῦ πονηροῦ ἐστὶν ἐξαπάτη καί τῆς πλάνης ὑπάρχει καρπός*». Καί ἀκόμη «*οὐδέ ἀγαθὰ εἰσὶν ἃ δοκεῖ ποιεῖν ὁ ἄπιστος ἀγαθὰ, πονηρία δέ μᾶλλον καί εἰς Θεοῦ παραλύπησιν*» (Ἁγ. Συμεών, ἀρχιεπισκόπου Θεσ/νίκης, *Ἔργα Θεολογικά*, Ἀνάλεκτα Βλατάδων, 1981, σελ. 113).

Ἡ πίστις καί ὁμολογία τῶν ἁγίων Πατέρων περὶ τῆς μοναδικότητος τῆς σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐνός τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἀπηχεῖ τήν διδασκαλία τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου: «*Ἐγὼ εἰμί ἡ ὁδὸς καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωὴ: οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τόν πατέρα εἰ μή*

*δι' ἐμοῦ*» (Ἰω. ιδ', 6) καί «*ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καί ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει*» (Λουκ. ια' 23).

Θά πρέπει νά ληφθῇ σοβαρά ὑπ' ὄψιν ποιοὶ καί γιά ποιούς λόγους προωθοῦν τίς πανθησκειακές ἐκδηλώσεις:

α) Ἡ Ὑπερδύναμις πού στοχεύει στήν κατάκτησι τοῦ κόσμου καί ἐπιθυμεῖ νά κρατᾶ τοὺς λαοὺς ὑποτεταγμένους καί χωρὶς θρησκευτικούς καί ἄλλους ἀνταγωνισμούς.

β) Τό Βατικανό πού δι' αὐτῶν προβάλλει τόν Πάπα ὡς κορυφή ὄχι μόνον ὄλων τῶν Χριστιανῶν ἀλλά καί ὄλων τῶν θρησκείων. Αὐτό φάνηκε καί στήν τελευταία ἐκδήλωσι τῆς Ἀσίζης.

γ) Ἡ Νέα Ἐποχὴ πού στοχεύει στήν πανθησκεία καί στήν παγκοσμιοποίησι.

Στήν προώθησι πανθησκειακῶν ἐκδηλώσεων συντελεῖ καί ὁ πλουραλισμὸς πού χαρακτηρίζει τόν ἐκκοσμικευμένο σύγχρονο ἄνθρωπο. Ὁ πλουραλισμὸς ἀπαγορεύει σέ κάθε πίστι νά διεκδικήσῃ τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας καί νά ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας. Σωστά παρατηρήθηκε ὅτι μόνο γιά τήν ἰδική του ἰδεολογία δέν ἐπιτρέπει ὁ πλουραλισμὸς κάποια ἀμφισβήτησι ἢ σχετικοποίησι.

Τό πνεῦμα τοῦ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ ἐξέφραξε καί ὁ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. Ἀϊζενχάουερ: «εἶναι χρήσιμο νά πιστεύῃς σέ κάποια θρησκεία, δέν ἔχει σημασία σέ ποιά θρησκεία».

Ἡ πρόκλησις γιά τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἄνδρες νά ἀποδείξουν τόν Χριστιανισμό χρήσιμο καί ἀποτελεσματικό γιά τόν ἐκκοσμικευμένο σύγχρονο ἄνθρωπο εἶναι προφανής. Ἔτσι κινδυνεύουμε νά συμβιβασθοῦμε μέ τό πνεῦμα τοῦ κόσμου τούτου καί νά θυσιάσουμε τήν πιστότητά μας πρὸς τό Εὐαγγέλιο καί τήν ἁγία πατερική μας παράδοσι, ὅποτε καί ὁ κατήφορός μας θά εἶναι συνεχής.

Αὐτό ἔπαθαν οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ καί οἱ προτεστάντες.

Ὁ εὐσεβὴς ἀλλὰ δοκιμασμένος λαὸς μας ἔχει ἀνάγκη νὰ τὸν στηρίζουμε στὴν πατροπαράδοτο εὐσέβεια. Πολλὰ γύρω του τὸν ἐπηρεάζουν ἀρνητικά. Οἱ Χριστιανοὶ μας κινδυνεύουν ἀπὸ τὸ διαδιδόμενο γενικώτερα συγκρητιστικὸ πνεῦμα. Ἔσ μή τούς προκαλοῦμε σύγχυσι καὶ ἄς μή συντελοῦμε στὴν ἀμβλυνσι τῆς δογματικῆς τους εὐαισθησίας μέ τίς διαθρησκειακές ἐκδηλώσεις, ἀλλά ἄς τούς βοηθήσουμε νὰ πιστεύουν ἀκράδαντα ὅτι: «*Οὗτος (ὁ Χριστός) ἐστὶν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενωθείς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων*» (τῶν ἀρχόντων τοῦ Ἰσραὴλ), *ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἢ σωτηρία· οὐδέ γάρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς*» (Πράξ. δ' 12).

Ἄντι ἐπιλόγου καὶ συμπεράσματος θὰ παραθέσω τούς λόγους τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πού πρέπει νὰ χαρακτηρίζουν κάθε Ὁρθόδοξο Ποιμένα: «*Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, ἧς ἤκουσα παρὰ τῶν θείων λογίων, ἣν ἐδιδάχθη παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἣν ἐδίδαξα κατὰ πάντα καιρόν ὁμοίως, οὐ συμμορφούμενος τοῖς καιροῖς, καὶ διδάσκων οὐ παύσομαι, μεθ' ἧς ἐγεννήθη καὶ ἡ συναπέρομαι*» (Λόγος ΛΓ', Πρὸς Ἀρειανούς καὶ εἰς ἑαυτόν).

24 Ἰουνίου/7 Ἰουλίου 2002

Κυριακὴ τῶν ἁγίων Ἀγιορειτῶν Πατέρων



## Τὸ ἄβατον τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν κατὰ τὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας

Πολὺς λόγος γίνεται τελευταῖα γιὰ τὴν κατάργησι τοῦ ἀβάτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τὴν χειροτονία γυναικῶν. Ἐζητήθη καὶ ἡ ἰδική μου γνώμη, τὴν ὁποία καὶ καθηκόντως διατυπώνω, διότι κατὰ τὸν σοφόν Σολομῶντα «*καιρός τοῦ σιγᾶν καὶ καιρός τοῦ λαλεῖν*» (Ἐκκλ. 3, 7).

Οἱ φεμινίστριες ζητοῦν τὴν κατάργησι τοῦ ἀβάτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, γιατί θεωροῦν ὅτι θίγεται τὸ ἀτομικὸ δικαίωμά τους νὰ μποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ πιθανῶς νὰ ἐγκαταβιῶσουν καὶ στὸ Ἁγιον Ὁρος.

Λησμονοῦν ὅμως ὅτι καὶ οἱ Μοναχοὶ ἔχουν τὸ ἀτομικὸ δικαίωμα νὰ μονάζουν σ' ἓνα τόπο πού οἱ ἴδιοι τὸν διάλεξαν, οἱ ἴδιοι τὸν δημιούργησαν καὶ οἱ ἴδιοι τὸν ἠθέλησαν ἄβατο. Καὶ ἀκόμη, ὅτι ὅσοι βοηθήσαν νὰ δημιουργηθῇ τὸ Ἁγιον Ὁρος, Ὁρθόδοξοι Αὐτοκράτορες καὶ Ἡγεμόνες, Ἕλληνες καὶ μὴ Ἕλληνες, καὶ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, ἔτσι τὸ ἠθέλαν καὶ ἔτσι μέ χρυσόβουλλα καὶ σιγίλλια τὸ κατωχύρωσαν.

Ἀκόμη ὅτι καὶ ἡ Ἐφορος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ Κυρία Θεοτόκος, μέ σημεῖα καὶ θαύματα ἔδειξε τὴν θέλησί της τὸ Ἁγιον Ὁρος νὰ παραμείνη ἄβατο.

Κάποτε ἐρώτησαν ἓνα Ἀγιορεῖτη Γέροντα, γιατί οἱ μοναχοὶ θέλουν τὸ ἄβατο, καὶ αὐτός ἔδωσε μία παράδοξη ἀπάντησι: Γιατί ἀγαποῦν τίς γυναῖκες.

Πράγματι οἱ Μοναχοὶ θέλουν νὰ ἀγαποῦν ὅλους τούς ἀνθρώπους, καὶ τούς ἄνδρες καὶ τίς γυναῖκες, μέ μία ἀγάπη πού δέν θὰ

είναι σαρκική ή φίλαυτη. Δηλαδή να αγαπούν πνευματικά, όπως αγαπούσε ο Χριστός.

Γιά να αποκτήσουν όμως οι Μοναχοί αυτή την Χριστομίμητο αγάπη, πρέπει να ασκηθούν σε περιβάλλον που δεν θά υπάρχουν οι πειρασμοί και οι προκλήσεις του άλλου φύλου.

Οι Μοναχοί είναι ρεαλισταί. Δεν παραγνωρίζουν την αδυναμία και τό εὐόλισθο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Κατά τόν λόγο τοῦ Κυρίου, «πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρός τό ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἤδη ἐμίχρυσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. ε' 28).

Όταν οἱ Μοναχοί μετά ἀπό πολυχρόνιο ἀγῶνα καί ἀσκησι ἀποκτήσουν τήν ἀπάθεια, μποροῦν νά ἀγαποῦν ἀπαθῶς.

Αὐτή τήν ἀπαθῆ –μή ἐμπαθῆ– αγάπη ἔχουν ἀνάγκη σέ κάθε ἐποχή καί σήμερα ἄνδρες καί γυναῖκες.

Οἱ ἔχοντες αὐτή τήν αγάπη Μοναχοί προσεύχονται γιά τούς συνανθρώπους των καί μάλιστα τούς πάσχοντες, καί οἱ προσευχές των γίνονται δεκτές ἀπό τόν Θεόν. Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, ὅπως ψάλλουμε στό ἀπολυτίκιό του, μέ τίς προσευχές του ἐστήριζε τήν οἰκουμένη.

Οἱ Μοναχοί αὐτοί, καί μάλιστα ὅσοι εἶναι Πνευματικοί-ἐξομολόγοι, ἐξερχόμενοι στόν κόσμο ἐξ ὑπακοῆς στήν Ἐκκλησία δέχονται τίς ἐξομολογήσεις ἀνδρῶν καί γυναικῶν καί τούς βοηθοῦν πνευματικά.

Όλοι γνωρίζουν πόση ἀνάπαυσι εὑρισκαν ὅσοι κατέφευγαν στούς μακαριστούς Γέροντες Γαβριήλ Διονυσιάτην, Παῖσιο καί ἄλλους.

Ἄν οἱ φεμινίστριες εἶχαν πνευματικά καί χριστιανικά κριτήρια καί δέν ἐνεφοροῦντο ἀπό μία ὑλιστική καί ἀθεϊστική ἰδεολογία, ὅχι μόνο δέν θά ἤθελαν τήν κατάργησι τοῦ ἀβάτου, ἀλλά καί θά παρακαλοῦσαν γιά τήν καθιέρωσί του, ἄν δέν ὑπῆρχε.

Αὐτή ἡ ὑλιστική καί φίλαυτη στάσις τῶν φεμινιστριῶν ὑποφώσκει καί στήν ἀποδοχή ἐκ μέρους των τοῦ ἀποτροπαίου ἐγκλήματος τῶν ἐκτρώσεων, ὡς ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς γυναίκας. Καί στήν περίπτωσι αὐτή δέν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν των ὅτι καί τό ἔμβρυο ἔχει τό ἀτομικό δικαίωμα νά ἔλθῃ στήν ζωή, ἄσχετα ἄν δέν μπορεῖ νά τό ἐκφράσῃ.

Τίθεται λοιπόν ἕνα σοβαρό ἠθικό καί νομικό ζήτημα. Μέχρι ποίου σημείου τό ἀτομικό δικαίωμα κάποιου μπορεῖ νά ἀσκήται εἰς βάρος τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος ἄλλου ἢ ἄλλων προσώπων;

Μετά χαρᾶς πληροφορήθηκα ὅτι σέ ἔρευνα πού ἔγινε πρόσφατα ἀπό τούς συνεργάτες τῆς ἐκπομπῆς «Ράδιο-παράγχα» τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τό 95% τῶν γυναικῶν πού ἐρωτήθηκαν, ἀπήντησαν ὅτι δέν θέλουν τήν κατάργησι τοῦ ἀβάτου. Ἡ διαπίστωσις εἶναι παρήγορη. Ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἐλληνίδων γυναικῶν ἀντιμετωπίζει μέ σοβαρότητα τό ζήτημα.

Οἱ εὐσεβεῖς μάλιστα καί πιστές καί ταπεινές γυναῖκες χαίρονται γιά τό ἄβατο, γιατί γνωρίζουν τί σημασία ἔχει γιά ὅλη τήν Ἐκκλησία καί γιά ὅλο τόν κόσμο νά υπάρχουν Μοναχοί προσευχόμενοι ἀπερίσπαστα καί ἀγιαζόμενοι.

Αὐτοί οἱ Μοναχοί στηρίζουν μέ τίς προσευχές των καί μέ τό παράδειγμά των τίς χριστιανικές οἰκογένειες, καί μέ τόν ἀγῶνα τους νά ζήσουν μέ συνέπεια τήν ἐν Χριστῷ παρθενία ἐνισχύουν τούς ἐγγάμους Χριστιανούς νά ζήσουν μέ συνέπεια τήν ἀντίστοιχη γι' αὐτούς ἀρετή τῆς συζυγικῆς πίστεως.

Όσο πνευματικώτερα εἶναι τά κοινόβια καί οἱ Μοναχοί τῆς Ὁρθοδοξίας, τόσο πνευματικώτερες γίνονται καί οἱ χριστιανικές οἰκογένειες.

Όσον ἀφορᾶ τό θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, τό κίνητρο τῶν φεμινιστριῶν εἶναι τό ἴδιο: ἡ ἔπαρσις· νά θέσουν τό θέλημά τους

καί τήν ιδεολογία τους υπεράνω τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, υπεράνω τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Ἀγίων.

Στήν ἀντίληψί τους ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἕνας ἀνθρώπινος θρησκευτικός ὀργανισμός πού μπορεῖ κάθε φορά νά μεταβάλλεται ἀνάλογα μέ τίς ἐπικρατούσες ιδεολογίες.

Αὐτή ἡ τάσις, ὡς γνωστόν, συνιστᾷ τήν ἐκκοσμίκευσι.

Ἐάν ἡ Ἐκκλησία ἀκολουθοῦσε καί υἰοθετοῦσε τήν ἐκκοσμίκευσι, δηλαδή δεχόταν τήν ἀλλοίωσί της ἀπό τούς συρμούς κάθε ἐποχῆς, δέν θά ἦταν ἡ Μία Ἀγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά ἡ ἐκκλησία τοῦ κ. Τάδε ἢ τῆς κ. Τάδε. Ὅπως γράφει ὁ Ἀντίοχος ὁ Πανδέκτης: «Πᾶσαι αἰρέσεις ἐπ' ὄνοματι ἀνθρώπου ὀνομαζόμεναι, οἷον Ἀρειανοί, Νεστοριανοί, Σεβηριανοί, καί ἄλλαι ὁμοίως, τοῦ διαβόλου εἰσὶν αἰρέσεις. Ἡ γάρ καθολική (Ὁρθόδοξος) Ἐκκλησία οὐκέτι κέκληται ὄνομα ἀνθρώπου, ἀλλά πάντες ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Χριστιανοί ὀνομαζόμεθα» (PG 89, 1844D).

Ἡ Ἐκκλησία ἀντέχει 2000 χρόνια τώρα, συχνά πολεμουμένη ἀπό πολλές πλευρές. Ἡ ἀντοχή καί ἡ συνέχειά της ὀφείλεται στό ἀμετάβλητο τῆς ταυτότητός της μέσα στοὺς αἰῶνες.

Αὐτή τήν ἀμετάβλητη ταυτότητά της ἀποτελεῖ ἡ Ἱερά Παράδοσις, τήν ὁποία συντηρεῖ ἡ Χάρις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Ὅσοι μέ ταπείνωσι δέχονται καί ὑποτάσσονται στήν Ἱερά Παράδοσι, εἶναι ἄξια μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσοι ἀπό ὑπερηφάνεια τήν ἀρνοῦνται ἢ θέλουν ἀνθρωποκεντρικά νά ἀλλοιώσουν τόν θεανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της, ἐξέρχονται τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν ἀλλοιώνει τήν Ἀποστολική Παράδοσι, γιατί ποτέ δέν ὑπῆρξε στοιχεῖο τῆς ταυτότητός της. Οἱ διακόνισσες δέν ἦσαν ἱερεῖς ἢ ἐπίσκοποι. Εἶχαν μόνο τό διακόνημα νά

βοηθοῦν στό βάπτισμα τῶν γυναικῶν, ὅπου γιά λόγους σεμνότητος δέν βοηθοῦσαν οἱ ἄνδρες ἱερεῖς.

Δέν θά κάνουμε τό λάθος τῶν ἑτεροδόξων, νά ἀλλάξουμε τήν ἀγία μας Ἀποστολική Παράδοσι μέ τήν τοῦ “ἀλαθῆτου”, Πάπα ἢ κάθε Προτεστάντη, πού “ἀλάθητα” καί ἀτομικιστικά ἐρμηνεύει τήν Ἀγία Γραφή.

Ἐς προσέξουν οἱ κυρίες φεμινίστριες τί γράφει ἡ Ρωσίδα Τατιάνα Γχορίσεβα, ἀναφερομένη στήν ἀθεϊστική ἀγωγή πού ἔλαβε στήν Σοβιετική Ἐνωσι: «Τότε ἤρθε Ἐκεῖνη. Ἐκεῖνη πού σώζει τούς ψυχωραγοῦντας. Χάρις σ' Ἐκεῖνη μπόρεσα νά βρῶ τόν ἑαυτό μου βρίσκοντας τόν Θεό. Ὁ πνευματικός δεσμός μέ τήν Παναγία μέ βοήθησε νά ἀνακαλύψω καί νά φανερώσω μέσα μου καθαρά καί ἀπόλυτα τή γυναῖκα... Τό θῆλυ πού δαιμονοποιεῖται ἀπό τίς εἰδωλολατρικές θρησκείες καί ἀπό τόν θλιβερό καί σύγχρονο “παγανισμό”, ἐξαγιαζεται στήν Παναγία διὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, σέ τέτοιο σημεῖο ὥστε νά μπορέσει νά δεχτεῖ τόν Λόγο στό ἴδιο της τό σῶμα καί νά γίνει ἀληθινά δοχεῖο τοῦ Πνεύματος» (Περιοδ. Σύναξι, τ. 3, 1982, σελ. 46-49).

Πράγματι, κάθε χριστιανή γυναῖκα μπορεῖ νά ἀκολουθήσῃ τό παράδειγμα τῆς Παναγίας μας, ἡ ὁποία χωρίς νά εἶναι “ιερεύς” ἢ “ἐπίσκοπος” ἔγινε μήτηρ τοῦ Λυτρωτοῦ, γιατί προσέφερε ὅλη τήν ἐλευθερία καί ὅλη τήν ἀγάπη της στόν Θεό καί ἔτσι ἔγινε ἀνώτερη ὄχι μόνο ἀπό τούς ἱερεῖς καί ἐπισκόπους ἀλλά καί ἀπό τούς Ἀποστόλους καί ἀπό τὰ ἀγγελικά τάγματα τιμιωτέρα καί ἐνδοξότερα.



## Οι αίρεσιάρχαι Διόσκορος και Σεβήρος ἀναγνωρίζονται ως Ὁρθόδοξοι!

Μέ δύο διδακτορικές διατριβές, τοῦ κ. Ἡλία Κεσιμίρη γιά τόν Διόσκορο (Ἀπρίλιος 2002) καί τοῦ κ. Ἰω. Νικολόπουλου γιά τόν Σεβήρο (Ἰούνιος 2002), ἀναγνωρίζονται οἱ αίρεσιάρχαι αὐτοί ως ὀρθόδοξοι. Ὁ σκοπός πού ἐκπονήθηκαν οἱ διατριβές εἶναι νά βοηθήσουν τήν προσέγγισι τῶν Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων στήν προοπτική τῆς ἐνώσεως πού χάραξε ὁ πρόσφατος Διάλογος. Ποιά δογματική ἐνόησις ὅμως μπορεῖ νά ἐπέλθῃ μέ τόν τρόπο αὐτό, ἀφοῦ οἱ ἐντελῶς ἀντίθετες –μᾶλλον ἀλληλοαναιρούμενες– χριστολογικές διδασκαλίες τῶν ἁγίων Πατέρων μας καί τῶν αίρεσιάρχων Διοσκόρου καί Σεβήρου βαπτίζονται σήμερα ἐξ ἴσου ὀρθόδοξες;

Οἱ εἰδήμονες θά ἀπαντήσουν στίς ἐν λόγω διατριβές. Ἐμεῖς θά παραθέσουμε ἐνδεικτικῶς ἀπόσπασμα ἀπό τήν ὁμολογία Πίστεως τοῦ ἁγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, στό ὁποῖο ἀκολουθεῖ τό φρόνημα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (*Βίος ...*, Ε.Π.Ε. τόμ. 1ος, σελ. 166) καί ὅπου φαίνεται τό πνεῦμα καί τό γράμμα τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί τῶν ἁγίων Πατέρων. Πνεῦμα καί γράμμα ἀντίθετα πρός ὅσα “καινά” καί κενά Ὁρθοδοξίας ὀρίζουν οἱ δύο νέες διδακτορικές διατριβές:

*«Ἐρρέτω Νεστόριος, Εὐτυχῆς τε καί Διόσκορος, Σεβήρος τε καί ἡ τούτων ἐξάριστος συμμορία, ὁ μὲν Υἱῶν εἰσάγων δυάδα, κἀντεῦθεν καί τήν πρόσληψιν καί τήν σωτηρίαν καί τήν θέωσιν ὁμοῦ τῆς ἡμετέρας ἀρνούμενος φύσεως κενόν τε καί ἄπρακτον ὅσον τό ἐπ’ αὐτῶ τό φρικτόν τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας ἀποδεικνύς μυστήριον· οἱ δέ, σύγχυσις ποιῶντες τήν τῶν φύσεων ἐνωσιν οὐχ ὑποστατικήν ἐνωσιν, ἀλλά φυσικήν κρᾶσιν καί φύσιν αὐτήν δογματίζοντες, ὡς μηδέτερον τούτων κατ’ αὐτούς εἶναι κυρίως τόν Χριστόν,*

*μήτε Θεόν, μήτε ἄνθρωπον, ἀλλ’ ἑτέραν τινά φύσιν, μίαν ἐξ ἀμφοτέρων συντεθεῖσαν, τερατώδη καί ἔκφυλον, μᾶλλον δέ ταῖς ἀληθείαις οὐδεμίαν ἐκατέρων ὑπ’ ἀλλήλων συγχεομένων τε καί ἀναιρουμένων κατὰ τόν ἐκείνων λῆρον. Ἄλλ’ ἐγώ τόν Χριστόν δύο φύσεις ὁμολογῶν τελείας, ἠνωμένας ἀσυγχύτως καί ἓνα καί τόν αὐτόν Υἱόν τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου ἐν δυοῖς τελείαις ταῖς φύσεσι, θεότητι καί ἀνθρωπότητι, τέλειον Θεόν ἐν ἑαυτῶ τέλειον ἀναλαμβάνοντα τόν ἄνθρωπον, ἐψυχωμένην φημί σάρκα ψυχῆ λογικῆ τε καί νοερᾶ, οὐκ ἄψυχον, οὐδέ ἄνουν κατὰ τόν λῆρον Ἀπολινάριον. Καί ὑπόστασις αὐτῶν χρηματίζαντα πιστεύω διά τήν κοινήν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν καί ἀνάπλασιν...».*



## Πρός ἀναβίωσιν τῆς ἀρχαιοελληνικῆς εἰδωλολατρίας;

Ἡ νεο-εἰδωλολατρία εἶναι φαινόμενο τῶν τελευταίων δύο δεκαετιῶν. Στήν Πατρίδα μας στοχεύει στήν ἀναβίωσι τῆς λατρείας τῶν ἀρχαίων ὀλυμπίων θεῶν. Στούς ἄλλους λαούς ἐπιδιώκει τήν ἀφύπνισι τῶν προγονικῶν παγανιστικῶν θρησκειῶν. Εἶναι ἀποδεδειγμένα μέρος τοῦ προγράμματος τῆς Νέας Ἐποχῆς, πού τελικός σκοπός τῆς εἶναι ἡ ἀνάδειξι μιᾶς νέας φυσιοκρατικῆς θρησκείας. Οἱ Ἑλληνες νεο-εἰδωλόλατραι ἐκδίδουν δεκάδες περιοδικά, ἐπιδιώκουν προσβάσεις στά ὑψηλά κλιμάκια τῆς Πολιτείας, κάνουν συνέδρια καί ἐκδηλώσεις, μέσα ἀπό τά ὁποῖα ἐπηρεάζουν τίς συνειδήσεις νέων κυρίως ἀνθρώπων πού ἡ ἀβεβαιότης τῆς ἐποχῆς κάνει νά ψάχνουν στήριγμα σέ νέες ἰδεολογίες. Ἀνθρώπων πού ἔχουν χαλαρή σχέση μέ τήν πνευματική ζωή κοντά στόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνέστησε εἰδική Ἐπιτροπή γιά τήν μελέτη καί ἀντιμετώπισι τοῦ φαινομένου. Κληρικοί καί θεολόγοι διαφόρων Ἱ. Μητροπόλεων καί ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν φορέων γράφουν σχετικά ἄρθρα. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ.κ. Ἀγαθόνικος, μέ παρρησία, ποιμαντική ἀγάπη καί εὐγένεια ἐνημέρωσε δημόσια δι' Ἐγκυκλίου τόν λαό τῆς Ἐπαρχίας του γιά τίς δραστηριότητες τῶν νεο-εἰδωλολατρῶν στόν Ὀλυμπο. Ἡ ἀπάντησις στήν Ἐγκύκλιο ὑπογεγραμμένη ἀπό στέλεχος τοῦ κινήματος, φανερώνει τό πνευματικό σκότος πού κυριαρχεῖ στόν νοῦ τῶν ἡγετῶν τοῦ νεο-εἰδωλολατρικοῦ αὐτοῦ κινήματος.

Ἡ Ἱερά Μοῆ μας γίνεται διαρκῶς δέκτης τῆς ἀγωνίας πολλῶν εὐσεβῶν νέων πού προβληματίζονται ἀπό τά κηρύγματα τῶν νεο-εἰδωλολατρῶν. Καρπός τῆς προσευχῆς μας καί τῆς ἀγάπης μας γιά τοὺς ἀδελφούς πού ἀναζητοῦν στήριξι στόν νέο αὐτό πόλεμο κατὰ τῆς χριστιανικῆς Πίστεως, ἀποτελεῖ τό βιβλίον «Νεο-εἰδωλολατρικές περιπλανήσεις καί ἡ ἀληθῆς ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας μας» πού ἔγραψε ὁ ἀδελφός τῆς Ἱερᾶς Μοῆς μας Ἱερομόναχος Φιλόθεος στή σειρά: «Εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» τῆς Ἱερᾶς Μοῆς μας. Εἶναι μία μελέτη πού συνοπτικά ἀπαντᾷ στίς κατηγορίες τῶν νεο-εἰδωλολατρῶν κατὰ τῆς Πίστεώς μας καί ἐκφράζει τό βίωμα τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, μέ τό ὅποιο ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ πληροῖ τήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καί δέν ἀφήνει περιθώρια ἀμφιβολίας γιά τήν Ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς μας Πίστεως.



## «Ὑπακοή καί Ἐλευθερία»

Τό βιβλίον «ΥΠΑΚΟΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» τοῦ Ἱερομονάχου Ἀρτεμίου Γρηγοριάτου, στή σειρά: «Εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ» τῆς Ἱερᾶς Μοῆς μας εἶναι μία ἐμπεριστατωμένη κριτική τεσσάρων ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ μοναχοῦ Μιχαήλ Χατζηαντωνίου ἀπό τή σειρά: «Ἐπικηρυγμένη Ὁρθοδοξία». Ὁ μοναχός Μιχαήλ, γιά λόγους πού ἀφοροῦν τόν ἴδιο, θέτει ὑπό ἔλεγχου καί ἀμφιβολία τήν ὑπακοή, τήν πνευματική πατρότητα καί τή νοερά προσευχή. Θεωρεῖ τήν ὑπακοή βραχύβια, τήν πνευματική πατρότητα ὀλοκληρωτισμό καί τή συστηματοποίηση τῆς νοερᾶς προσευχῆς ψυχασθένεια καί ὀλίσθημα ἀπό τήν πατερική παράδοσι. Ὡς ἐκ τούτου ἐκῶν-ἄκων δίδει ὅπλα στοὺς ἐχθρούς τῆς Ἐκκλησίας γιά νά τήν πλήξουν, προωθώντας τά σχέδια τῆς Νέας Ἐποχῆς.

Ἐν προκειμένῳ τό βιβλίον «ΥΠΑΚΟΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» ἀποτελεῖ ἰδιάζουσα μορφή κριτικῆς, ἀναλύοντας προσεκτικά τήν ἀντίθεση τοῦ π. Μιχαήλ μέ τήν ἐκκλησιαστική μας παράδοσι, τίς ἐσωτερικές ἀντιφάσεις καί ἐπισημαίνει γενικεύσεις τῶν τεσσάρων βιβλίων του, τό σκανδαλῶδες ὑβρεολόγιο καί τά ἀπαράδεκτα γραφόμενά του. Σκοπός τῆς ὡς ἄνω κριτικῆς δέν εἶναι νά ὑποτιμῆσῃ τόν μοναχό Μιχαήλ ἢ νά διαξιφιστῇ μαζί του, ἀλλά νά τόν βοηθήσῃ μέ πόνο καί κατανόησι νά ἀνανήψῃ, καθῶς καί ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού ἐξ ἀγνοίας ἢ ἐμπαθείας σκανδαλίστηκαν ἢ παρασύρθηκαν ἀπό τίς πλάνες του.

Ὡς ἐπίμετρο δημοσιεύεται ἡ ἐπιστολή τοῦ ψυχιάτρου Παναγιώτη Γρηγορίου πρὸς τό περιοδικό «Ε» τῆς Ἐλευθεροτυπίας, ὅπου δίδεται τεκμηριωμένη ἀπάντησι σέ συνέντευξι τοῦ μοναχοῦ Μιχαήλ γιά ἀνάλογα σκανδαλοθηρικά θέματα.



## Ἐγκαίνια τῆς Φιάλης τοῦ Ἀγιασμοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας

Μέ τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί τούς ἀτρήτους κόπους τῆς Ἀδελφότητος κατά τό παρόν ἔτος 2002 ἀνακαινίσθηκε ἡ ἐξωτερική ἀυλή τῆς Ἱ. Μονῆς μας πρός δόξαν τοῦ ἁγίου Ὀνόματός Του καί τιμήν τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Νικολάου. Τό νέο κτίσμα πού κοσμεῖ τήν ἀνακαινισμένη ἀυλή εἶναι ἡ Φιάλη Ἀγιασμοῦ, τήν ὁποία ἐπί τόσους αἰῶνες ἀπό συστάσεώς της ἐστερεῖτο ἡ Μονή. Εἶναι ιδιαίτερη χαρά καί καύχησις ἐν Κυρίῳ πού ἀξιούμεθα μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ νά τελοῦμε πλέον τήν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ στήν Φιάλη, ὅπως κατά παράδοσιν συνηθίζεται στά Μοναστήρια.

### Εὐχή ἐπί τοῖς ἐγκαίνιοις τῆς Φιάλης

«Εὐχαριστοῦμεν σοι Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὅτι ἤξιωσας ἡμᾶς τούς ἀναξίους δούλους σου ἀνεγεῖραι τό περικαλλές τοῦτο κτίσμα μετά τῆς φιάλης, ἣν σήμερον ἐγκαίνιζομεν πρός ἐπιτέλεσιν ἐν αὐτῇ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων εἰς δόξαν τοῦ παναγίου σου Ὀνόματος καί εὐλογίαν καί παρηγορίαν τῶν ἐνασκουμένων ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ Ἀδελφῶν καί τῶν παρεπιδημούντων εὐλαβῶν προσκυνητῶν.

Καί νῦν Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων τῇ ἀρρήτῳ σου συγκαταβάσει κλίνας οὐρανοῦς καί σαρκωθείς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Ἀειπαρθένου καί ἀγιάσας τά Ἰορδάνεια ῥεῖθρα εἰς ἰάματα ταῦτα μεταβαλῶν, εὐλόγησον καί τήν φιάλην ταύτην, ἵνα ἐν ταύτῃ ἐπιτελοῦντες ἁγιασμόν ὑδατος καί τούτου μεταλαμβάνοντες ἐπί τῷ ἁγίῳ Ὀνόματί σου, ἀπαρῶμεθα τήν ζωοποιόν χάριν καί τόν ἁγιασμόν σου, εἰς ἴασιν καί κάθαρσιν ψυχῆς τε καί σώματος, εἰς ἀποτροπήν παντός ἐναντίου, καί εἰς φωτισμόν νοός τε καί καρδίας. Εὐδόκησον ἵνα ἐκ τοῦ κτιστοῦ κάλλους τῶν

ἱερῶν σκηνωμάτων σου ἀναγόμεθα ἐπί τό οὐράνιον καί ἄκτιστον κάλλος τῆς Βασιλείας σου καί μνημονεύωμεν τοῦ δι' ἡμᾶς καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν γενομένου θείου Βαπτισμοῦ σου καί τῶν ἐν τῇ Βηθεσδᾶ καί τῇ Προβατικῇ Κολυμβήθρα τελεσθέντων ὑπερφῶν ἰάσεων, ἔτι δέ καί τῶν πρός τήν Σαμαρείτιδα λόγων σου· «ὅς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὐ ἐγώ δώσω αὐτῷ, οὐ μή διψήσῃ εἰς τόν αἰῶνα» καί «γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἄλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Ὁμολογοῦντες τοίνυν καί ἀνακηρύττοντες τάς πρός ἡμᾶς ἀπείρους σου εὐεργεσίας καί δωρεάς, ἅς παρά τοῦ Πατρός ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀπηλάυσαμεν πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρός, τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, καί τῶν ἁγίων θεραπόντων σου, τῶν ὁσίων Πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν Ἄθῳ διαλαμφάντων, τῶν Προστατῶν ἡμῶν Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ, Γρηγορίου τοῦ Κτίτορος καί Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, ἀναπέμπομέν σοι αἶνον, εὐχαριστίαν καί δοξολογίαν, νῦν καί ἀεὶ καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,ββ', Σεπτεμβρίου α'



Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ π. Ἀντώνιος  
Γρηγοριάτης

Τὴν 4ην Ἰουνίου 2002 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ ἀδελφός τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας π. Ἀντώνιος. Μετά ἀπό 30 περίπου ἐτῶν εὐάρεστη στὸν Θεόν μοναχικὴ ζωὴ καί τὴν καρτερικὴ ὑπομονὴ στήν ὀλιγόμηνη ἀσθένειά του παρέδωσε πλήρης ἡμερῶν τὴν ψυχὴ του στὸν Χριστό, γιὰ τὸν ὁποῖον ἐξῆλθε τοῦ κόσμου.

Τά χαρίσματα καί τίς ἀρετές τοῦ μεταστάντος ἐκφράζει ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱεραῶς Μονῆς μας στόν ἐπικήδειο λόγο του, τόν ὁποῖο παραθέτουμε στήν συνέχεια:

«Ἀγαπητοί μου πατέρες καί τέκνα ἐν Κυρίῳ πνευματικά,

Ἡ κοίμησις τοῦ μακαριστοῦ ἀδελφοῦ μας π. Ἀντωνίου, εἶναι ὑπόθεσις λύπης μέν διά τόν πρόσκαιρον χωρισμόν ἀλλά καί χαρᾶς, διότι οὗτος ἠγωνίσθη θεοφιλῶς καί ἐξεπλήρωσε ὅσα ἔταξε διά τοῦ ἀναδόχου του κατά τό ἅγιον Βάπτισμα γενόμενος Χριστιανός καί ὅσα ὑπεσχέθη πρό τριάκοντα περίπου ἐτῶν γενόμενος μεγαλόσχημος Μοναχός.

Ὅλοι εἴμεθα μάρτυρες τῆς θεαρέστου πολιτείας του. Πιστός, ταπεινός, ὑπάκουος, προσευχητικός, φιλάδελφος, φιλοπονώτατος. Οὐδέποτε κατέκρινε καί πάντοτε ἐμερίμνα διά νά ἔχη εἰρηνικάς σχέσεις μέ τούς ἀδελφούς.

Κατά τήν ἱεράν αὐτήν στιγμήν αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκην νά τοῦ ἐκφράσω τήν εὐγνωμοσύνην μου διά τήν εὐλάβειαν καί τόν σεβασμόν, τόν ὁποῖον ἔτρεφε πρός τό ἀξίωμα τοῦ Καθηγουμένου ἀλλά καί πρός τό ταπεινόν μου πρόσωπον.

Λόγῳ αὐτοῦ τοῦ σεβασμοῦ πρός τόν Γέροντα καί πρός τήν Γερροντικήν Σύναξιν ἐδέχθη τό ἀξίωμα τοῦ Προϊσταμένου καί ἐπί ἀρκετά ἔτη διηκόνησε εὐσυνειδήτως καί ὡς Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἱεραῶς ἡμῶν Μονῆς παρά τῇ Ἱεραῶ Κοινότητι.

Ἦλθεν εἰς μεγάλην ἡλικίαν εἰς τό Ἅγιον Ὅρος ἔχων ἤδη καί εἰς τόν κόσμον ἀγωνισθῆ ὡς πιστόν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς μοναχός ἔτι περισσότερο ἠγωνίσθη καί ἐχαριτώθη.

Καρπός τοῦ πνευματικοῦ του ἀγῶνος ὑπῆρξε καί ἡ μακαρία τελευτή του. Μέ τελείαν ἐμπιστοσύνην εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τελείαν εἰρήνην εἰς τήν ψυχήν του, ἀλλά καί ἰσχυράν ἐλπίδα εἰς τήν προστατίδα ἡμῶν Κυρίαν Θεοτόκον καί εἰς τούς Ἁγίους τῆς

Μονῆς μας, Νικόλαον τόν Θαυματουργόν, Γρηγόριον τόν Κτίτορα καί Ἀναστασίαν τήν Ρωμαίαν, παρέδωκε τήν ψυχήν του εἰς χεῖρας Θεοῦ Ζῶντος.

Οἱ πόνοι τῆς ἀσθενείας δέν τοῦ ἐμείωσαν τήν πηγαίαν χαράν τῆς ἐνώσεώς του μέ τόν Χριστόν.

Εἴθε καί ἡμεῖς οἱ περιλειπόμενοι νά τύχωμεν τοιαύτης μακαρίας τελευτῆς.

Πιστεύω ὅτι τόν π. Ἀντώνιον ἔχομεν τώρα πρεσβευτήν εἰς τόν πανάγιον Τριαδικόν μας Θεόν.

Ὅντως *“μακαρία ἡ ὁδός ἧ πορεύη σήμερον”*, ἀείμνηστε ἀδελφέ μας, *“ὅτι ἠτοιμάσθη σοι τόπος ἀναπαύσεως”*.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους  
† Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος

Τῆ 5η/18η Ἰουνίου 2002



Ἐκδημία πρός Κύριον τοῦ Γεωργίου Ἡλία

Στίς 6 Δεκεμβρίου τοῦ 2000 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ ἀκούραστος συμπαραστάτης τῆς ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς Γεώργιος Ἡλία. Σέ ἡλικία 81 ἐτῶν ἄφησε τά ἐγκόσμια μέ τέλος μακάριο. Εἶχε ψάλει στήν ἑορτή τοῦ ἀγίου Νικολάου στόν Ἱ. Ναό τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων τοῦ Τζάνειου Νοσοκομείου, ἐκήρυξε τόν θεῖο λόγο, ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί ἐπέστρεψε στό στασίδι του. Τό «Δι' εὐχῶν» τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ μακαριστός Γεώργιος δέν τό εἶπε μαζί μέ τό πολυπληθές ἐκκλησίασμα τοῦ Ναοῦ, ἀλλά μαζί μέ τήν ἐν οὐρανῶις Ἐκκλησία.



Ἡ Ἱερά Μονή μας εὐχεται γιά τήν ἀνάπαυσι τῆς ψυχῆς του, καί ἀπό τίς στήλες τοῦ περιοδικοῦ αὐτοῦ ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες της γιά τήν πολύτιμη προσφορά του –πλήν τῶν ἄλλων τομέων τῆς Ἱεραποστολῆς– καί στό Ἱεραποστολικό Κλιμάκιο τοῦ Κολουέζι Κογκό. Μαζί μέ τήν σύζυγό του κ. Εὐτέρπη Ἡλία συμπαρεστάθησαν στό πολύμοχθο ἔργο τοῦ π. Μελετίου καί τῶν συνεργατῶν του. Τήν ὕλική καί ἠθική προσφορά τοῦ Γεωργίου Ἡλία μόνο ὁ Κύριος γνωρίζει ἐπακριβῶς, ἀλλά ὅλοι ὅσοι συμμετέχουν στό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς ἀναγνωρίζουν τό μέγεθος καί τήν ἀξία της. Τό ἔργο του συνεχίζει ἡ κ. Εὐτέρπη μέ τούς συνεργάτες της.

Τήν μνήμη του ἐτίμησε ὁ Ἱεραποστολικός Σύνδεσμος «Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός» μέ εἰδική ἐκδήλωσι στίς 10 Μαρτίου 2002 στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ Γεωργίου.



## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ.κ. Χρυσοστόμου	
Πάσχα στά Μύρα τῆς Λυκίας - Βιώματα .....	5
Ἄρχιμ. Ἐφραίμ, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Βατοπαιδίου	
Ἡ προσφορά τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἡσυχαστοῦ	
στόν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό .....	14
Ἄρχιμ. Πέτρου, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Διονυσίου	
Νίκης τοῦ λαοῦ φερώνυμος .....	32
Ἄρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου	
Ἡ Ἑλληνική καί ἡ κατά Χριστόν μόρφωσις κατά τοὺς Τρεῖς	
Ἱεράρχας .....	36
Παταπίου Μοναχοῦ Καυσοκαλυβίτου	
Ὁ λόγιος ἱερομόναχος Ραφαήλ Ἀκαρνάν ὁ Καυσοκαλυβίτης	
καί ὁ ἐγκωμιαστικός του Λόγος εἰς τόν Ἅγιον	
Μεγαλομάρτυρα Γεώργιον .....	49
Ἑόρτια μηνύματα	
Χριστοῦ Γέννα - Θεοῦ Δῶρον .....	65
Ὁμιλία ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ εἰς τό νέον ἔτος .....	72
Ὁ Σταυρωθεὶς καί ἀναστάς Ἰησοῦς	
ὁ μόνος Σωτὴρ τοῦ Κόσμου .....	75
Ἐπίκαιρα γεγονότα καί θέματα	
Οἱ διαθρησκειακῆς ἐκδηλώσεις καί ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας .....	81
Τό ἄβατον τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν	
κατά τὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας .....	86
Οἱ αἵρεσιάρχαι Διόσκορος καί Σεβήρος ἀναγνωρίζονται ὡς	
Ὁρθόδοξοι .....	91
Πρὸς ἀναβίωσιν τῆς ἀρχαιοελληνικῆς εἰδωλολατρίας .....	92
Υπακοή καί Ἐλευθερία .....	94
Ἐγκαίνια τῆς Φιάλης τοῦ Ἀγιασμοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς μας .....	95
Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ π. Ἀντώνιος Γρηγοριάτης .....	96
Ἐκδημία πρὸς Κύριον τοῦ Γεωργίου Ἠλία .....	98